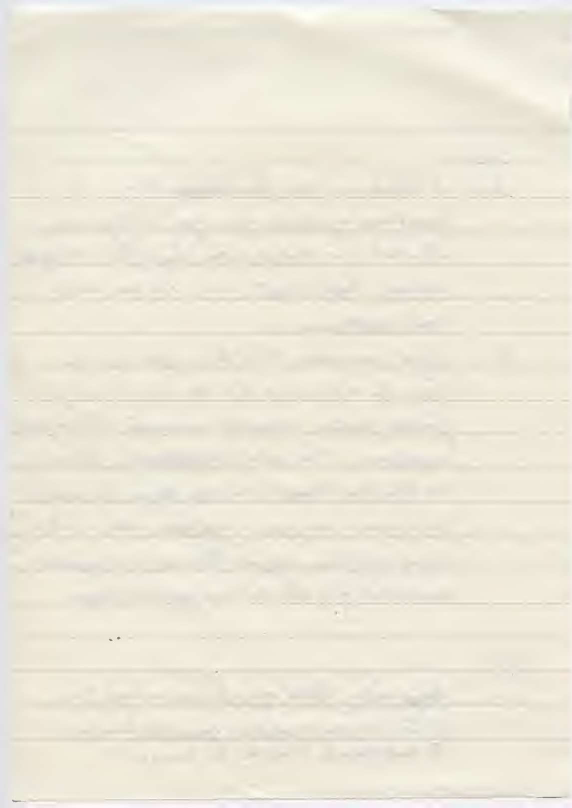
1925

30.12 Vi starta med tre hundslädar bagage och hundmat – jukula – för depå i Kosyrevsk. Mycket snö, dåligt väder, tungt före. Avbytes rovan i byn Kresti. ~~kw~~ Bli som alltid väl mottagna

31 " Svårt snöväder, tungt före. Efter byn fem timm. har vi kommit till den gamla ~~rätt~~ rätt för fällan jurtan o beslutar övernatta. Gräva fram ingången. Göra eld i eldhärden. Så småningom blir det varmt i den lilla kojan. Snö smälter på taket o droppar ned över allt o det är svårt att finna någon torr sitt- o liggplats – när vi slutar elda blir det slut på takdropp.

1926

1.1 Dåligt väder. Mycket djup lös snö o tungt före. Vi turas om som vanligt att spåra för hundarna. Få nattkvarter i Utoki hos familjen ----

1926

2 2.1 Fortsätta till byn Kosyrevsk i hyggligt väder. Fölämna vårt bagage hos familjen .... för förvaring. Återvände till byn Utski o övernatta här.

3.1 Åter hemma i Kljutschi. Kallt o bra väder.

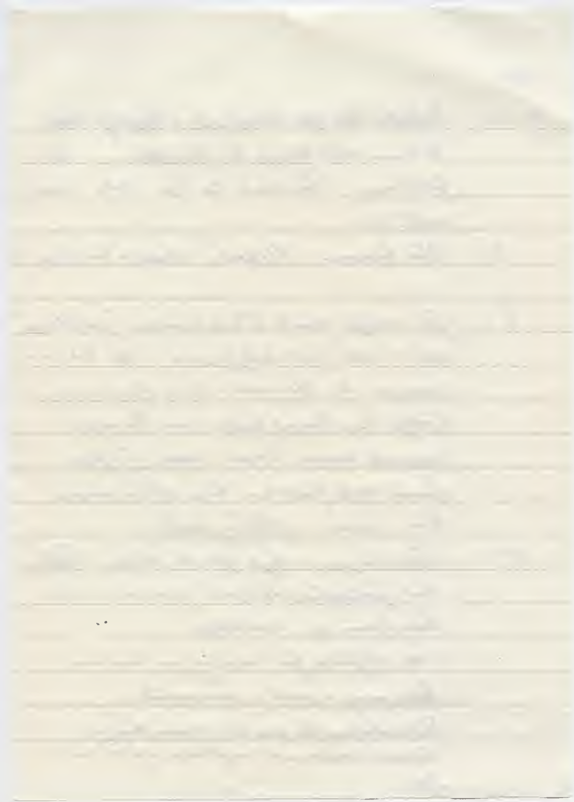
7.1 Jul enligt gamla tideräkningen "po starri-mo". Sällan detta helgfirandet - nya tideräkningen, den officiella - har ej slagit igenom. "Kostja" har bryggt "braga" och kalas på gammalt manér börjar - men går från familj och fort nog blir stämningen hög. "Piano" Sträng vinter.

14.1 Nyårsdagen enligt gamla stilen. Festandet fortsätter så gott det går. Vedhämtning av nödtvång.

Små utfärder för motion av hundarna.

Filmning o jakt, innearbeten

Förberedelser för resa till varma källor bland vulkankomplexen sydöst om vår by.

OCHOTSKISCHES MEER

BERING MEER

GROSSER OZEAN

TOPOGRAPHISCHE KARTE

nach der von

Berg-Ingenieur K. J. BOGDANOWITSCH

und

Kapitän N. N. LELIAKIN

bearbeiteten und 1901 erschienenen Karte

in 1 : 840.000.

1 : 2.000.000

Kilometer

Höhen in Meter.

Erklärungen:

- Hauptwege der Expedition
- Pässe
- Heisse Quellen
- Chr. Chrebet (Gebirgsrücken)
- Ss. Ssopka (Vulkan)
- Os. Osero (See)

20651 — 20700

Sitter fastfrusen och fången frie fågeln
sitter på steniga stranden bland is och snö
längtansfulla blickar skickas mot skimrande skyn
medan i lugna vattnet lekande laxar locka.

Kommer mot kvällen kraftiga karlen
fatter med handen flaxande fågeln
byter mot kniv i byn sitt byte
och döden dör det dagen därpå.

Sitter i Svitiod i Sjöbloms stuga
ödemarkens stolta örn
visserligen var den ej vitvingad
dock givaren glädes om gillad den blir.

RM
till
CS.

Floden glider som blanksvart siden
och rymden står full av svanors rop,
fjärran är dagen, fjärran tiden,
fjärran är världen och mänskors hop.
Stilla det skymmer, stilla natten
tänder var stjärnas darrande ljus,
månen lyser på svarta vatten -
fjärran är jorden och livets brus.

Stilla tankar väva så sakta
på drömmar, som ömt man tiger om,
skyggt man söker att varsamt akta
om själens lönnliga helgedom.
Vita svanor locka i natten -
själv förstummad man lyssnar och hör
suset av glidande svarta vatten
och vita svanors sällsamma kör.

Ester Blenda

Klutchi den 23 oktober 1925.

En natt då hela naturen är fylld av svanornas lockrop.

Det stiger ett skri i nattens tystnad
ett skri av oro och kval och lystnad,
av ångest och längtan och sorg och nöd.
Det är som själar i vredgad vånda
det är, som skulle därute stånda
en avgrundens strid på liv och död.
Det kramar om hjärtat av iskall fasa,
det dunkar i bröstet av namnlös skräck -
ur hundrade strupar nödropen rasa,
helvetet leker med själar gäck.

Allt närmre det kommer, närmre brusar
kören av osälla andar och rusar
i hetsigt crescendo mot nattsvart sky.
Var strupe sin egen stämma sjunger
i hopplös längtan och hopplös hunger
och dränker i toner en sömntyst by.
Så stillar det av, så faller crescendo
till lugnare, sorgsnare rösters låt
och dör i snyftande diminuendo
i hopplösa själars hopplösa gråt.

Så sjunker på nytt i stilla drömmar
en sömndränkt by, och stjärnljuset sömmar
på nytt på sin blekskira gyllenduk.
Och ljudlöst natten sitt timglas vrider
och söver allt, som förpinat lider,
och skräcken får smyga sig bort på huk.
Men länge en ångest i hjärtat bränner
och följer en in på drömmarnas stråt,
och vagt i sömnen ett minne man finner
av pinade själars snyftande gråt.

Ester Blenda

Klutchi den 25 oktober 1925.

[illegible]

[illegible] bolags[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
all [illegible] [illegible] detta vis
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Floden glider som blanksvart siden
och rymden står full av svanors rop,
fjärran är dagen, fjärran tiden,
fjärran är världen och mänskors hop.
Stilla det skymmer, stilla natten
tänder var stjärnas darrande ljus,
månen lyser på svarta vatten -
fjärran är jorden och livets brus.

Stilla tankar väva så sakta
på drömmar, som ömt man tiger om,
skyggt man söker att varsamt akta
om själens lönliga helgedom.
Vita svanor locka i natten -
själv förstummad man lyssnar och hör
suset av glidande svarta vatten
och vita svanors sällsamma kör.

Esther Blenda

Klutchi den 23 okt. 1925.

En natt då hela naturen är fylld av svanornas lockrop

Esth. Bl.

Calle J[illegible]

Det stiger ett skri i nattens tystnad
ett skri av oro och kval och lystnad,
av ångest och längtan och sorg och nöd.
Det är som själar i vredgad vånda
det är,som skulle därute stånda
en avgrundens strid på liv och död.
Det kramar om hjärtat av iskall fasa,
det dunkar i bröstet av namnlös skräck -
ur hundrade strupar nödropen rasa,
helvetet leker med själar gäck.

Allt närmre det kommer,närmre brusar
kören av osälla andar och rusar
i hetsigt crescendo mot nattsvart sky.
Var strupe sin egen stämma sjunger
i hopplös längtan och hopplös hunger
och dränker i toner en sömntyst by.
Så stillar det av; faller crescendo
till lugnare,sorgsnare rösters låt
och dör i snyftande diminuendo
i hopplösa själars hopplösa gråt.

Så sjunker på nytt i stilla drömmar
en sömndränkt by,och stjärnljuset sömmar
på nytt ~~sinxbiak~~ på sin blekskira gyllenduk.
Och ljudlöst natten sitt timglas vrider
och söver allt,som förpinat lider,
och skräcken får smyga sig bort på huk.
Men länge en ångest i hjärtat bränner
och följer en in på drömmarnas stråt,
och vagt i sömnen ett minne man finner
av pinade själars snyftande gråt.

Erten - Blom[illegible]

Klutchi den 25 oktober 1925.

En natt, då regnet ute piskar tröstlöst om huset, en kolsvart stormig natt ~~och~~ då stormens tjut gång efter annan överröstas av den hungrande vemodiga sången ~~från hundarna~~

Det stiger ett skri i nattens tystnad
ett skri av oro och kval och lystnad,
av ångest och längtan och sorg och nöd.
Det är som själar i vredgad vånda
det är, som skulle därute stånda
en avgrundens strid på liv och död.
Det kramar om hjärtat av iskall fasa,
det dunkar i bröstet av namnlös skräck -
ur hundrade strupar nödropen rasa,
helvetet leker med själar gäck.

Allt närmre det kommer, närmre brusar
kören av osälla andar och rusar
i hetsigt crescendo mot nattsvart sky.
Var strupe sin egen stämma sjunger
i hopplös längtan och hopplös hunger
och dränker i toner en sömntyst by.
Så stillar det av, faller crescendo
till lugnare, sorgsnare rösters låt
och dör i snyftande diminuendo
i hopplösa själars hopplösa gråt.

Så sjunker på nytt i stilla drömmar
en sömndränkt by, och stjärnljuset strömmar
på nytt på sin blekskira gyllenduk.
Och ljudlöst natten sitt timglas vrider
och över allt, som förpinat lider,
och skräcken får smyga sig bort på huk.
Men länge en ångest i hjärtat bränner
och följer en in på drömmarnas stråt,
och vagt i sömnen ett minne man finner
av pinade själars snyftande gråt.

Kiutchi den 25 oktober 1925.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Hurra [illegible]

[illegible]

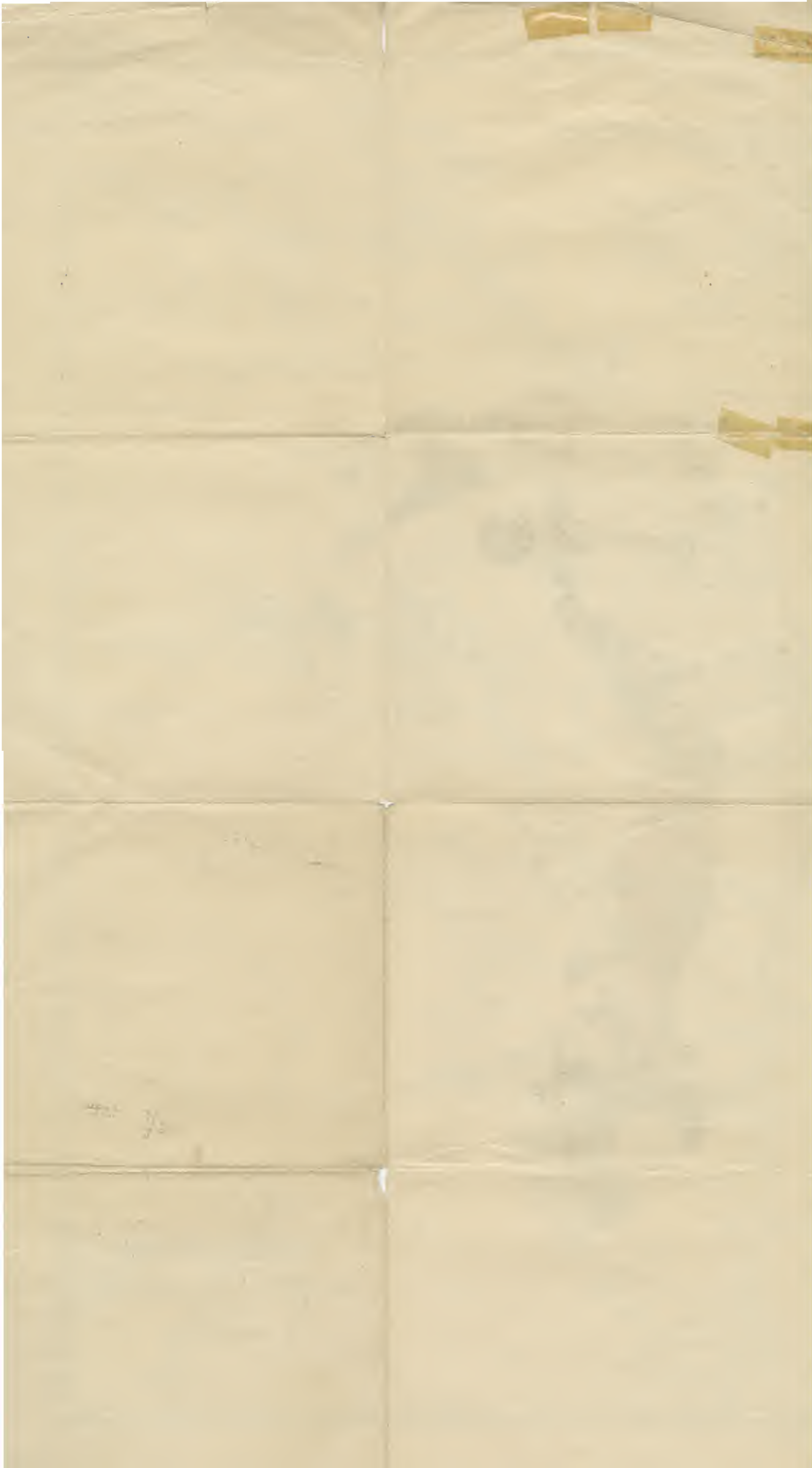
Så [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] att
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] le skäfa på
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Så [illegible] vi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] att [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vill [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vi [illegible] [illegible] att [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

I dag har [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ska vi se [illegible] att han [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] göra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vi [illegible] [illegible] Calle och på [illegible] [illegible]

Norra Ishavet
Sibirien
Kamtchatka provinsen
Vladivostock
Ochotska havet
Sachalin
Japanska havet
Japan
Kurillerna
Petropavlovsk
Ust Kamtchatsk
Kommander öarne
Berings-hav
Aleuterna
Stilla havet

Floden glider som blanksvart siden
och rymden står fylld av svanors rop,
fjärran är dagen, fjärran tiden
fjärran är världen och mänskors rop.
Stilla det skymmer, stilla natten
tänder var stjärnas darrande ljus,
månen lyser på svarta vatten -
fjärran är jorden och livets brus.

Stilla tankar väva så sakta
på drömmar, som ömt man tiger om
skyggt man söker att varsamt akta
om själens lönnliga helgedom.
Vita svanor locka i natten-
Själv förstummad man lyssnar och hör
suset av glidande svarta vatten
och vita svanors sällsamma kör.

Kljutchi den 23 okt. 25
E.B.N.

Kamtjatka. [illegible]

Falukuriren 1924

Åter en falubo till Kamtchatka.

Ingenjör C. Sjöblom medföljer Malaise på hans andra resa.

Ingenjör Carl Sjöblom.

En av deltagarna i den beryktade svenska Kamtchatka-expeditionen kandidat René Malaise anträder i nästa månad en ny färd till Kamtchatka, som trots de svåra strapatser och äventyr landet första gången bjöd honom synes utöva en stark dragningskraft på den unge vetenskapsmannen.

Enligt vad Falu-Kuriren inhämtat får han som reskamrat och medhjälpare en ung falubo, ingenjör Carl Sjöblom på Bergslagets lantmäteribyrå.

Redaktionen har haft ett samtal med ingenjör Sjöblom, som emellertid icke var hågad säga så mycket om den stundande resan alldenstund passproceduren och andra förberedelser ännu icke vore fullt klara. Dock fingo vi veta, att resan anträdes i medio av maj och går över Ryssland och Sibirien samt därifrån via Japan till Kamtchatka.

Deltagarna beräkna bli därute i två vintrar. Kandidat Malaise skall bedriva etnografiska studier och verkställa kartläggning samt filma natur och folk.

— Vi komma företrädesvis att uppehålla oss på norra Kamtchatka, i närheten av den väldiga vulkanen Klutchevskaja samt skola även bl. a. avlägga besök hos nomadfolken i denna del av halvön.

Ingenjör Sjöblom var glad åt att få följa med. Det skall bli intressant och roligt, fast naturligtvis är jag beredd på att icke minst få utstå många besvärligheter, slutade han.

Den nya Kamtschatkaexpeditionen.

En södra Älvsborgare bland deltagarna.

Den svenska expeditionen för något år sedan till det vilda och svårtillgängliga men ur många synpunkter intressanta Kamtschakta tillvann sig mycken uppmärksamhet. En av deltagarna däri, fil. kand. R. Malaise, ämnar nu giva sig ut på en ny forskningsfärd till den föga kända halvön och han kommer därvid att åtföljas av en son av dessa bygder, ingenjör Carl Sjöblom. Detta giver anledning till några data om den nya expeditionen och dess män.

Som bekant stannade Malaise under förra expeditionen kvar på Kamtschatka och fortsatte forskningsarbetet då de övriga deltagarne återvände till Sverige. Han hade emellertid oturen att befinna sig i Japan förra året, då jordbävningen inträffade, varvid han förlorade resultat av flera års forskningsarbete.

Hr Carl Sjöblom är son till f. kyrkoherden i Södra Björke K. A. Sjöblom och sedan 1918 anställd som ingenjör vid Stora Kopparbergs Bergslags A.-B:s lantmäteriavdelning i Falun.

Avresan kommer att ske så snart passfrågan ordnats, vilket beräknas vara gjort i mitten av maj. Vistelsen på Kamtschatka är beräknad till c:a 1 1/2 à 2 år. Färden dit kommer att ställas över Ryssland, Sibirien, från Wladivostok till Japan och från hamnstaden Uakodate med båt till staden Petropavlosk på Kamtschatka. Sedermera skall färden så fort som möjligt fortsättas norrut till trakten av jordens högsta vulkankedja, den över 5,000 m. höga Kljutschevskaja och vidare till bergstrakterna längre norrut. Kand. Malaise fortsätter sina vetenskapliga forskningar, vissa områden skola kartläggas och samtidigt skall filmning företagas.

I detta sammanhang kan ju ock en kort redogörelse över landet, befolkning m. m. ha sitt intresse. Sjövägen till Kamtschatka är funnen av svenskar (enl. Nordisk Familjebok). Storleken är c:a 2/3 av Sverige och med blott c:a 10,000 innevånare. Landet är storslaget vackert, uppfyllt av höga bergskedjor. Vilt förekommer rikligt, anmärkningsvärda äro björn och sobel; den sistnämdes skinn är synnerligen värdefullt och den jagas strängt. Fågellivet är rikligt och i floderna förekommer laxen i sagolika mängder. För övrigt kan hänvisas till den av oss tidigare anmälda bok, som utgavs av förra Kamtschatkaexpeditionen och vari på ett intressant och fängslande sätt landet och expeditionens färder skildras.

Falukuriren 1924

Åter en falubo till Kamtchatka.

Ingenjör C. Sjöblom medföljer Malaise på hans andra resa.

Ingenjör Carl Sjöblom.

En av deltagarna i den beryktade svenska Kamtchatka-expeditionen kandidat René Malaise anträder i nästa månad en ny färd till Kamtchatka, som trots de svåra strapatser och äventyr landet första gången bjöd honom synes utöva en stark dragningskraft på den unge vetenskapsmannen.

Enligt vad Falu-Kuriren inhämtat får han som reskamrat och medhjälpare en ung falubo, ingenjör Carl Sjöblom på Bergslagets lantmäteribyrå.

Redaktionen har haft ett samtal med ingenjör Sjöblom, som emellertid icke var hågad säga så mycket om den stundande resan alldenstund passproceduren och andra förberedelser ännu icke vore fullt klara. Dock fingo vi veta, att resan anträdes i medio av maj och går över Ryssland och Sibirien samt därifrån via Japan till Kamtchatka.

Deltagarna beräkna bli därute i två vintrar. Kandidat Malaise skall bedriva etnografiska studier och verkställa kartläggning samt filma natur och folk.

— Vi komma företrädesvis att uppehålla oss på norra Kamtchatka, i närheten av den väldiga vulkanen Klutchevskaja samt skola även bl. a. avlägga besök hos nomadfolken i denna del av halvön.

Ingenjör Sjöblom var glad åt att få följa med. Det skall bli intressant och roligt, fast naturligtvis är jag beredd på att icke minst få utstå många besvärligheter, slutade han.

Den nya Kamtschatkaexpeditionen.

En södra Älvsborgare bland deltagarna.

Den svenska expeditionen för något år sedan till det vilda och svårtillgängliga men ur många synpunkter intressanta Kamtschakta tillvann sig mycken uppmärksamhet. En av deltagarna däri, fil. kand. R. Malaise, ämnar nu giva sig ut på en ny forskningsfärd till den föga kända halvön och han kommer därvid att åtföljas av en son av dessa bygder, ingenjör Carl Sjöblom. Detta giver anledning till några data om den nya expeditionen och dess män.

Som bekant stannade Malaise under förra expeditionen kvar på Kamtschatka och fortsatte forskningsarbetet då de övriga deltagarne återvände till Sverige. Han hade emellertid oturen att befinna sig i Japan förra året, då jordbävningen inträffade, varvid han förlorade resultat av flera års forskningsarbete.

Hr Carl Sjöblom är son till f. kyrkoherden i Södra Björke K. A. Sjöblom och sedan 1918 anställd som ingenjör vid Stora Kopparbergs Bergslags A.-B:s lantmäteriavdelning i Falun.

Avresan kommer att ske så snart passfrågan ordnats, vilket beräknas vara gjort i mitten av maj. Vistelsen på Kamtschatka är beräknad till c:a 1 1/2 à 2 år. Färden dit kommer att ställas över Ryssland, Sibirien, från Wladivostok till Japan och från hamnstaden Hakodate med båt till staden Petropavlosk på Kamtschatka. Sedermera skall färden så fort som möjligt fortsättas norrut till trakten av jordens högsta vulkankedja, den över 5,000 m. höga Kljutschevskaja och vidare till bergstrakterna längre norrut. Kand. Malaise fortsätter sina vetenskapliga forskningar, vissa områden skola kartläggas och samtidigt skall filmning företagas.

I detta sammanhang kan ju ock en kort redogörelse över landet, befolkning m. m. ha sitt intresse. Sjövägen till Kamtschatka är funnen av svenskar (enl. Nordisk Familjebok). Storleken är c:a 2/3 av Sverige och med blott c:a 10,000 innevånare. Landet är storslaget vackert, uppfyllt av höga bergskedjor. Vilt förekommer rikligt, anmärkningsvärda äro björn och sobel; den sistnämdes skinn är synnerligen värdefullt och den jagas strängt. Fågellivet är rikligt och i floderna förekommer laxen i sagolika mängder. För övrigt kan hänvisas till den av oss tidigare anmälda bok, som utgavs av förra Kamtschatkaexpeditionen och vari på ett intressant och fängslande sätt landet och expeditionens färder skildras.

president meddelat riksdagsgrupperna, att han icke mottager återval efter utgången av hans mandat den 1 maj 1925.

Maj 1924

Melodi: Mitt svärmeri.

Ja, faderväll, Bergslags-Arkiv.
Calle viger in sitt lif
till en vetenskaplig filmning
bland vulkaner och förvildning
i Kamtschatkas fria land,
där ej trångsynthetens band
hindra en att ta'
sig en afton gla'
med snaps och kirumtja
och njuta af en liten japanesiska.

r. Refr. Nu reser Calle Sjöblom bort
till ett land af prima sort,
där det finns soblar, lax och björnar
och stora örnar
och hundslädssport.
Och när Du kommer hem igen,
så blir här fest af fasingen.
Vi ska' möta Dig vid hamnen
med stora famnen,
vår käre vän.

Det blir sorg för Faluns kvins,
när Du inte mera finns.
Mången kärlekens förhoppning
får nu dö uti sin knoppning.
Men hoppet lever, må Du tro,
liksom förr i Värnamo.
Kom nu snart igen,
rik som själva den,
men utan guldringen.
Sätt våra svenskor framför Kamtscha'darlingen.

fr. Refr. Nu reser Calle Sjöblom bort etc.

D. 11.5.1924

Från Bergslagets kundkontors tjänstemän
i Falun avskedsfest den 11.5.1924.
Diktat o framfört av skogsförv. Kurt Edlund.

Förlåt Falu-förvaltningens förvaltarfamiljs förmätna försök förljuva förnämliga forskningsresandens första farvälstagande från Falun, från förtjusande fröknar, fördomsfria fästmör, från fryntliga fränder - frejdadt folk.

Förtjänta förverkligade förhoppningar framtiden förunnar fästmansfröt från Falun.
Förgäfves förargelseklippor försöka förhindrande försvåra framstegens fortskridande - försäkrande fullerväl framgångens festliga förhöjande.

Försynen före framöfver friluftsmänniskans fjät från fjärran främmande fält.
Fäderneslandets faderliga famn får förvisso förnöjelsen framgent fira filmaren, forskaren, fiskaren.

Vi höja vår bägare för Din välgång och beledsaga vår skål med ett fyrfaldt Kirumtja.

Vid avskedsfesten på Bergslaget i Falun den 11.5.1924

Förlåt Falu-förvaltningens förvaltarfamiljs förmätna försök förljuva förnämliga forskningsresandens första farvälstagande från Falun, från förtjusande fröknar, fördomsfria fästmör, från fryntliga fränder - frejdadt folk.

Förtjänta förverkligade förhoppningar framtiden förunnar fästmansfröt från Falun.
Förgäfves förargelseklippor försöka förhindrande försvåra framstegens fortskridande - försäkrande fullerväl framgångens festliga förhöjande.

Försynen före framöfver friluftsmänniskans fjät från fjärran främmande fält.
Fäderneslandets faderliga famn får förvisso förnöjelsen framgent fira filmaren, forskaren, fiskaren.

Vi höja vår bägare för Din välgång och beledsaga vår skål med ett fyrfaldt Kirumtja.

Kväde om Calle.

==========================

U.P.A.

Till fjärran land du drager
Arkivets stolthet bårt
vi sakna honom alla
såväl i smått som sport

=====

Ja, det förståss för oss
Vår näsduk bliver våt
vi få väl trösta oss nångång
och hejda våran gråt

Ack, låt mig Dig få följa
Långt bort från fjärran land
Jag skjortorna ska' skölja
och laga mat ibland

Refräng:
Långt bort från Tiskens strand
han far till annat land
Det kommer nog att brista
vårt hjärtas veka band

======

Ack, den som finge fara
som du till fjärran land
ifrån sin björnaskara
till en som skjutas kan

======

När Calle till Kamtschakta
ifrån oss alla far
en tår då faller sakta
från kinden på Ossbahr

=======

Nu far du till "kinonerna"
som bo i österns land
men glöm ej hemlandstonerna
vid Tiskens sköna strand

Och akta dig för Trotski
och varje [illegible] för
vars blick är något spöklikt i
som dig ej släpper lös

=======

Må de små eskimissor
dig giva någon tröst
och trycka varmt ditt hjärta
intill sitt ludna bröst

=======

De äro ej som våra
men ä' dock ganska bra
i brist på vita kvinnor
får man en färgad ta'

=======

I alla dessa åren
han varit väldigt "juste"
han har ej ens om våren
nå'n Bergslagsflicka kysst

=======

När han i linneblusen
som lussebrud stod opp
så slockna plötsligt ljusen
symboliskt på hans knopp

=======

Att du nu oss ska' svika
det tycker jag är grunt
jag börjar nästan skrika
vid tanken på sånt strunt

=======

En glunt vi borde sjunga
o, Calle du och ja'
men det blir nog att runga
ett fyrafallt hurra.

Skattämbetsbalen på Bergslaget 1924 uppläst av Britta Södermann

Ensamt min båge ej räcker i dag,
jag har köpt i reserv en mina,
för här ska ordnas ett formligt slag
av mamsell Moimême, Amorina.

I tidens början mig gudarna lät
en dag om året få jaga
och fritt få skjuta och lägga ut nät,
varhelst mig kunde behaga.

Jag var dock i gudarnas tycke för svår,
min jaktväska alltid fick råge,
så nu får jag endast vart fjärde år
begagna min härliga båge.

Men, när den äntligen kommer, min tur,
<u>då</u> tusende drev höras skalla.
Bufflar och andra svårknappta djur
då skola som flugor falla.

/Plötsligt iråkad melankoli/ Under min långa väntetid har kusin Amor berett mig mycken sorg,

ty under de senaste åren han fört
i sanning en sorgelig levnad.
Han fifflat med något, som visst kallas flirt,
en fläck uppå kärlekens vävnad.

Man kramar så smeksamt den andras hand,
vill gärna om känslor orera,
man ger varandra en kyss ibland,
och sedan så – blir det ej mera.

Du är nog för yrket väl hård och kall,
Kusin med din kättерska lära.
Men med ett sällsynt fiffigt fall
har du nyligen räddat din ära.

Nu måste jag skjuta ett slag:

Den första pilen, den gäller Ossbahr,
chefen där nere på mässen,
En karl, som ett sådant matställe har,
för äktenskap saknar intressen.

<u>Den</u> gäller flickornas vardagsdräkt
med dess långärmta, höghalsta blusar.
Där felas just denna aningens fläkt,
som ofelbart karlarna tjusar.

<u>Du</u> är åt radio, kortspel och sport,
åt Karl Gerhards äckliga löjen,
som drar både mannen och kvinnan bort
från Eros' förnämliga nöjen.

<u>Du</u> är åt Dalarnes bistra klimat
– det sägs, att det stundom händer,
att mitt i en glödande kärlekskantat
Amoroso av köld hackar tänder.

Och den här /minan/ är för alla dom karlar,

som, om de än dväljas i ruskigt klimat,
och om Hon än blottar för lite',
och om än på mässen finns rågade fat,
ej dyrkade Afrodite.

Reesebrev: aug. Ryssland - Sibirien - Kamtjatka 1924 - 27

Falu Kuriren

1. 12.12.24 3 ex
2 11.2.25
3 27." "
4 23 12 25.

Östgöta Correspondenten

1. 21.2 25
2 7.3 25
3 9.4 "
4 9.1 26
5 16.1 "
6 23.1 "

Bräs Tidning

1 dec.[2] 1924[2]
2 5.2. 1925 II (3 ex)
3 6 2 " III (3 ex)
4 " I
5 14.5 " I

Vestgöten

1 1.1 25
2 29.12 "
3 "

På väg till Kamtchatka.

Resebrev till Falu-Kuriren.

I.

Kreml i Moskva. Foto. författaren.

Vi äro alltså inne i Ryssland och med en viss känsla av välbehag över att tämligen lätt ha klarat tullvisitation och andra formaliteter på den rysk-finska gränsstationen Bjeloostrov fara vi vidare med tåget till Leningrad. Tullmännen hade börjat visitationen av vårt bagage synnerligen energiskt, men intresset slappnade, då vi framlämnat rekommendationspapper med röda stämplar och sigill från ryska legationen i Stockholm, bärarna hade fått hälften av vad de begärt och ändå varit nöjda, den unga flickan i rött huvudkläde hade kontrollerat våra biljetter, och vi kunde åter andas ut i lugn och ro. — Vi äro två svenskar, fil. kand. R. Malaise och undertecknad, som skola resa öster ut genom Ryssland och Sibirien, vidare till Japan och därifrån upp till den från nordöstra Sibirien utskjutande Kamtchatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som man får hoppas oavbruten järnvägsresa, som ligger framför oss. Vi skola resa med världens längsta järnväg genom det land, som nu är föremål för hela världens intresse, det land, där den kommunistiska läran praktiskt tillämpas, och skola stanna först i en av Sibiriens mest otillgängliga delar och där ägna oss åt vetenskapliga forskningar.

Kontrasten mellan finskt och ryskt.

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och låglänt. Staden synes på långt håll, kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i solskenet. Vi åka in bland förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen, som vi två dagar tidigare lämnat. Redan vid gränsstationen förvånades man över den stora skillnaden mellan finska och ryska sidan. På den förra rent, snyggt och välbyggt, på den senare motsatsen. Vi skola besöka svenska konsulatet och erhålla efter obligatoriskt prutande en droska. Efter en äventyrlig färd på miserabla gator med kryssning mellan större gropar — de mindre kunna ej undvikas — anlända vi så småningom till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att kurirposten med vår reskassa ännu ej anlänt och kan väntas först om ett dygn. Ett streck i räkningen för oss, ty den sibiriska expressen avgår från Moskva följande afton, och vi måste med den för att kunna hinna med båt från Japan om en månad. Men det gives intet val, pengarna måste vi ha med oss och få alltså vänta.

Leningrad har varit en storstad. Den är belägen i de stora sumpmarkerna omkring floden Neva, ett allt annat än idealiskt läge ur hygienisk och byggnadssynpunkt. Anläggandet av densamma påbörjades i början av 1700-talet av Peter I. Tack vare lagbestämmelser växte staden fort och hade år 1911 ett invånareantal av 1,962,400 oberäknat förstäderna. Efter att från början ha hetat Petersburg omdöptes den i september 1914 till Petrograd, vilket namn på sista tiden fått vika för Leningrad. På en av stationsskyltarna läser man de båda förstnämnda namnen lätt övermålade under det sistnämnda. Stadsgatorna äro breda, vilket i förening med läget omkring Neva och dess armar gör att det arkitektoniska i byggnadsverken komma till sin fulla rätt.

Av en tillfällig bekantskap på tåget hade vi fått det erbjudandet att vid ett eventuellt uppehåll i staden få bo i hans hem och antogo nu efter mycken tvekan detsamma. Visserligen voro vi nära att ändra vårt beslut, då vi sågo rummet på närmare håll, men dels verkade den äldre frun, som tog emot oss, förtroendeingivande, och dels voro vi intresserade av att komma in i ett ryskt hem och bestämde oss för att stanna. Vi behövde ej heller ångra oss, ty senare på aftonen blev det en lång pratstund med värdinnan.

Förfallet i Leningrad. — Husen måste stöttas för att ej ramla.

Vi gå omkring och bese staden denna och följande dag. Hur förfallet är ej allt. Gatubeläggningen, som mestadels består av träkubb, är uppruttcn och har lämnat plats för stora hål. Trottoarstenarna ligga huller om buller eller saknas alldeles. Här och var ett hoprasat stenhus med murverket liggande kvar långt ut på gatan. Folket är trasigt och ser apatiskt ut. Man äcklas av att se alla de vidrigt sminkade flickorna; det är lättare att räkna de osminkades antal än de övrigas. Trottoarerna äro kantade med solrosfrötuggande fruktförsäljare, och man antastas titt och tätt av tiggare i de värsta lumpor. Överallt synas soldater och personer med märke i mössan, som utvisar, att de äro i statstjänst. Spårvagnarna föra ett helvetiskt oväsen med sina signalanordningar, och alla övriga fordon hjälpa till. Här och var synes en och annan illa medfaren bil kryssa fram mellan hålen i gatorna. I boklådornas skyltfönster ligga så gott som uteslutande propagandalitteratur, och Lenins porträtt finnes överallt. På de få ställen där gatuarbeten pågå, är en stor procent kvinnlig arbetskraft. Likaså är förhållandet med spårvagnskonduktörerna.

Det börjar skymma, och då inga gatlyktor tändas, skynda vi hem. En fyra våningars kasernbyggnad ligger i vår väg. Ena flygelns vägg mot gatan buktar ut så oroväckande, att vi göra en stor lov förbi densamma. Långväggen är stöttad med stockar men ser ut att ramla när som helst. Vi föra detta ämne på tal med vår värdinna, som påstår, att det är grannarna, som stöttat byggnaden, då de annars riskera att få den över sig. I Leningrad blev antalet hopfallna hus alltför stort, varför de makthavande kommo på den snillrika idén att sända ut meddelande om, att ett tusen byggnader skulle raseras och i deras ställe anläggas trädgårdar. Detta låter bättre ute i världen. Husen ramla av sig själva, spillrorna få ligga kvar, men några trädgårdar lär det ej bliva inom den närmaste framtiden, ty iordningställandet kostar pengar, och dessa behövas bättre för andra ändamål.

Det tycks vara en meningslös tillvaro, en stor del av det ryska folket för. Tillståndet synes ingalunda hava förbättrats under sovjets regim. Bristen på pengar gör sig gällande överallt. Det är dyrtid, höga skatter och stränga lagar. För de flesta är det en evigt brännande fråga att kunna skaffa pengar till mat för dagen, och till vintern tillkomma ytterligare utgifter för bränsle. Vi förstodo vår värdinna, då hon efter att ha berättat sin levnadshistoria, gjorde en antydan om sitt gråa hår och visade vad som återstod av den forna förmögenheten och det som en gång var ett lyckligt hem. Några stolar, bord och en soffa voro det huvudsakliga. Mannen hade varit godsägare. Han dog av kopporna efter en månads vistelse i fängelse. Godset blev exproprierat, och hon hade nu en liten otillräcklig pension av staten och ej något hopp om en ljusare ålderdom. Huru många ryssar ha ej fått möta samma och än bittrare öde, och för vilka det ej finnes en enda ljuspunkt i hela det nuvarande tillståndet. Man förstår varför människolivet där har så litet värde.

Vi beságo Kazanska -och Isakskathedralerna, utomordentliga byggnadsverk, som voro väl underhållna. Den sistnämnda är den största och praktfullaste i Leningrad. Den är byggd åren 1818—58 av granit och marmor för en kostnad av mer än 23 miljoner rubel (nära 50 miljoner svenska kronor). Man imponeras av de 16 st. i tre rader vid varje ingång uppställda väldiga polerade granitpelare, huggna ur ett enda block 16,4 meter höga och mer än 2 meter i genomskärning. Det inre är rikt på oerhört dyrbara malakitpelare, mosaikbilder och ikoner.

Det är en jämn ström av kyrkobesökande, som skola förrätta sin andakt, och vi äse en gudstjänst. Det gör ett egendomligt intryck att se detta knäböjande, tändande av vaxljus, allt detta kyssande av krucifix och glasskivor över ikoner. Den svartmuskiga prästen verkar långt ifrån förtroendeingivande, och med en känsla av lättnad gå vi ut i solskenet igen förbi alla tiggare på trappan.

Alexanderkolonnen, segermonumentet över rysk-turkiska kriget, hör till en av sevärdheterna, där den står uppställd framför det rödfärgade Vinterpalatset. Monumentet uppbäres av en oerhörd pelare, 30 meter hög och 4 meter i genomskärning, huggen i ett enda block röd finländsk granit.

På svenska konsulatet fingo vi nästa dag den glädjande underrättelsen, att avgångstiden från Moskva för den sibiriska expressen var ändrad. Den skulle nämligen hädanefter avgå onsdagar i stället för som förut tisdagar. Vår reskassa anlände också senare på dagen, och telegram avsändes till svenska legationen i Moskva angående beställning av biljetter. Tack vare välvillig hjälp från svenska konsulatet i Leningrad, som ombestyrde biljettköpen och transport av bagaget mellan de olika stationerna kunde vi efter det oberäknade men intressanta uppehållet fortsätta vår färd.

Det är en vacker augustiafton just i själva solnedgången, som vi lämna Leningrad och se solen försvinna i fjärran. Men in i det sista, ända tills mörkret faller på ger den ett sorgligt intryck. Den väldiga bangården, man reser ut genom, verkar kyrkogård för tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

Moskva — Europas dyraste stad.

På förmiddagen nästa dag äro vi framme i Moskva, och vårt tåg skall gå kl. 3 e. m., upplyses det. Vi måste upp till svenska legationen för att höra oss för om biljetterna och anlända dit samtidigt som telegrammet, vilket varit på väg 4 timmar längre än vi själva. Vaktmästaren sändes ned till stationen för att skaffa biljetter, och vi gå ut i staden som hastigast för att få se skymten av Kreml, innan resan går vidare. Snart kommer det meddelandet, att tåget avgår kl. 2, men våra 20 kollyn bagage kunna ej komma med. Vi göra ett försök, taga bil till stationen men det är fruktlöst. Vi ha ej annat val än att stanna i Europas dyraste stad en vecka och vänta på nästa sibiriska express.

C. Sjöblom.

FALU-KURIREN Onsdagen den 11 Februari 1925. (Sid. 6.)

Från Moskva till Kamtchatka.

Med sibiriska expressen till Vladivostok.

Resebrev till F.-K. från C. Sjöblom.

Operan i Moskva. På stenen synes Lenins bild.

Att åka som tredjeklass passagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostok, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas vistelse i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:a klass internationell sovvagn. Då de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tågets avgång två stycken tredjeklass biljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så också var förhållandet. Han fann emellertid vagnen låst och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de makthavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig i gång.

Vi hade fått våra platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i "finare" vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet. 1:a och 2:a klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga och liknande de svenska av samma klass. 3:e klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7 kronor. Den absoluta frånvaron av den beryktade ryska ohyran hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med man och deras ännu ej ett år fyllda dotter, som äro medfällda under hela resan. De hade blivit bestulna på både bagage och pengar (500 rubel) i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen, då vi anträdde resan, och jag var då i tillfälle att se med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster till hälften öppet och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan, tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk uti är nämligen förbjudet att äta där enligt religionen.

Tekannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsättet finnes visserligen restaurantvagn och utmärkt sådan, men de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära dem i kupén. Lantbefolkningen säljer till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta harren från Baikalsjön är värd en gratisreklam. Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurationsvagnen måste anlitas.

Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mahjong och slippa ifrån böter, då vi råka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kom fram till honom; man sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en "engelsman", de voro rådlösa för. Han var med på posttåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig. Kunde inte ett ord ryska men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom tillrätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostok. Skulle han ha åkt med det hela vägen, lär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Från Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut, alltså ej den södra vägen över Samare. Efter att ha rest två dagar över endast slättland, komma vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna. Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka. och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverge med dess vackra rödmålade välbyggda bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarnas arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehälle. Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tills nu, men då tåget den 9:e på morgonen anlände till Irkutsk var det gråkallt. Längre fram på dagen, då Bajkalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade alla hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra ändan av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga snöklädda topparna. Första- och andraklass passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan" och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.

Falu-Kuriren

Tidningen utgives MANDAGAR, ONSDAGAR och FREDAGAR kl. 12 midd.

Till Kamtchatka — äventyrens land.

Tolv dagars färd på världens längsta järnväg. — Ankomsten till Kamtchatka i soluppgången.

Resebrev till Falu-Kuriren från Carl Sjöblom.

Den ryske författaren Golovatjev säger om Sibirien: "det land, som årligen mottager 50,000 förbrytare, 280,000 uthungrade bönder, flera hundra straffade ämbetsmän, har ingen utsiktsrik framtid." Det var längesedan de orden fälldes, och siffrorna kanske äro annorlunda nu, men de falla mig i minnet, då jag ser alla de smutsiga och trasiga varelser, som söka skydd mot kylan i väntsalen på stationen i Tjita. På intet ställe under hela resan var ynkedomen så i ögonen fallande som här. Är detta uppväxande släkte, dessa barnungar, som ligga hoppackade på golv, under bord och bänkar och som springa och tigga pengar av de resande, Sibiriens framtid, då instämmer jag med ovan citerade författare.

I hela det ryska väldet med dess oerhörda naturrikedomar gör sig bristen på pengar gällande överallt. Industrien ligger nere, och jordbruket har gått oerhört tillbaka. Vi möta och passera post- och godstågen, alla med samma utseende. Ett fåtal ha personvagnar, i allmänhet få godsfinkor tjänstgöra som sådana. I Moskva och på flera andra ställen sammanträffade jag med svenskar, vilka vistats länge i landet, och som voro väl förtrogna med förhållandena. Allesammans hade samma pessimistiska syn på möjligheten av att skapa ett nytt lyckligt Ryssland på grundval av det nuvarande styrelsesättet. Det drivande personliga intresset är borta. Man behöver ej vara där länge för att se hur det bolsjevistiska styrelsesättet i praktiken gjort bankrutt, att den friheț, man kämpade för, och som kostade så mycket blod, är långt, långt borta, ja, längre än någonsin förut. Kreml, sätet för regeringen, krönes fortfarande år 1924, sju år efter revolutionen, av den gamla ryska dubbelörnen. Är det ödets ironi? Man har ännu ej trots alla ansträngningar, lyckats få bort den från torn- och kupolspiror och i dess ställe sätta den femuddade röda stjärnan.

Järnvägsbron över floden Amur.

Sibirisk tiggarkäring.

Vi hade beräknat att få resa den kortare vägen genom Mandschuriet, men tågen dirigeras numera den norra vägen genom Amut. De flesta utlänningar skola till Kina. Vi säga med saknad farväl till dem och i synnerhet till vår landsman professor Nyström i Peking, som var ägare till mah-jongspelet. Nu äro vi endast tre svenskar och en norrman kvar som representanter för utlandet.

I Moskva får man köpa biljett endast till Tjita. Priset för tredje klass var 75 rubel = 150 sv. kronor. Andra klass är dubbelt så dyr. Här blev det alltså att köpa ny, som för återstående del kostade 49 rubel. Biljettpriserna äro alltså synnerligen låga, men resgodset är dyrt. I kupén får man officiellt medföra endast två pud (=32 kilo) handbagage. Resgodset kostar 10 rubel per pud på vardera sträckan.

Spår av inbördesstriderna i Sibirien.

Järnvägen, som förut allt från Moskva varit dubbelspårig blir nu enkelspårig, och även som sådan tämligen bristfällig. Under revolutionsstriderna, som fördes med stor häftighet i denna provins, sprängdes de flesta broar, och järnvägen gjordes obrukbar. Först i fjol sattes den i nödtorftigt stånd och började åter trafikeras. Vi åka fram genom skogstrakter. Här och var synas märken efter inbördesstriderna i form av taggtrådshinder och gravar med enkla kors. Banan slingrar sig fram runt kärr och mossar och följer dalsänkorna. Tåget kryper stundtals sakta uppåt för att sedan i medlut rusa fram med så ursinnig fart, att det är fara för urspåring. Vår fruktan är ej heller oberättigad, ty på ett ställe ligger ett helt tågsätt urspårat och kullvräkt på banvallen.

På morgonen den 14:de september ha vi hunnit till Amurfloden norr om Chabarovsk. Floden är imponerande bred. Järnvägsbron, som ligger högt över vattenytan, är i 25 spann av dels järn- dels betongkonstruktion och c:a 2½ km. lång. Två spann sprängdes under inbördesstriderna. Nu få vi endast beundra den på avstånd, ty denna liksom alla andra större broar äro avspärrade samt försedda med taggtrådshinder och gevärsposter vid landfästena. Ett spann är fortfarande borta. På synnerligen primitiva pråmar färjas tåget över floden, ett par kilometer norr därom. Det dröjer 6 timmar, innan vi äro färdiga att fortsätta från andra sidan.

På väg mot sommar och värme.

Följande dag skola vi vara framme i Vladivostok. Landskapet börjar få en helt annan karaktär. Stora byar och mycket åkerjord. Järnvägen går rakt söder ut; för var timme blir det varmare. Vi komma åter in i högsommaren, kunna återigen frossa på vattenmeloner, frukt och vilda vindruvor. Dagen blir den längsta under hela resan. Alla vänta på framkomsten. Äntligen synes den första viken av japanska havet. Klockan 6 e. m. ha vi nått målet, ohyggligt dammiga efter 12 dygns oavbruten tågresa på världens längsta järnväg.

Hade våra förhoppningar om att hinna upp till Kamtchatka inom något så när beräknad tid minskats betydligt redan vid det oberäknade uppehållet i Moskva, så grusades de fullständigt, då vi den 19:de på morgonen anlände till Tsuruga i Japan. En rysk båt hade visserligen utlovats att avgå från Vladivostok om någon vecka, men som desamma aldrig bruka hålla de utsatta tiderna, hade vi vågat försöket att resa över för att komma med en japansk. (Lyckligtvis, ty den ryska, som var ofantligt efterlängtad på Kamtchatka, uppsköt avresan gång efter annan och avgick sedermera ej förrän i december). Vår båt skulle avgå om två dagar från Hakodate i norra Japan. Tiden är för knapp, och vi hinna ej dit till dess.

En titt på Tokio och Yokohama.

Det blev några dagar i Tokio. Jag hann bese denna och även Yokohama, vilka grundligt förstördes vid jordbävningen och därpå följande eldsvådor för ett år sedan. Min kamrat var då här på tillfälligt besök. Han undgick genom ett under att bliva krossad av ett hopstörtande hus. Den förstnämnda staden är åter tämligen uppbyggd, den senare däremot företer fortfarande förödelsens styggelse. Mer än 200,000 människor dödades, och den materiella skadan uppskattades till över 25 miljarder yen, siffror, som tala för sig själva. — Vi hade emellertid tur. Det kom telegram, att japanska båten ej fått avgå på bestämd tid. Ryska myndigheterna ville ej tillåta den frakt, men utsikter funnos för överenskommelse. Svenska legationen och övriga landsmän, vilka vi äro mycken tack skyldiga för stor hjälp och vänlighet under uppehållet, avfästa oss på äkta svenskt vis och önska lycka på färden, då vi fortsätta upp till Hakodate.

En våldsam tyfon på Ochotska havet.

Muroran Maru n:r 5 fick tillstånd att avgå med 30 tons last, fyra passagerare och propellern till hälften över vattenytan. Efter en veckas väntan, varunder förhoppningarna den ena dagen voro lovande och den nästa åter nedslående, fingo vi äntligen gå ombord och lämna Japan. Färden går norrut mellan Sachalin och Hokaido, och båten glider in i Ochotska havet. Då kommer tyfonen oförberett som alltid. I två dygn tyckas alla vädrets makter vara lössläppta och göra sitt bästa för att få även denna svenska expedition att lida skeppsbrott. Här, några mil längre upp, var det nämligen, som min kamrat jämte den övriga svenska expeditionen för fyra år sedan led skeppsbrott och såg största delen av utrustningen sjunka i djupet med Komandor Bering. Plötsligt skiner emellertid solen igenom, himlen sopas molnfri på ett par minuter, och det blir kav lugnt. Tyfonen är över. Vi ha kommit oroväckande tätt under Kurileröarna men kunna nu utan risk gå mellan dem ut i Stilla havet. Den lille japanske kaptenen tröstar oss dock med att ännu är det lång väg till "Tipperary" och för att lägga lök på laxen, berättar han med förtjusning om en rysk kollega. Denne, som också skulle till Kamtchatka, hade himlens makter en längre tid varit synnerligen bevågen. Glad i hågen styrde han sitt fartyg mot hamnen och gick övermedig in i kajutan och rakade sig för att vara fin vid framkomsten. Han landade några månader senare på Filippinerna utan roder och master och till oigenkännlighet skäggig. Efter den betan lär han akta sig för att taga i rakkniven för tidigt. Åtminstone på sjön då han för egen båt.

Målet i sikte — Kamtchatka.

Just i själva soluppgången såg jag Kamtchatka. Den synen var underbar. Den var värd mer än resans alla vedermödor. Högt ovan molnen en rad snötäckta vulkantoppar, som belysta av de första solstrålarna, glänsa som guld och med färgskiftningar, som ej kunna beskrivas eller målas. Jag har en känsla av att ej ha rest förgäves till vulkanlandet, vildmarkslandet, landet med björn och sobel, och där laxen går i miljoner och åter miljoner uppför floderna, det land, som ännu ligger outforskat.

Nästa dag den 11 oktober på eftermiddagen hittade Muroran Maru inloppet till Kamtchatkas enda hamn efter att i storm och ösregn ha gått långt förbi densamma och kastade ankaret utanför den lilla staden Petropavlovsk. Det var i föga gästvänligt väder, vi några timmar senare stego i land, lämnande tekniska fortskaffningsmedel, för att efter hundslädar fara vidare 800 kilometer till jordens högsta verksamma vulkankägla. Sällan har en måltid smakat mig bättre än den, som av den gästfria familjen Podprogin bjöds oss på aftonen. Det var vildren, bergfår, fågel och lax, läckerheter för den, som under mer än en veckas tid "njutit" japansk odefinierbar kost, vars huvudbeståndsdelar tycktes vara sjögräs, bläckfiskar och andra mollusker. Och så naturligtvis osaltat ris och träpinnar.

I Kamtchatkas centralfjäll.

(Resebrev till F.-K. av C. Sjöblom.)

Lamutkvinnor i sina högtidskläder.

Det var en [illegible] till [illegible] de [illegible], som [illegible] k[illegible] Anast [illegible]. Vi [illegible]

[illegible] för [illegible]. Malaie hade [illegible] med, [illegible] Den första april bröto vi [illegible]. På grund av nya snöstormar kunde vi [illegible] tar [illegible] tre [illegible]

På morgonen den 4 april var det ett utomordentligt vackert väder. Vi hade [illegible] för tre à fyra [illegible] be-[illegible]

[illegible]

Gagnef.

Vid söndagens högmässa

[illegible] Skoglund [illegible] kyrko-[illegible] på grund av sjukdom. Pastor S. [illegible] O. D. bjöd [illegible]

[illegible] på lördagskvällen [illegible] Kyrkan [illegible] att ut-[illegible]

Ett ståtligt kyrkbröllop

[illegible] i lördags, [illegible] Erik Er[illegible] från Gräv samman-[illegible] med [illegible]-ägare-dottern Anna Vik från Djurmo. Det stora bröllopet [illegible] till och från kyrkan, varvid mycket folk samlats för att åse högtidligheten. Vigselförrättare var kommi-[illegible] M[illegible]dén, [illegible] tillika höll ett hjärtligt tal till brudparet. Efter vigseln voro gästerna inbjudna till middag å Gagnefs pensionat, där flere tal hölls och aftonen i övrigt förflöt under den bästa stämning. Till brudparet anlände [illegible] jämte ett flertal lyckönskningstelegram.

Hastigt dödsfall.

I sitt hem i Moje avled i söndags [illegible] Anders Olsson efter [illegible] några dagars sjukdom, nära 64 år gammal. O. [illegible] aldrig gjort [illegible] av sig, men som genom [illegible] och sparsamhet [illegible] upp från en ringa början till [illegible]. Han efterlämnar minnet av en [illegible] och god person. Han sörjes närmast av maka, barn och barnbarn.

FORESTA SÅLT PÅ EXEKUTIV AUKTION.

[illegible] Foresta gick [illegible] exekutiv auktion på [illegible] klubban. [illegible] S. T[illegible] [illegible] Foresta för 214,000 kr.

[illegible] Kl[illegible] 12 [illegible]

[illegible] är [illegible] människor [illegible] Från och [illegible] Vi gå [illegible]

[illegible]

Borås Tidning
Dec. 1924 2

På väg till Kamtchatka.

Där tågen gå ungefär som de vilja.

Specialkorrespondens till Borås Tidning

av ingenjör C. Sjöblom.

I den mycket uppmärksammade expedition till Kamtchatka, som för några år sedan företogs av Sten Bergman m. fl., deltog även en son av våra bygder, ingenjör Carl Sjöblom, vars fader var framlidne kyrkoherde Sjöblom i S. Björke. Hr S. har nu tillsammans med en annan av den förra expeditionens män, fil. kand. Malaise, givit sig ut på en ny expedition till det intressanta landet och på denna anlänt till Petropavlosk på Kamtchatka, varifrån färden går vidare efter hundspann upp till de nordligaste delarna av halvön.

Före avresan träffade vi avtal med hr S. om specialkorrespondenser till Borås Tidning från färden och meddela här den första, avsänd från Petropavlosk och vilken redogör för resans första del, fram till Moskwa.

Vi äro alltså inne i Ryssland och med en viss känsla av välbehag över att tämligen lätt ha klarat tullvisitation och andra formaliteter på den rysk-finska gränsstationen Bjeloostrov fara vi vidare med tåget till Leningrad. Tullmännen hade börjat visitationen av vårt bagage synnerligen energiskt, men intresset slappnade, då vi framlämnat rekommendationspapper med röda stämplar och sigill från ryska legationen i Stockholm, bärarna hade fått hälften av vad de begärt och ändå varit nöjda, den unga flickan i rött huvudkläde hade kontrollerat våra biljetter, och vi kunde åter andas ut i lugn och ro — Vi äro två svenskar, fil. kand. R. Malaise och undertecknad, som skola resa öster ut genom Ryssland och Sibirien, vidare till Japan och därifrån upp till den från nordöstra Sibirien utskjutande Kamtchatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som man får hoppas, oavbruten järnvägsresa, som ligger framför oss. Vi skola resa med världens längsta järnväg genom det land, som nu är föremål för hela världens intresse, det land, där den kommunistiska läran praktiskt tillämpas och stanna först i en av Sibiriens mest otillgängliga delar och där ägna oss åt vetenskapliga forskningar.

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och låglänt. Staden synes på långt håll, kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i solskenet. Vi åka in bland förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen, som vi två dagar tidigare lämnat. Redan vid gränsstationen förvånades man över den stora skillnaden mellan finska och ryska sidan. På den förra rent, snyggt och välbyggt, på den senare intetdera. Vi skola besöka svenska konsulatet och erhålla efter obligatoriskt prutande en droska. Efter en äventyrlig färd på miserabla gator med kryssningar mellan större gropar — de mindre kunna ej undvikas — anlända vi så småningom till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att kurirposten med vår reskassa ännu ej anlänt och kan väntas först om ett dygn. Ett streck i räkningen för oss, ty den sibiriska expressen avgår från Moskva följande afton, och vi måste med den för att kunna hinna med båt från Japan om en månad. Men det gives intet val, pengarna måste vi ha med oss och få alltså vänta.

Leningrad har, som för allom bekant, förut hetat Petrograd och Petersburg. På en av stationsskyltarna läser man de båda sistnämda namnen lätt övermålade under det först nämda.

Av en tillfällig bekantskap på tåget hade vi fått det erbjudandet att vid ett eventuellt uppehåll i staden få bo i hans hem och antogo nu efter mycken tvekan detsamma. Visserligen voro vi nära att ändra vårt beslut, då vi sågo rummet på närmare håll, men dels verkade den äldre frun, som tog emot oss, förtroendeingivande och dels voro vi intresserade av att komma in i ett ryskt hem och bestämde oss för att stanna. Vi behövde ej heller ångra oss, ty senare på aftonen blev det en lång pratstund med värdinnan.

Vi gå omkring och bese staden denna och följande dag. Hur förfallet är ej allt. Gatubeläggningen, som mestadels består av träkubb, är upprutten och har lämnat plats för stora hål. Trottoarstenarna ligga huller om buller eller saknas alldeles. Här och var ett hoprasat stenhus med murverket liggande kvar långt ut på gatan. Folket är trasigt och ser apatiskt ut. Man äcklas av att se alla de vidrigt sminkade flickorna, det är lättare att räkna de osminkades antal än de övrigas. Trottoarerna äro kantade med solrosfrötuggande fruktförsäljare, o. man antastas titt och tätt av tiggare i de värsta lumpor. Överallt synas soldater och personer med märke i mössan, som utvisar, att de äro i statstjänst. Spårvagnarna föra ett helvetiskt oväsen med sina signalanordningar, och alla övriga fordon hjälpa till. Här och var synes en och annan illa medfaren bil kryssa fram mellan hålen i gatorna. I boklådornas skyltfönster ligga så gott som uteslutande propagandalitteratur, och Lenins porträtt finnes överallt. På de få ställen, där gatuarbeten pågå, är en stor procent kvinnlig arbetskraft. Likaså är förhållandet med spårvagnskonduktörerna.

Det börjar skymma, och då inga gatlyktor tändas, skynda vi hem. En fyra våningar kasernbyggnad ligger i vår väg. Ena flygelns vägg mot gatan buktar ut så oroväckande, att vi göra en stor lov förbi densamma. Långväggen är stöttad med stockar, men ser ut att ramla när som helst. Vi föra detta ämne på tal med vår värdinna, som påstår, att det är grannarna, som stöttat byggnaden, då de annars riskera att få den över sig. I Leningrad blev antalet hopfallna hus alltför stort, varför de vakthavande kommo på den snillrika idén att sända ut meddelandet om, att ettusen byggnader skulle raseras och i deras ställe anläggas trädgårdar. Detta låter bättre ute i världen. Husen ramla av sig själva, spillrorna få ligga kvar, men några trädgårdar lär det ej bliva inom den närmaste framtiden, ty iordningställandet kostar pengar, och dessa behövas bättre för andra ändamål.

Det tycks vara en meningslös tillvaro, en stor del av det ryska folket för. Tillståndet synes ingalunda hava förbättrats under sovjets regim. Bristen på pengar gör sig gällande överallt. Det är dyrtid, höga skatter och stränga lagar. För de flesta är det en evigt brännande fråga att kunna skaffa pengar till mat för dagen, och till vintern tillkomma ytterligare utgifter för bränsle. Vi förstodo vår värdinna, då hon efter att ha berättat sin levnadshistoria gjorde en antydan om sitt gråa hår och visade vad som återstod av den forna förmögenheten och det som en gång varit ett lyckligt hem. Några stolar, bord och en soffa voro det huvudsakliga. Mannen hade varit godsägare. Han dog av kopporna efter en månads vistelse i fängelse. Godset blev exproprierat, och hon hade nu en liten otillräcklig pension av staten och ej något hopp om ljusare ålderdom. Huru många ryssar ha ej fått möta samma och än bittrare öde, och för vilka det ej finnes en enda ljus punkt i hela det nuvarande tillståndet. Man förstår varför människolivet där har så litet värde.

På svenska konsulatet fingo vi nästa dag den glädjande underrättelsen, att avgångstiden från Moskva för den sibiriska expressen var ändrad. Den skulle nämligen hädanefter avgå onsdagar i stället för som förut tisdagar. Vår reskassa anlände också senare på dagen, och telegram avsändes till svenska legationen i Moskva angående beställning av biljetter. Tack vare välvillig hjälp från svenska konsulatet i Leningrad, som ombestyrde biljettköpen och transport av bagaget mellan de olika stationerna kunde vi efter det oberäknade men intressanta uppehållet fortsätta vår färd.

Det är en vacker augustiafton just i själva solnedgången, som vi lämna Leningrad och se den försvinna i fjärran. Men in i det sista ända tills mörkret faller på ger den ett sorgligt intryck. Den väldiga bangården, man reser ut genom, verkar kyrkogård för tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

På förmiddagen nästa dag äro vi framme i Moskva, och vårt tåg skall gå kl. 3 em., upplyses det. Vi måste upp till svenska legationen för att höra oss för om biljetterna och anlända dit samtidigt som telegrammet, vilket varit på väg 4 timmar längre än vi själva. Vaktmästaren sändes ned till stationen för att skaffa biljetter, och vi gå ut i staden som hastigast för att få se skymten av Kreml, innan resan går vidare. Snart kommer det meddelandet, att tåget avgår kl. 2, men våra 20 kollyn bagage kunna ej komma med. Vi göra ett försök, taga bil till stationen men det är fruktlöst. Vi ha ej annat val än att stanna i Europas dyraste stad en vecka och vänta på nästa sibiriska express.

Borås Tidning

På väg till Kamtchatka.

5.2.1925

Från Moskva genom Ryssland in i Asien.

Specialkorrespondens
till Borås Tidning
av ingenjör C. SJÖBLOM.

Att åka som tredjeklasspassagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostok, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas väntan i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:sta klass internationell sovvagn. Da de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tågets avgång två stycken tredjeklassbiljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så var förhållandet. Han fann emellertid vagnen last och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de maktbavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig i gång.

Vi hade fått vara platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i "mjuka" vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet, 1:sta och 2:dra klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga med liknande svenska av samma klass. 3:dje klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7 kronor. Den absoluta frånvaron av den beryktade ryska ohyran under hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med och deras ännu ej ett år fyllda dotter, som äro modfällda under hela resan. De hade blivit bestulna på både bagage och pengar (500 rubel) i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen, då vi anträdde resan, och jag var då i tillfälle att se med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster till hälften öppet och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan, tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk uti är nämligen förbjudet att äta där, enligt religionen.

Tekannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsättet finnes visserligen restaurantvagn och utmärkt sådan, men de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära dem i kupén. Lantbefolkningen säljer till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta haren från Baikalsjön är värd en gratisreklam. Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurationsvagnen måste anlitas.

Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mah-jong och slippa ifrån böter, då vi råka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kommo fram till honom; de sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en "engelsman", de voro rådlösa med. Han var med på postfåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig. Kunde inte ett ord ryska, men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom till rätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostok. Skulle han ha åkt med det hela vägen, lär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Från Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut, alltså ej den södra vägen över Samare. Efter att ha rest två dagar över endast slättland, kommo vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna. Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka, och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverige med dess vackra rödmålade välbyggda bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarnas arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehälle. Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tills nu, men då tåget den 9:de på morgonen anlände till Irkusk var det gråkallt. Längre fram på dagen, då Baikalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade alla hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra ändan av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga snöklädda topparna. Första- och andraklass passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan", och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.-

5.2.1925 Borås Tidning

På väg till Kamtchatka.

Från Moskva genom Ryssland in i Asien.

Specialkorrespondens
till Borås Tidning
av ingenjör C. SJÖBLOM.

Att åka som tredjeklasspassagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostok, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas väntan i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:sta klass internationell sovvagn. Då de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tagets avgång två stycken tredjeklassbiljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så var förhållandet. Han fann emellertid vagnen låst och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de makthavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig i gång.

Vi hade fått våra platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i "mjuka" vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet. 1:sta och 2:dra klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga med liknande svenska av samma klass. 3:dje klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7 kronor. Den absoluta franvaron av den beryktade ryska ohyran under hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med och deras ännu ej ett år fyllda dotter, som äro modfällda under hela resan. De hade blivit bestulna pa både bagage och pengar (500 rubel) i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen, då vi anträdde resan, och jag var då i tilfälle att se med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster till hälften öppet och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan, tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk uti är nämligen förbjudet att äta där, enligt religionen.

Tekannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsättet finnes visserligen restaurantvagn och utmärkt sadan, men de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära dem i kupén. Lantbefolkningen säljer till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta haren från Baikalsjön är värd en gratisreklam Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurationsvagnen måste anlitas.

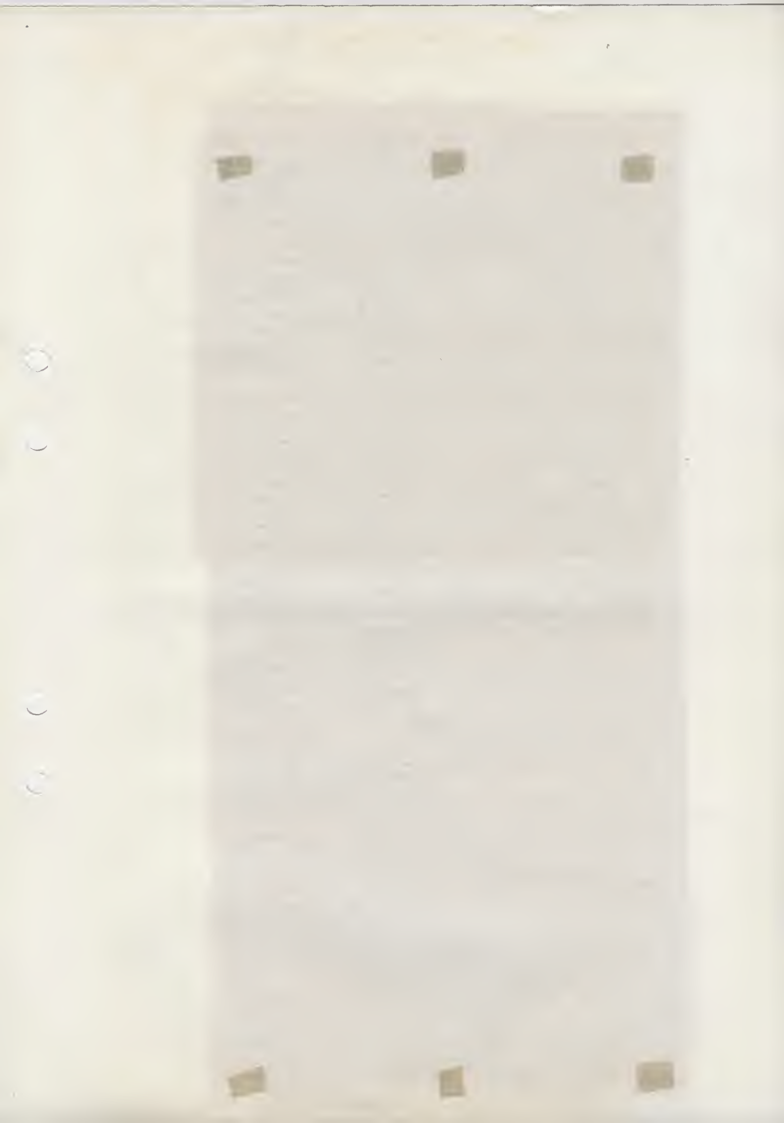
Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mah-jong och slippa ifrån böter, då vi raka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kommo fram till honom; de sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en "engelsman", de voro rådlösa med. Han var med på posttåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig. Kunde inte ett ord ryska, men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom till rätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostok. Skulle han ha åkt med det hela vägen, lär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Fran Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut, alltsa ej den södra vägen över Samare. Efter att ha rest två dagar över endast slättland, kommo vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna. Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka, och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverige med dess vackra rödmålade välbyggda bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarnas arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehälle. Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tills nu, men då tåget den 9:de på morgonen anlände till Irkusk var det gråkallt. Längre fram på dagen, då Baikalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade alla hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra ändan av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga snöklädda topparna. Första- och andraklass passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan", och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.

På väg till Kamtchatka.

Från Moskva genom Ryssland in i Asien.

Specialkorrespondens
till Borås Tidning
av ingenjör C. SJÖBLOM.

Att åka som tredjeklasspassagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostok, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas väntan i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:sta klass internationell sovvagn. Då de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tågets avgång två stycken tredjeklassbiljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så var förhållandet. Han fann emellertid vagnen fäst och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de makthavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig i gång.

Vi hade fått våra platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i "mjuka" vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet. 1:sta och 2:dra klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga med liknande svenska av samma klass. 3:dje klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7 kronor. Den absoluta frånvaron av den beryktade ryska ohyran under hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med och deras ännu ej ett år fyllda dotter, som äro modfällda under hela resan. De hade blivit bestulna på både bagage och pengar (500 rubel) i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen, då vi anträdde resan, och jag var då i tillfälle att se med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster till hälften öppet och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan, tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk uti är nämligen förbjudet att äta där, enligt religionen.

Tekannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsättet finnes visserligen restaurantvagn och utmärkt sådan, men de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära dem i kupén. Lantbefolkningen säljer till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta haren från Baikalsjön är värd en gratisreklam. Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurationsvagnen måste anlitas.

Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mah-jong och slippa ifrån böter, då vi råka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kommo fram till honom; de sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en "engelsman", de voro rådlösa med. Han var med på posttåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig. Kunde inte ett ord ryska, men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom till rätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostok. Skulle han ha åkt med det hela vägen, tär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Från Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut, alltså ej den södra vägen över Samare. Efter att ha rest två dagar över endast slättland, kommo vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna. Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka, och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverige med dess vackra rödmålade välbyggda bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarnas arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehälle. Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tills nu, men då tåget den 9:de på morgonen anlände till Irkusk var det gråkallt. Längre fram på dagen, då Baikalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade eljest hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra ändan av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga snöklädda topparna. Första- och andraklass passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan", och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.

104

BORÅS TIDNING Fredagen den 6 Februari 1925.

Framme i Petropavlosk.

Ett möte med en tyfon i Ochotska havet. — Tillrustningar för färden till jordens högsta verksamma vulkankägla.

Specialkorrespondens till Borås Tidning av ingeniör C. SJÖBLOM.

Den ryske författaren Golovatjev säger om Sibirien: "det land, som årligen mottager 50,000 förbrytare, 280,000 uthungrade bönder, flera hundra straffade ämbetsmän, har ingen utsiktsrik framtid". Det var längesedan de orden fälldes, och siffrorna kanske äro annorlunda nu, men de falla mig i minnet, då jag ser alla de smutsiga och trasiga varelser, som söka skydd mot kylan i väntsalen på stationen i Tjita. På intet ställe under hela resan var ynkedomen så i ögonen fallande som här. Är detta uppväxande släkte, dessa barnungar, som ligga hoppackade på golv, under bord och bänkar och som springa och tigga pengar av de resande, Sibiriens framtid, då instämmer jag med ovan citerade författare.

I hela det ryska väldet med sina oerhörda naturrikedomar gör sig bristen på pengar gällande överallt. Industrien ligger nere, och jordbruket har gått oerhört tillbaka. Vi möta och passera post- och godstågen, alla med samma utseende. Ett fåtal ha personvagnar. I allmänhet få godsfinkor tjänstgöra som sådana. I Moskva och på flera andra ställen sammanträffade jag med svenskar, vilka vistats länge i landet, och som voro väl förtrogna med förhållandena. Allesammans hade samma pessimistiska syn på möjligheten av att skapa ett nytt lyckligt Ryssland på grundval av det nuvarande styrelsesättet. Det drivande personliga intresset är borta. Man behöver ej vara där länge för att se, hur det bolsehevikiska styrelsesättet i praktiken gjort bankrutt, att den frihet, man kämpade för och som kostade så mycket blod, är långt, långt borta, ja längre än någonsin förut. Kremjl, sätet för regeringen, krönes fortfarande år 1924, sju år efter revolutionen, av den gamla ryska dubbelörnen. Är det ödets ironi? Man har ännu ej, trots alla anstrangningar, lyckats få borten från torn- och kupolspiror och i dess ställe sätta den femuddade röda stjärnan.

Vi hade beräknat att få resa den kortare vägen genom Mandschuriet men tågen dirigeras numera den norra vägen genom Amur. De flesta utlänningar skola till Kina. Vi säga med saknad farväl till dem och i synnerhet till vår landsman professor Nyström i Peking, som var ägare till mah-jongspelet. Nu äro vi endast tre tvenskar och en norrman kvar som representanter för utlandet.

I Moskva får man köpa biljett endast till Tjita. Priset för tredje klass var 75 rubel = 150 sv. kronor. Andra klass är dubbelt så dyr. Här blev det alltså att köpa ny, som för återstående del kostade 49 rubel. Biljettpriserna äro alltså synnerligen låga, men resgodset är dyrt. I kupén får man officiellt medföra endast två pud handbagage = 32 kilo. Resgodset kostar 10 rubel per pud på vardera sträckan.

Järnvägen, som förut allt från Moskva varit dubbelspårig, blir nu enkelspårig, och även som sådan tämligen bristfällig. Under revolutionsstriderna, som fördes med stor häftighet i denna provins, sprängdes de flesta broar, och järnvägen gjordes obrukbar. Först i fjol sattes den i nödtorftigt stånd och började åter trafikeras. Vi åka fram genom skogstrakter. Här och var synas märken efter inbördesstriderna i form av taggtrådshinder och gravar med enkla kors. Banan slingrar sig fram runt kärr och mossar och följer dalsänkorna. Tåget kryper stundtals sakta uppåt för att sedan i nedlut rusa fram med så ursinnig fart, att det är fara för urspåring. Vår fruktan är ej heller oberättigad, ty på ett ställe ligger ett helt tågsätt urspårat och kullvräkt på banvallen.

På morgonen den 14 september ha vi hunnit till Amurfloden norr om Chabarovsk. Floden är imponerande bred. Järnvägsbron som ligger högt över vattenytan, är i 25 spann av dels järn- dels betongkonstruktion och c:a 2 1/2 km. lång. Två spann sprängdes under inbördesstriderna. Nu få vi endast beundra den på avstånd, ty denna liksom alla andra större broar äro avspärrade samt försedda med taggtrådshinder och gevärsposter vid landfästena. Ett spann är fortfarande borta. På synnerligen primitiva pråmar färjas tåget över floden, ett par kilometer norr därom. Det dröjer 6 timmar, innan vi äro färdiga att fortsätta från andra sidan.

Följande dag skola vi vara framme i Vladivostok. Landskapet börjar få en helt annan karaktär. Stora byar och mycket varmare. Vi komma åter in i högsommaren, kunna återigen frossa på vattenmeloner, frukt och vilda vindruvor. Dagen blir den längsta under hela resan. Alla vänta på framkomsten. Äntligen synes den första viken av japanska havet. Klockan 6 em. ha vi nått målet, ohyggligt dammiga efter 12 dygns oavbruten tågresa på världens längsta järnväg.

Hade våra förhoppningar om att hinna upp till Kamtchatka inom något så när beräknad tid minskats betydligt redan vid det oberäknade uppehållet i Moskva, så grusades de fullständigt, då vi den 19 på morgonen anlände till Tsuruga i Japan. En rysk båt hade visserligen utlovats att avgå från Vladivostok om någon vecka, men som desamma aldrig bruka hålla de utsatta tiderna, hade vi vågat försöket att resa över för att komma med en japansk. (Lyckligtvis, ty den ryska, som var ofantligt efterlängtad på Kamtchatka, uppsköt avresan gång efter annan och avgick sedermera ej förrän i december). Vår båt skulle avgå om två dagar från Hakodate i norra Japan. Tiden är för knapp, och vi hinna ej dit till dess.

Det blev några dagar i Tokio. Jag hann bese denna och även Yokohama, vilka grundligt förstördes vid jordbävningen och därpå följande eldsvådor för ett år sedan. Min kamrat var då här på tillfälligt besök. Han undgick genom ett under att bliva krossad av ett hopstörtande hus. Den förstnämda staden är åter tämligen uppbyggd, den senare däremot företer fortfarande förödelsens styggelse. Mer än 200,000 människor dödades, och den materiella skadan uppskattades till över 25 milliarder yen, siffror, som tala för sig själva. — Vi hade emellertid tur. Det kom telegram, att japanska båten ej fått avgå på bestämd tid. Ryska myndigheterna ville ej tillåta den frakt, men utsikter funnos för överenskommelse. Svenska legationen och övriga landsmän, vilka vi äro mycken tack skyldiga för stor hjälp och vänlighet under uppehållet, avfesta oss på äkta svenskt vis och önska lycka på färden, då vi fortsätta upp till Hakodate.

Muroran Maru n:r 5 fick tillstånd att avgå med 30 tons last, fyra passagerare och propellern till hälften över vattenytan. Efter en veckas väntan, varunder förhoppningarna den ena dagen vore lovande, nästa åter nedslående, fingo vi äntligen gå ombord och lämna Japan. Färden går norrut mellan Sachalin och Hokaido, och båten glider in i Ochotska havet. Då kommer tyfonen oförberett som alltid. I två dygn tyckas alla vädrets makter vara lössläppta och göra sitt bästa för att få även denna svenska expedition att lida skeppsbrott. Här, några mil längre upp, var det nämligen, som min kamrat jämte den övriga svenska expeditionen för fyra år sedan ledo skeppsbrott och sågo största delen av utrustningen sjunka i djupet med Komandor Bering. Plötsligt skiner emellertid solen igenom, himlen sopas molnfri på ett par minuter, och det blir kav lugnt. Tyfonen är över. Vi ha kommit oroväckande tätt under Kurilleröarna men kunna nu utan risk gå mellan dem ut i Stilla havet. Den lille japanske kaptenen tröstar oss dock med att ännu är det lång väg till "Tipperary" och för att lägga lök på laxen, berättar han med förtjusning om en rysk kollega. Denne, som också skulle till Kamtchatka, hade himlens makter en längre tid varit synnerligen bevågen. Glad i hågen styrde han sitt fartyg mot hamnen och gick övermodig in i kajutan och rakade sig för att vara fin vid framkomsten. Han landade några månader senare på Filippinerna utan roder och måster och till oigenkännlighet skäggig. Efter den betan lär han akta sig för att taga i rakkniven för tidigt. Åtminstone på sjön då han för egen båt.

Just i själva soluppgången såg jag Kamtchatka. Den synen var underbar. Den var värd mer än resans alla vedermödor. Högt ovan molnen en rad snötäckta vulkantoppar som, belysta av de första solstrålarna, glänsa som guld och med färgskiftningar, som ej kunna beskrivas eller målas. Jag har en känsla av att ej ha rest förgäves till vulkanlandet, vildmarkslandet, landet med björn och sobel, och där laxen går i millioner och åter millioner uppför floderna, det land, som ännu ligger outforskat.

Nästa dag den 11 oktober på eftermiddagen hittade Muroran Maru inloppet till Kamtchatkas enda hamn efter att i storm och ösregn ha gått långt förbi detsamma och kastade ankaret utanför den lilla staden Petropavlovsk. Det var i föga gästvänligt väder, vi några timmar senare stego i land, lämnande tekniska fortskaffningsmedel, för att efter hundslädar fara vidare 800 kilometer till jordens högsta verksamma vulkankägla. Sällan har en måltid smakat mig bättre än den, som av den gästfria familjen Podprogin bjöds oss på aftonen. Det var vildren, bergfår, fågel och lax, läckerheter för den, som under mer än en veckas tid "njutit" japansk odefinierbar kost, vars huvudbeståndsdelar tycktes vara sjögräs, bläckfiskar och andra molusker. Och så naturligtvis osaltat ris och träpinnar.

---

piano, "min" gosse, "mitt" rum o. s. v. Hans hustru påpekade att sådana uttryckssätt voro nedsättande för henne och att han borde säga "vår". Prästen hörde uppmärksamt på. En morgon steg han upp tidigt och började kläda på sig. Plötsligen började han söka efter någonting.

— Vad söker du efter, John? frågade hustrun.

— Jag letar efter våra byxor, min älskling, svarade prästen milt.

Borås Tidning

Till lamuterna i Kamtchatkas centralfjäll.

Fem hårda dagsmarscher i st. f. en halv bekväm -- då man måste lita på en kamtchedal.

Specialbrev till Borås Tidning av ingenjör **Carl Sjöblom.**

Kajdalof var alltså en skojare. Att han var en pratmakare av första rang, det hade vi för länge sedan konstaterat. Nu var det intet tvivel om, att han lurat oss. Vi hade blivit så förfärligt väl mottagna av honom i Tolbatchik. Att taga kvarter hos någon annan än honom skulle varit ren förolämpning, och han skulle hjälpa oss till lamuterna. Ingen hade farit till dem så många gånger, ingen kände vägen så väl, och ingen var så god vän med dem som han. "Expeditin" skulle aldrig kunna klara färden dit upp utan honom. Det vore ren galenskap, om vi körde dit upp med våra egna hundspann och försökte stanna där en månad enligt vårt uppgjorda program. Lamuterna voro ett slugt och närigt folk, och de skulle taga ohyggligt mycket betalt för renarna till hundmaten. Att leva bland dem en hel månad vore detsamma som döden. Nej. Kajdalof skulle i stället köra upp våra saker med sina två hundspann och ordna det för oss. Priset? Å det var ingenting, det kunde vi talas vid om sedan. Nej, nu skall det bestämmas, om vi skola kunna reflektera på saken. Nåja, priset skulle bliva en ren bagatell. Han nämde då en summa så svindlande, att vi fingo respekt för Kajdalofs bagateller och betackade oss.

Kajdalof hade bedyrat, att lamuterna vistades i de närmast belägna fjällen. Vägen dit var svår, dock ej värre än att man med fem puds last i slädarna kunde komma fram i andra dagen. Våra hundar voro starka och tränade, då de denna vinter gått nära tusen verst. Vi hade haft betydligt större last än övriga i sällskapet på resan upp genom Kamtchatka och beslöto oss därför att själva ordna denna färd, även om vi skulle behöva hålla på längre tid än beräknat. Vårt bagage var dyrbart, och som det nödvändigtvis måste med, fingo vi lasta 10 pud på vardera släden, oaktat 5 pud var ansett som maximum för en dylik resa. På bättre hundvägar räknar man i regel 1 pud (lika med 16 kg.) per hund som normal last på hundsläde. Dessutom tillkommer körkarlens vikt. Men eftersom Kajdalof ändock i förväg skulle upp till lamuterna talade vi vid, att han skulle taga med några pud film, tobak, mjöl och pärlor.

På förmiddagen tredje dagen efter avresan från byn Tolbatchik voro vi äntligen i Kamtchatkas centralfjäll. Å vad det kändes skönt! Vägen hade hela tiden varit besvärlig. Först gick den genom tät skog, där man varje ögonblick måste vara på sin vakt och sköta släden, så att den ej allt för hårt törnade emot träden. I går kväll blevo backarna tvärbranta, och i dag ha vi knogat nära två mil oavbrutet uppför, och hundarna ha därför haft ett tungt arbete. Naturen är storslagen. Fjällen, täckta av mer än metersdjup snö, ligga bländande vita i solskenet denna vinterdag i början av mars. Bakom oss djupt under ligger dalen omkring Kamtchatkafloden utbredd i riktning norr-söder. Öster om den reser sig en berg- och vulkankedja, imponerande och storslagen. Jag räknar till 9 st. vulkaner. Kljutchefskaja och Tolbatchinskaja ryka överdådigt. Röken väller ut från kraterna som stora moln, stiger uppåt några hundra meter och lägger sig sedan som en strimma i luften söderut så långt ögat når. Utsikten är sannerligen storslagen och skulle tillfredsställa den mest blaserade turist. Här uppe är det lamuterna vistas. Enligt beskrivning böra vi vara framme vid första jurtan om några timmar, och vi skola sedan fara omkring här bland dem en månads tid.

"Tschårt vasj mi", är det inte våra saker, som hänga där framme i trädet? Jo visst. Den skojaren Kajdalof har gett tusan i att taga dem med längre. Här är alltsammans upphängt. Mjölet, tobaken pärlorna, som lamuterna skulle få mot renkött, och filmen, som vi själva skola använda. Kajdalog är redan tillbaka nere i byn, så han kommer inte att köra det vidare. Vi kunna nu ej taga större last på slädarna, varför sakerna få hänga kvar tillsvidare. För någon timme sedan sågo vi spåren efter en lamutjurta. Men bara spåren, ty lamuterna hade flyttat väster ut, och vi följa därför efter in i fjällen för att om möjligt nå dem i kväll. Vägen blir allt besvärligare med branter uppför och utför. På kvällsidan komma vi ned i en djup dalsänka. Bergen stå branta på båda sidor om den bäck, som rinner fram här. Slädarna vilja oupphörligen nedåt i vattnet, och vi få hjälpas åt att klara de värsta passen. Pang! Där ligger min kamrats släde i vattnet. Ingen tid till funderingar om inte alla sakerna i släden skola bliva genomvåta. Jag hoppar i vattnet och får släden på rätt köl, och med förenade ansträngningar är den snart på det torra. Men det måtte vara kallt, ty vattnet på släden och mina skodon fryser ögonblickligen. Framåt bara så att vi nå lamuterna, ty att byta om på fötterna är ej tid till nu. Nog går det att hålla sig varm på vägen dit, ty framför oss är det bara branta fjällväggar.

Sent på natten beslöto vi oss för att övernatta ute. Vägen hade varit svårframkomlig och inga lamutjurtor hade synts till. Hundarna voro uttröttade och vi själva likaså. Här fanns några sälgpinnar. Bäst att stanna och slå upp tältet i en hast, få upp eld, koka te och få varmt i kroppen och torrt på fötterna. Hundarna få bara halv ranson, ty den mesta hundfisken lämnade vi kvar i morse i ett träd vid vägen för att ha på återresan. På dagen skulle vi ju redan ha nått lamuterna. Det är oerhört kallt i natt. Kvicksilvret i termometern har frusit. Sälgpinnarna äro råa och vilja ej brinna i kaminen. Efter långt sökande lyckas Malaise få tag på en gammal björk och värmefrågan är löst. Å vad teet smakar! Man får aptit i fjällen, och det är skönt att ha värme i kroppen, då man kryper ned i sovsäcken, som håller ute till och med den strängaste kyla. Den är gjord av bergfår.

Kajdalof måtte haft rätt. Vi ha för tungt lastade slädar, nära dubbelt mot vad som ansågs vara maximum på en resa till lamuterna. Vi måste hjälpas åt båda två för att få en släde i taget tum för tum uppför branterna. En del av sakerna bäras på ryggen uppför höjderna, och vi gå sedan tillbaka ned och köra upp resten. Framåt går det i alla fall. Nedför är farten svindlande. Hur skall man klara en utförsbrant i fjällen, där skarsnön ligger hård som is och hundarna ha väder av renar. Jo, den saken är enkel nog, sade oss alla, som aldrig varit i fjällen hos lamuterna. Ja, som sagts, saken är så förvånansvärt enkel. Man hugger bara närmaste träd, binder det bakom släden, så att trädkronan får släpa efter på snön. Det bromsar tillräckligt och släden stjälper ej. Teoretiskt sett låter det mycket bra, men praktiskt? Man har rest över en högslätt. Bara snö och åter snö så långt man ser. Inte en buske är synlig en gång. Man kommer fram till branten och skall utför. Huru slippa helskinnad ned? Ja, enda möjligheten är nog det där knepet med trädet, som släpas efter. Där nere i dalen ett par hundra meter under oss och ett par kilometer härifrån finnes kanske det där trädet. Kanske, men säkert är det ej. Det kan lika gärna vara en mil till det. En gång fanns det verkligen på betydligt närmare håll, otrevligt nära till och med. Jag hade snurrat medarna med många kedjor och bromsade med bromsstaken så armen värkte, men farten utför blev ändå svindlande. Nederst i backen stå några gamla sälgar. Några sekunder senare är kollisionen oundviklig. Jag kastar mig av släden. Och pang, där står den med sönderslagen dragbåge. Det är ej tid till att försöka få tag på en ny, utan denna får lagas provisoriskt med remmar. Vi måste framåt. I dag är det fjärde dagen, sedan vi gåvo oss iväg. Hundarna äro trötta och hundmaten slut. Vi ha rest förbi flera platser, där lamuterna haft sina jurtor, och vi få ej släppa spåren. Vädret har hela tiden varit utmärkt, men kommer snöstorm, som sopar igen märkena, blir det farligt.

Solen har gått ned för många timmar sedan. Natten är gnistrande kall med klart månsken. Vi ansågo det nu tröstlöst att fortsätta längre och beslöto därför att vända om. Under den senaste timmen hade vägen gått i sakta lutning uppåt mellan bergen. Plötsligt stodo vi framför en brant vägg. Vi klättrade upp på högslätten, som utbredde sig ovanför, och spanade. Ingen jurta syntes till. Hundarna hade i alla fall haft väder av renar den senaste kvarten. Av med alla saker utom matvarorna och litet kläder. Allt annat får lämnas kvar och hämtas sedermera. Framåt måste vi. Men det var omöjligt att få hundarna uppåt. De voro för trötta. Här kunde vi ej övernatta. Ej en vedpinne att göra upp eld med och ingenting att binda hundarna vid. En annan fara lurade dessutom här, nämligen vargen. Enda möjligheten är därför att återvända till dalen och där få ihop litet bräunbart till eld. Sedan vi vilat några timmar kunna vi fortsätta framåt igen.

"Nu ka". Långt före soluppgången voro vi på benen. I natt ha vi legat i slädarna. Det är isande kallt att krypa upp ur sovsäcken. Några vindilar i fjälltopparna ha förebådat snöstorm, och det är ej tid att tänka på vila. Spåren få vi nämligen icke släppa. Hallå, hallå! Högt uppe på en fjälltopp synas tre varelser. Det är lamuterna. De ha tidigt på morgonen sett våra kvarlämnade saker och äro ute och spana efter oss. De komma nu ned och välkomna oss och hjälpa oss med slädarna uppför. Ett kort stycke över högslätten, och där nere i dalen djupt under oss, bara några hundra meter från det ställe, där vi vände i natt, ligger jurtan. Några minuter senare, då snöstormen bryter löst på allvar ligga vi utsträckta på renskinnen i "Lamutkungens" Ivan Markovitch jurta och dricka stora kvantiteter te utan socker. Och efter nära fem dagars färd hit upp på den värsta av alla hundslädsvägar smaka det nykokta osaltade renköttet och de vita flottbitarna överdådigt. Vägen hade varit svår, men så hade också Kajdalof "glömt" att nämna, att lamuterna flyttat, och att rätta vägen tager av åt höger, strax efter det man kommit upp i fjällen. Den vägen hade bara en större backe och de första lamutjurtorna en halv dagsmarsch borta.

I Kamtchatkas centralfjäll.

Snöstormar och askregn från världens största vulkan. – En strapatsrik färd med livet som insats.

Specialbrev till Borås Tidning
av ingenjör Carl Sjöblom.

Det var en härlig tid, vi tillbragte hos de lamuter, som bo i fjällen mellan vulkanerna Anaun och Choachen. Vi mottogos överallt med öppna armar, och den ren, som dagligen gick åt att mata hundarna med, hade vi ingen svårighet att få. Vi betalade med tobak, moraknivar och just den sorts glaspärlor, som de sedan gammalt vilja ha. Vi satte upp priser på deras kapplöpningar efter ren, fotograferade och filmade och voro mycket populära. Vi fingo vara med på alla deras tillställningar och reste från fest till fest. Redan i första jurtan hade jag börjat sjunga glada svenska visor med refräng, och från den stunden var det "sing la la, hallå, hurra" så fort man kom in i en jurta. Sedermera sjöng var enda lamut från de största till de minsta "sing la la", och vi kallades ej annat än "sing la la". Varje gång jag sjöng, veknade de små kvinnohjärtana, och jag fick renflott i oändlighet. Detta är min största sångarbragd, och den räddade också våra liv, som framgår av sammanhanget i det följande.

Lamuterna äro ett intelligent, arbetsamt och trevligt folk. De livnära sig av renskötsel och flytta ofta från trakt till trakt, ty renbetet är knappt uppe i fjällen. De föra så gott som uteslutande köttdiet bestående av osaltat renkött. Socker och salt förekomma endast sällan.

Lamuterna svartmålas med orätt av ryssar och kamtchadaler, som undertryckt och sugit ut dem. Då de förra fara dit upp för att hämta renkött, taga de i utbyte med sig det sämsta och billigaste mjölet och teet och verka pockande. Lamuterna ha insett det orätta uti detta och reagera naturligtvis. Numera ha de också börjat resa ned till byarna själva för att göra sina uppköp.

Lamutkvinnorna verka kanske vid första påseendet litet löjliga i sina renskinnskläder, på vilka de hänga allt upptänkligt såsom glaspärlor, klockhjul, bjällror, burklock m. m. Utgår man emellertid från att de liksom alla andra kvinnor älska smycken och taga vad de ha, får man en annan tanke om dem. Blir man dessutom i tillfälle att se deras högtidsdräkter, som sakna detta krimskrams, och som äro utomordentliga arbeten och vittna om en smak och förmåga att komponera färger och mönster, som mången skolad artist skulle avundas dem, inser man genast, att man gjort ett oriktigt och förhastat bedömande. De gamla fina glaspärlorna från Italien, som förr användes till dessa dräkter, kunna de tyvärr ej få längre, då importen däravstannat under krigsåren. De ha istället måst hålla tillgodo med dåliga och billiga pärlor från Japan. För någon tid sedan har emellertid även denna import upphört på grund av förbud. Malaise hade med sig en del italienska pärlor, och det kan lätt tänkas, att kvinnornas förtjusning var stor, då de fingo dem och kunde snygga upp sina dräkter.

Vi hade ursprungligen tänkt att även besöka lamuterna och korjakerna på andra sidan bergen närmare västkusten. På grund av oupphörliga snöstormar måste vårt program emellertid ändras, och vi beslöto oss i stället för att återvända den mer än 50 mil långa vägen direkt till Petropavlovsk. I slutet av mars blev det flera dagars ihållande snöstormar. Snön var dessuton uppblandad med aska från någon av vulkanerna Tolbatchinskaja eller Kljutchefskaja, och som det nu var långt lidet på vintern, kunde man befara, att den askblandade snön i händelse av solsken lätt skulle smälta bort. Det var därför bäst att fortast möjligt giva sig iväg.

Gjorde vi fel uti att välja vägen över Tolbatchik i stället för över Kosyrevsk? Till den sistnämda byn var vägen kortare. Den gick genom skog utefter en flod och var rätt besvärlig. I Kosyrevsk fanns ej hundmat att få för pengar, och det var 8 mil därifrån till Tolbatchik, där vi hade vårt förråd.

Vägen direkt till Tolbatchik gick över fjällen och var längre. Utom första biten, som ej var så farlig var det samma väg, vi färdats på uppresan, varför vi kände till den. Halvvägs hade vi hundmat, skorpor och socker, och då vi dessutom kunde få sällskap med tre lamuter, som skulle resa ned till Tolbatchik, valde vi denna väg.

Lamuten Sergsj kom från Tolbatchik och berättade att vägen trots snöstormarna var bra. I fjällen och på högslätterna voro slädspåren fullt synliga i skaren, ty snön hade yrt av. I de närliggande skogarna var det visserligen nyfallen snö en bit, men den var ej så farlig. Längre nedåt Tolbatchik hade vi stora vägen, och där var det ingen svårighet att komma fram. Mina skidor, som hade blivit trasiga, kunde jag därför gott avvara. Malaise hade sina med, och det var fullt tillräckligt att ha dem att spåra med. Den första april bröto vi upp. På grund av nya snöstormar kunde vi dock ej lämna den sista lamutjurtan förrän tre dagar senare.

På morgonen den 4 april var det ett utomordentligt vackert väder. Vi hade hundmat för tre à fyra dagar och begåvo oss i väg i den allra bästa stämning. De lamuter, som skulle gjort oss sällskap, hade blivit litet försenade och kunde ej resa förrän nästa dag. Detta oroade oss dock icke, ty eftersom de hade lättare lastade slädar än vi, skulle de snart hinna oss i fjällen.

Hade hundarna någon känsla av annalkande fara? Jag vet ej. Det var först senare, som det slog mig att så måste ha varit fallet. De hade hela tiden fått rikligt med renkött och voro starka och utvilade. Det var nog bara lättja av dem att nu, då vi började hemresan, varken vilja lyda startkommandot eller draga. De få stryk allesammans, men Bjäli Lapki vänder bara huvudet bakåt och ser på mig och vill ej framåt. Besynnerlig hund! Han får då stryk på Kamtchatkavis, och det går till sist att få honom åstad.

Vägen hade snöat igen alldeles, och vi måste turas om att spåra. Det var denna vägbit, som enligt Sergsjs utsago skulle vara sämst. Jag sjunker djupt ned i den lösa snön och ångrade, att jag i alla fall ej tagit skidorna med, ty de hade nog varit bra att ha. Frampå dagen började det blåsa, och vi förstodo, att en ny snöstorm var antågande. Tidigt på eftermiddagen kommo vi till en dalsänka. Ovanför låg högslätten, och som snöstormen redan börjat, ansågo vi det ej rådligt att begiva sig ut på denna. Vi beslöto därför att slå upp tältet här och avvakta bättre väder. Bleve ovädret långvarigt, kunde vi lätt återvända till lamuterna och skaffa oss mera mat till hundarna.

Den 5 april fortsatte snöstormen med oförminskad styrka. Slädarna och hundarna blevo översnöade, och det gavs intet annat val än att ligga stilla och hoppas att tältet skulle hålla. Jag gjorde mig ett par provisoriska snöskor av några sälgpinnar, vilka kommo väl till pass senare.

Den 6 april kunde vi fortsätta. Vädret var återigen det bästa tänkbara. Att återvända till lamuterna för att hämta mera mat ansågo vi ej behövligt, ty redan i dag borde vi nå det ställe där vi lämnade kvar säkerna på uppresan.

Vi fingo nu rikliga tillfällen att beundra Kamtchatkas fjällvärld, som är utomordentligt storslagen, där den ligger täckt av den vita snön som bländar ögat i solskenet. Man har här högslätter, fjäll, vulkaner och dalsänkor i vild ödslighet. Ej en varelse synes till så långt ögat når, och landskapet verkar nästan sterilt. Om några timmar, när snöstormen bryter lös, är det dock förändrat. Då är det återigen Sibirien som är fruktat av alla.

Vid middagstiden voro vi nere i dalsänkan på vår gamla väg. Det hade fallit mycket snö även här, och vi förlorade spåren till sist. Det går dock bra att hitta rätt i alla fall. Hundarna äro emellertid ej villiga att draga, och som det är tungt att spåra går det blott långsamt framåt.

Söderut hade yrsnön lekt så vackert över fjällkammarna, då vi vid middagstiden reste över högslätten. Vulkantopparna hade emellertid ej "tagit på mössan" och bådade således inget oväder. Luften var dessutom kristallklar runt omkring oss, och vi misstänkte därför ingenting. Men på kvällsidan var det ingen tvivel längre om vad som väntade. I natt blir det snöstorm på nytt, och det gällde nu att arbeta sig framåt så långt som möjligt och söka upp å ett pass, där det funnes bränsle att tillgå och skydd för vinden. Vid midnatt funno vi en lämplig tältplats. I mörkret fingo vi dock ej tag på annat än några pinnar, som rätt och jämt räckte till att koka te vid. Vi måste emellertid nöja oss därmed. Hundarna få också ett tarvligt mål, ty hundmaten var i det närmaste slut.

Nästa dag rasade snöstormen med samma styrka, och man kunde ej sätta sin fot utanför tältet. På morgonen den 8 april vaknade jag tidigt. Tältet verkade så underligt grått och ogenomskinligt. Hade det fallit så mycket snö i natt? Men vad var det för snö, som yrt in mellan springorna i tältöppningen! Den var ju svart. Jag tittar ut. Hela landskapet är förändrat. Det var svart som sot. Bergen och fjällen, som i förrgår lågo vita och fina, ha klätt sig i sorgdräkt. Det var aska från vulkanen Klutchetskaja, som ligger på cirka 15 mils avstånd.

Askan är värre än alla snöstormar. Den blandar sig med snön och lägger sig i decimetertjockt lager under medarna och bromsar och tröttar ut människor och djur fort och säkert. Från och med nu hade vi klart för oss, att det gällde våra liv. Vi gåvo oss emellertid i väg med gott mod. En av oss gick före och spårade. Den andre skrapade medarna och körde fram hundsläden de 15 à 20 meter, det var möjligt. Längre gick det ej ty det var redan decimetertjock snö- och askbeläggning under medarna igen. Sedan upprepades samma manöver med den andra släden. Det går tröstlöst långsamt framåt. Mina snöskor äro till på köpet för små, och jag sjunker ned till knäna för varje steg.

Vi hade hållit på mera än halva dagen och bara kommit några kilometer. Hundarna äro uttröttade och maten slut, och som det ännu var långt kvar till vårt förråd, insågo vi det omöjliga uti att fortsätta med vårt tunga bagage. En del måste därför offras. Vi staplade ihop det i snön i förhoppningen att kunna rädda det framdeles. Långt frampå natten hittade vi äntligen i ett fjäll en liten björkdunge, där vi kunde övernatta. Vi hade ej kommit längre än en halvmil den dagen och voro totalt uttröttade. Någon tältslagning blev det ej heller, utan vi sovo i slädarna.

Nästa dag den 9 april var vädret något bättre. Askan låg dock lika tjock, och gårdagens medskrapningar måste återupprepas. I dag måste vi dock försöka komma över högslätten och in bland bergen, där skogen kunde giva litet skydd mot stormen. I kvällningen nådde vi den också och slogo upp tältet.

Följande dag visade det sig tyvärr, att vi kommit vilse, och att det var omöjligt att tränga fram längre med slädarna. Vi packade därför ihop återstoden av bagaget utom sovsäckarna, flottet och teet och hänga upp spillrorna av utrustningen i ett träd. Vi voro dock för trötta för att samma dag fortsätta vandringen till fots den 8 à 10 mil långa vägen ned till floden, och beslöto därför att stanna över en dag och vila ut. Vi kokade nu de sista köttbitarna. Även dragremmarna rönte samma öde för att påföljande dag få tjäna som bukfyllnad åt hundarna.

Den 11 april började vi vår vandring till fots. 10 hundar följa i våra fotspår. De övriga föredrogo att stanna kvar i stället för att fortsätta den osäkra och tröttsamma vandringen.

På förmiddagen den 18 april sågo vi äntligen första skymten av Kamtchatkafloden. Några kilometer längre ned låg byn Gredne-Kamtchatsk. Dit styrde vi våra steg och mottogos av en gästfri rysk familj, som omhuldade oss på bästa vis. Med en outsäglig känsla av välbehag lade vi oss några minuter senare i en riktig säng och hoppades att våren snart skulle komma med sol, värme och Kiruuntja, som botemedel mot den redan började skörbjuggen. Det hade varit en lång och tröttsam vandring utan mat, ty de sista 7 dagarna hade vi livnärt oss endast av det renflott, vi fått av lamutkvinnorna. Vi smälte det i teet för att kunna få ned det. Utan detta flott hade vi förmodligen aldrig kommit ifrån denna vandring med livet. Av det mer än 250 kg. tunga bagaget återstod nu ingenting, ej ens sovsäckarna, som måst offras sista dagen, då de blevo för tunga. Världens vackraste vulkan hade gjort sitt verk grundligt.

Att åka som tredjeklasspassagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostock, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas väntan i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis, som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:sta klass internationell sovvagn. Då de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tågets avgång två stycken tredjeklassbiljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland, och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så också var förhållandet. Han fann emellertid vagnen låst och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de makthavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig igång.

Vi hade fått våra platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i " mjuka " vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet, 1:sta och 2:dra klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga och liknande de svenska av samma klass. 3:dje klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7:- kronor. Den absoluta frånvaron av den beryktade ryska ohyran under hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med hennes ännu ej ett år fyllda dotter, som äro modfällda under hela resan. De hade blivit bestulna på både bagage och pengar / 500 rubel / i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen, då vi anträdde resan, och jag ~~blev i~~ var då i tillfälle att se med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster öppet till hälften och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi

noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk utför nämligen förbjudet att äta enligt religionen.

Tekannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsätet finnes visserligen restaurantvagn och utmärkt sådan, med de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära i kupén. Lantbefolkningen säljer till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta harren från Bajkalsjön är värd en gratisreklam. Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurationsvagnen måste anlitas.

Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mah-jong och slippa ifrån böter, då vi råka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kommo fram till honom; de sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en " engelsman ", de voro rådlösa med. Han var med på posttåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig ~~på detsamma~~. Kunde inte ett ord ryska men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen ~~heller~~ förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom tillrätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostock. Skulle han ha åkt med det hela vägen, lär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Från Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut, alltså ej den södra vägen över Samare. Efter att ha rest två dagar över endast slättland, komma vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna. Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka, och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverige med dess vackra rödmålade välbyggda bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarnas arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehålle! Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tillsnu,

men då tåget den 9:de på morgonen anlände till Irkusk var det grå-kallt. Längre fram på dagen, då Baikalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade alla hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra änden av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga snöklädda topparna. Första- och andraklass passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. ~~Nästa dag få vi för första gången känna på den sibiriska "purgan" och en försmak av vad som väntar på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.~~
Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan", och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.

Den ryske författaren Golovastjev säger om Sibirien: "det land, som årligen mottager 50,000 förbrytare, 280,000 uthungrade bönder, flera hundra straffade ämbetsmän, har ingen utsiktsrik framtid. Det var längesedan de orden fälldes, och siffrorna kanske äro annorlunda nu, men de falla mig i minnet, då jag ser alla de smutsiga och trasiga varelser, som söka skydd mot kylan i väntsalen på stationen i Tjita. På intet ställe under hela resan var ynkedomen så i ögonen fallande som här. Är detta uppväxande släkte, dessa barnungar, som ligga hoppackade på golv, under bord och bänkar och som springa och tigga pengar av de resande, Sibiriens framtid, då instämmer jag med ovan citerade författare.

I hela det ryska väldet med sina oerhörda naturrikedomar gör sig bristen på pengar gällande överallt. Industrien ligger nere, och jordbruket har gått oerhört tillbaka. Vi möta och passera post- och godstågen, alla med samma utseende. Ett fåtal ha personvagnar. I allmänhet få godsfinkor tjänstgöra som sådana. I moskva och på flera andra ställen sammanträffade jag med svenskar, vilka vistats länge i landet, och som voro väl förtrogna med förhållandena. Allesammans hade samma pessimistiska syn på möjligheten av att skapa ett nytt lyckligt Ryssland på grundval av det nuvarande styrelsesättet. Det drivande personliga intresset är borta. Man behöver ej vara där länge för att se hur det bolschevistiska styrelsesättet i praktiken gjort bankrutt, att den frihet, man kämpade för, och som kostade så mycket blod, är långt, långt borta ja längre än någonsin förut. Kreml, sätet för regeringen, krönes fortfarande år 1924, sju år efter revolutionen, av den gamla ryska dubbelörnen. Är det ödets ironi. Man har ännu ej, trots alla ansträngningar, lyckats få bort den från torn- och kupolspiror och i dess ställe sätta den femuddade röda stjärnan.

Vi hade beräknat att få resa den kortare vägen genom Mandschuriet, men tågen dirigeras numera den norra vägen genom Amur. De flesta utlänningar skola till Kina. Vi säga med saknad farväl till dem och isynnerhet till vår landsman professor Nyström i Peking, som var ägare till mah-jongspelet. Nu äro vi endast tre svenskar och en norrman kvar som representanter för utlandet.

I Moskva får man köpa biljett endast till Tjita. Priset för tredje klass var 75 rubel = 150 sv. kronor. Andra klass är dubbelt så dyr. Här blev det alltså att köpa ny, som för återstående del kostade 49 rubel. Biljettpriserna äro alltså synnerligen låga, men resgodset är dyrt. I kupen får man officiellt medföra endast två pud = 32 kilo ~~resten i bagagevagnen~~ Resgodset kostar 10 rubel per pud på vardera sträckan.

Järnvägen, som förut allt från Moskva varit dubbelspårig blir nu enkelspårig, och även som sådan tämligen bristfällig. Under revolutionsstriderna, som fördes med stor häftighet i denna provins, sprängdes de flesta broar, och järnvägen gjordes obrukbar. Först i fjol sattes den i nödtorvtigt stånd och började åter trafikeras. Vi åka fram genom skogstrakter. Här och var synas märken efter inbördesstriderna i form av taggtrådshinder och gravar med enkla kors. Banan slingrar sig fram runt kärr och mossar och följer dalsänkorna. Tåget kryper stundtals sakta uppåt för att sedan i medlut rusa fram med så ursinnig fart, att det är fara för urspåring. Vår fruktan är ej heller oberättigad, ty på ett ställe ligger ett helt tågsätt urspårat och kullvräkt på banvallen.

På morgonen den 14:de september ha vi hunnit till Amurfloden norr om Chabarovsk. Floden är imponerande bred. Järnvägsbron

som ligger högt över vattenytan, är i 25 spann av dels järn-dels betongkonstruktion och c:a 2½ km. lång. Två spann sprängdes under inbördesstriderna. Nu få vi endast beundra den på avstånd, ty denna liksom alla andra större broar äro avspärrade samt försedda med taggtrådshinder och gevärsposter vid landfästena. Ett spann är fortfarande borta. På synnerligen primitiva pråmar färjas [redacted] tåget över floden, ett par kilometer norr därom. Det dröjer 6 timmar, innan vi äro färdiga att fortsätta från andra sidan.

Följande dag skola vi vara framme i Vladivostock. Landskapet börjar få en helt annan karaktär. Stora byar och mycket åkerjord. Järnvägen går rakt söder ut; för var timme blir det varmare ~~och varmare~~. Vi komma åter in i högsommaren, kunna återigen frossa på vattenmeloner, frukt och vilda vindruvor. Dagen blir den längsta under hela resan. Alla vänta på framkomsten. Äntligen synes den första viken av japanska havet. Klockan 6 em. ha vi nått målet, ohyggligt dammiga efter 12 dygns oavbruten tågresa på världens längsta järnväg.

Hade våra förhoppningar om att hinna upp till Kamtchatka inom något så när beräknad tid minskats betydligt redan vid det oberäknade uppehållet i Moskva, så grusades de fullständigt, då vi den 19:de på morgonen anlände till Tsuruga i Japan. En rysk båt hade visserligen utlovats att avgå från Vladivostock om någon vecka, men som desamma aldrig bruka hålla de utsatta tiderna, hade vi vågat försöket att resa över för att komma med en japansk. / Lyckligtvis, ty den ryska, som var ofantligt efterlängtad på Kamtchatka, uppsköt avresan gång efter annan och avgick sedermera ej förrän i december. / Vår båt skulle avgå om två dagar från Hakodate i norra Japan. Tiden är för knapp, och vi hinna ej dit till dess.

Det blev några dagar i Tokio. Jag hann bese denna och även Yokohama, vilka ~~båda så~~ grundligt förstördes vid jordbävningen och därpå följande eldsvådor för ett år sedan. Min kamrat var då här på tillfälligt besök. Han undgick genom ett under att bliva krossad av ett hopstörtande hus. Den förstnämnda staden år åter tämligen uppbyggd, den senare däremot företer fortfarande förödelsens styggelse. Mer är 200,000 människor dödades, och den materiella skadan uppskattades till över 25 milliarder yen, siffror, som tala för sig själva. -- Vi hade emellertid tur. Det kom telegram, att japanska båten ej fått avgå på bestämd tid, [redacted] Ryska myndigheterna ville ej tillåta den frakt, men utsikter funnos ~~om~~ överenskommelse. Svenska legationen och övriga landsmän, vilka vi äro mycken tack skyldiga för stor hjälp och vänlighet under uppehållet, avfästa oss på äkta svenskt vis och önska lycka på färden, då vi fortsätta upp till Hakodate.

Muroran Maru n:r 5 fick tillstånd att avgå med 30 tons last, fyra passagerare och propellern till hälvten över vattenytan. Efter en veckas väntan, varunder förhoppningarna den ena dagen vore lovande nästa åter nedslående, fingo vi äntligen gå ombord och lämna Japan. Färden går norrut mellan Sachlin och Hokaido, och båten glider in i Ochotska havet. Då kommer tyfonen oförberett som alltid. I två dygn tyckas alla vädrets makter vara lössläppta och göra sitt bästa för att få även denna svenska expedition att lida skeppsbrott. Här, några mil längre upp, var det nämligen, som min kamrat jämte den övriga svenska expeditionen för fyra år ~~sedan nådde Kamtchatka som~~ skeppsbrutte och sågo största delen av utrustningen sjunka i djupet med Komandor Bering. Plötsligt skiner emellertid solen igenom, himeln sopas molnfri på ett par minuter, och det blir

kav lungt. Tyfonen är över. Vi ha kommit oroväckande tätt under Kurilleröarna men kunna nu utan risk gå mellan dem ut i Stilla havet. Den lille japanske kaptenen tröstar oss dock med att ännu är det lång väg till "Tipperary" och för att lägga lök på laxen, berättar han med förtjusning om en rysk kollega. Denne, som också skulle till Kamtchatka, hade himlelns makter en längre tid varit synnerligen bevågen. Glad i hågen styrde han sitt fartyg mot hamnen och gick övermodig in i kajutan och rakade sig för att vara fin vid framkomsten. Han landade några månader senare på Filipinerna utan roder och master och till oigenkännlighet skäggig. Efter den betan lär han akta sig för att taga i rakkniven förtidigt. Åtminstone på sjön då han för egen båt.

Just i själva soluppgången såg jag Kamtchatka. Den synen var underbar. Den var värd mer än resans alla vedermödor. Högt ovan molnen en rad snötäckta vulkantoppar, som belysta av de första solstrålarna, glänsa som guld och med färgskiftningar, som ej kunna beskrivas eller målas. Jag har en känsla av att ej ha rest förgäves till vulkanlandet, vildmarkslandet, landet med björn och sobel, och där laxen går i millioner och åter millioner uppför floderna, det land, som ännu ligger outforskat.

Nästa dag den 11 oktober på eftermiddagen hittade Muroran Maru inloppet till Kamtchatkas enda hamn efter att i storm och ösregn ha gått långt förbi densamma, och kastade ankaret utanför den lilla staden Petropavlovsk. Det var i föga gästvänligt väder, vi några timmar senare stego i land, lämnande tekniska fortskaffningsmedel, för att efter hundslädar fara vidare 800 kilometer till jordens högsta verksamma vulkankägla. Sällan har en måltid smakat mig bättre än den, som av den gästfria familjen Podprogin bjöds oss på aftonen. Det var vildren, bergfår, fågel och lax, läckerheter för den, som under mer än en veckas tid "njutit" japansk odefinierbar kost, vars huvudbeståndsdelar tycktes vara sjögräs, bläckfiskar och andra molusker. Och så naturligtvis osaltat ris och träpinnar.

1. 2. 1925

Östgöta Correspondenten

Redaktionen

Linköping.

Med anledning av Edert brev av 28 passato har jag härmed äran översända de tre resebreven.

Jag avvaktar med tacksamhet Edra vidare meddelanden och tecknar

högaktningsfullt

Kopia av det som sändes via U.S.K.

På väg till Kamtchatka.--

Vi äro alltså inne i Ryssland och med en viss känsla av välbehag över att tämligen lätt hava klarat tullvisitation och andra formaliteter på den rysk- finska gränsstationen Bjeloostrov fara vi vidare med tåget till Leningrad. Tullmännen hade börjat energiskt visitera bagaget, men intresset hade slappnat, då vi framvisade rekommendationspapper med röda stämplar och sigill från rysska legationen i Stockholm, bärarne hade fått hälvten av vad de begärt och ändå varit nöjda, den unga flickan med rött huvudkläde hade kontrollerat biljetterna och vi kunde åter andas ut i lugn och ro. Vi äro två svenskar,x) som skola resa öster ut genom Ryssland och Sibirien till Japan och därifrån upp till den frånnordöstra Sibirien utskjutande Kamtchatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som vi hoppas, oavbruten järnvägsresa, som ligger framför oss innan vi nå Vladivostock, slutpunkten för den Sibiriska järnvägen i öster. Vi äro nu alltså inne i det land, där den komunistiska läran praktiskt tillämpas, det land, som nu är föremål för hela världens intresse. Men vi skola endast fara tvärs igenom detsamma för att sedan stanna i en av Sibiriens mest otillgängligaste delar och där ägna oss åt vetenskapliga forskningar.

synnerligen

x) fil. kand. R. Malaise och undertecknad

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och låglänt, staden synes på långt håll och kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i sölskenet. Vi åka igenom förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen huvudstad, som vi två dagar tidigare lämmnat. Redan vid gränsstationen hade jag förvånats över den stora skillnaden mellan finska och ryska sidan, på den förra rent och snyggt, på den senare intetdera. Vi skola upp till Svenska konsulatet och efter det i Ryssland obligatoriska prutandet få vi en droska, som efter en synnerligen äventyrlig färd på misserabla gator med kryssningar mellan större gropar, mindre kunna ej undvikas, för oss till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att svenska kuriren med vår reskassa ännu ej anlänt och kan ej väntas förrän om ett dygn, ett streck i räkningen ~~för oss~~ ty den Sibiriska expressen avgår från Moskva följande afton och vi skola med den för att kunna hinna med båt från Japan. Men det gives intet val, pengarne måste vi hava med oss och få alltså vänta.

Leningrad har varit en storstad. Den är belägen i de stora sumpmarkerna omkring floden Neva, ett allt annat än idealiskt läge ur hygienisk- och byggnadssynpunkt. Anläggandet av densamma påbörjades av Peter I i början på 1700 talet och tack vare särskilda lagbestämmelser växte den fort och hade år 1911 ett innevånareantal av 1962400 oberäknat förstäderna. Efter att från början ha hetat Petersburg omdöptes den i sept. 1914 till Petrograd, vilket namn på x) tiden fått vika för Leningrad. På en av stationsskyltarne läser man de båda förstnämnda namnen lätt övermålade under det sistnämnda. Stadsgatorna äro breda, vilket med Neva och dess många armar gör, att det arkitekttoniska i byggnadsverken komma till sin fulla rätt.

x) sistae

Vi hade fått ett erbjudande av en tillfällig bekantskap på tåget, att vid ett eventuellt uppehåll i staden bo i hans hem och antogo nu efter mycken tvekandetsamma. Visserligen voro vi nära att ändra vårt beslut, då vi sågo rummet på närmare håll, men dels verkade den äldre fru, som tog

[illegible]

Vi äro alltså inne i Ryssland [illegible]
[illegible]
[illegible] vi [illegible] till Leningrad. [illegible]
[illegible] samlar och sig till [illegible]
[illegible]
kontrollerat biljetterna och vi [illegible] Vi äro två svenskar, som skola resa genom Ryssland och Sibirien till Japan och därifrån upp till den från nordöstra Sibirien utskjutande Kamtschatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som vi hoppas, oavbruten järnvägsresa som ligger framför oss innan vi nå Vladivostock, slutpunkten för den sibiriska järnvägen i öster. Vi äro nu alltså inne i det land, där den kommunistiska läran praktiskt tillämpas, det land, som nu är föremål för hela världens intresse. Men vi skola endast fara tvärs igenom det [illegible] för att sedan stanna i en av Sibiriens mest otillgängligaste delar och där [illegible] oss åt vetenskapliga forskningar.

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och [illegible], staden synes på långt håll och kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i solskenet. Vi åka igenom förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen huvudstad, som vi två dagar tidigare lämnat. Redan vid gränsstationen hade jag förvånats över den stora skillnaden mellan finska och ryska [illegible], på den förra rent och snyggt, på den senare [illegible] Vi skola upp till svenska konsulatet och efter det i Ryssland obligatoriska prutandet få vi en droska, som efter en [illegible] färd på [illegible] gator med [illegible] mellan större gropar, mindre kunna ej undvikas, för oss till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att svenska kuriren med vår reskassa ännu ej anlänt och kan ej väntas förrän om ett dygn, ett streck i räkningen [illegible] av den Sibiriska expresson avgår från Moskva följande afton och vi skola med den för att kunna hinna med båt från Japan. Men det gives intet val, pengarne måste vi hava med oss och få alltså vänta.

Leningrad har varit en storstad. Den är belägen i de stora sumpmarkerna omkring floden Neva, ett allt annat än idealiskt läge ur hygienisk- och byggnadssynpunkt. Anläggandet av densamma påbörjades av Peter I i början på 1700-talet och trots vare sig [illegible] bestämmelser växte den fort och hade ~~xxxxxxxx~~ år 1911 ett invånareantal av 1 9[illegible] [illegible] förstäderna. Efter att från början ha hetat Petersburg omdöptes den 1 sept. 1914 till Petrograd, vilket namn på ~~xxxxx~~ tiden fått vika för Leningrad. En av stationsskyltarne läser man de båda förstnämnda namnen lätt övermålade under det sistnämnda. Stadsgatorna äro breda, vilket med Neva och dess många armar gör, att det arkitektoniska i byggnadsverken komma till sin fulla rätt.

Vi hade fått ett erbjudande av en tillfällig bekantskap på tåget, att vid ett [illegible] i staden bo i hans hem [illegible]
[illegible]
[illegible]

vi åse en gudstjänst. Det verkar underligt att se detta knäböjande, biktande ,xy tändandet av vaxljus och kyssandet av krucifix och glasskivor framför ikonernaoch den svartmuskiga prästen verkar långt ifrån förtroendeingivandeL Det är med en känsla av lättnad man stiger ut i solskenet igen, förbi alla tiggarne på trappan.

Alexandekolonnen, segermonumentet över rysk- turkiska kriget hör även till sevärdheterna, där det står uppställt framför det rödfärgade Vinterpalatset. Monumentet uppbäres av en oerhörd granitpelare, 30 m. hög och 4 m. i genomskärning huggen ur ett enda block röd finnländsk granit. Det är kontrasterni Leningrad. Rikedommar från forna dagar omgivet av nuvarande fattigdom.

På svenska konsulatet fingox vi nästa dag den glädjande underrättelsen, att avgångstiderna för den sibiriska expressen från Moskva var ändrad, att den nu skulle gå onsdagar istället för som förut på fxxxxxxx tisdagar. Till Moskva var dock nödvändigt att resa för att kunna erhålla biljetter och då vår reskassa senare anlände avsändes telegram till legationen dårstad städes angåe nde beställning av dylika.

Det var en vacker augustiafton, just i själva solnedgången vi lämnade Leningrad och sågo den försvinna i fjärran. Men ända in i det sista, ända tills mörkret föll på, sågs förfallet. Den väldiga bangården man reser ut igenom verkar kyrkogård för xxxx tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

På förmiddagen nästa dag äro vi i Moskva. Den sibiriska expressen skall gå klockan 3 em, upplyses xixxx.det oss. Vi måste upp till svenska legationen för att höra om biljetterna och anlända dit samtidigt som vårt telegram, vilket varit 4 timmar längre på väg än vi själva. Vaktmästaren sändes omedelbart iväg för att skaffa biljetter, vi gå ut i staden som hastigast för att få se skymten av Kreml innan resan går vidare. Snart kommer det meddelandet att tåget avgår klockan xxx 2, men våra 20 kollyn bagage kunna ej komma med. Vi göra ett försök, taga bil till stationen, men det är fruktlöst. Vi ha intet annat val än att stanna en vecka i Europas dyraste stad i väntan på nästa sibiriska express.

Den 7 / 10 1924

Carl Sjöblom.

1. Kamtchatka.

Några ord om landet i allmänhet och skvaller från staden i synnerhet.

Den som befinner sig i Japan utfrågas otvivelaktigt av de vetgiriga innevånarna om varifrån man kommer och resans mål. Skulle detta senare händelsevis vara Kamtchatka, och de få veta det, ja, då se de på vederbörande med beklagande blickar, och allt under det de framstamma "Kamtjacka, Kamtjacka", går den ena köldrysningen efter den andra genom kroppen på dem, trots att det är mördande hett. För japanen är Kamtchatka det kallaste, stormigaste , regnigaste och värsta ställe på jorden. Utfrågas han närmare om landet får man veta, att han kanske varit på någon av de stora japanska laxkonservfabrikerna i Ost-Kamtchatsk eller på västkusten. Han har kanske varit där många år i rad under fiskesäsongen, men han känner ändå ingenting om det egentliga landet. Han har nämligen icke fått gå hundra meter från fabriken utan måst nöja sig med att blott få kasta längtansfulla blickar mot de snötäckta bergen och vulkanerna inåt landet. Ja, japanen vet, att där inne rinna floderna upp, och att laxen tågar dit i millioner och åter millioner för att lägga sin rom och sedan dö. Han vet, att det av denna rom blir laxyngel, som åter går ut i havet, och som efter fyra a fem år komma fullvuxna tillbaka.

Numera känner varje svensk mera om det landet än japanerna, ty i skolan har man fått lära sig, att Kamtchatkahalvön sticker ut från nordöstra Sibirien, och att den är omgiven av Beringshav, Stilla Oceanen och Ochotska havet, och att den del, som lyder under regeringen i Petropavlovsk är belägen mellan ungefär 51 och 60 breddgraderna, samt att halvön i storlek är ungefär två tredjedelar av Sverige. En del av oss ha kanske också råda på, att det var svenska krigsfångar i Sibirien, som i början av 1700-talet fingo i uppdrag att utforska sjöväg dit, och att landet vid denna tid var ganska tätt befolkat av stenåldersfolk, vilka sedermera ~~ganska~~ hastigt decimerades och dukade under i kamp mot dels kosacker dels spritdrycker och smittosamma sjukdomar, och att de nu kvarlevande kamtchadalerna äro ett synnerligen degenererat folk. I själva verket vet man ganska mycket om landet. Man har haft beröring med det flera gånger och till och med fått utstå tråkigheter för dess skull och önskat det flera tusen mil ännu längre bort. Det där förtjusande pälsverket, som fästmön eller frun så gärna ville ha, gjorde att man kallsvettades, ty det var ett av världens dyrbaraste, Havsutter eller sobel från Kamtchakta. Och då man istället för att ruinera sig på detta skinngarnityr mutade kärasten med en bättre middag på ett finare hotell och hade lax på matsedeln, så var kanske just den från Kamtchatka. Men vad man säkerligen aldrig glömmer är sommaren 1908. Vilka underbara ljusa nätter. Det var ett naturfenomen, som vållade vetenskapsmännen i hela Europa mycket huvudbry ända tills i fjol. Det var återigen Kamtchatka, man då gjorde bekantskap med. Vulkanen Kjudatsch hade haft utbrott och sprutat upp sin aska i de högre luftlagren. Av vinden fördes stoftpartiklarna mer än tusen mil väster ut och liggande högt upp reflekterade de den långt under horisonten befintliga solens strålar och åstadkom i Sverige de så kallade ljusa nätterna.

2. Kamtchatka.

Väntan på den ryska båt, som för länge sedan var utlovad, ~~xxxxxxxxxxxxx~~ blir alltför lång, varför man gör bäst uti att följa med någon japansk som anlöper staden Petropavlovsk. Man finner då, att denna avkrok precis ej är såsom man tänkt sig. Efter sjöresan frestas man kanske att göra liksom de ryska matroser, vilka en varm höstdag också anlände och sågo några snötäckta toppar sticka upp på andra sidan de berg, som omgiva staden. De tänkte, att det skulle bliva en liten lagom promenad dit upp till en av dem och togo bröd, vodka och tilltugg i fickorna och gåvo sig iväg. De gingo och gingo, klättrade uppför och utför höjder genom nästan ogenomträngliga al- och "kedrovniksnår", och allt vad tiden led syntes målet dem mera avlägset. Trötta och hungriga återvände de sent på natten, svärjande över den kamtchadal, som trollade berget längre och längre bort från dem. Så var dock icke fallet. Men bergtopparna tillhörde vulkanen Korjakskaja, som är 3512 meter hög, och som ligger mera än tre mil från staden. Man kanske frestas att omedelbart göra en utfärd till denna eller någon av de andra vulkanerna i närheten, men det låter sig ej göras, ty tiden tages helt och hållet i anspråk av värdsliga ting. Här liksom på alla bättre ställen i ett välordnat land finnes en massa statsinstitutioner, där [illegible] ha till uppgift ~~som äro mycket angelägna om~~ att bland annat genomse resenärens bagage, granska papper m. m. och tillse att allt är i sin ordning. Det är en massa avdelningar, hos vilka man måste begära tillstånd om allt upptänkligt. Det är herrar, nej förlåt kamrater, som mottaga vederbörande mycket vänligt. De ha dock så oerhört bråttom, och man är därför välkommen igen om en vecka eller så. Då upprepas kanske samma historia. Och enär man tog kameran med i tanke att föreviga några av landets vackra platser, gör man bäst uti att omedelbart vända sig till svenska legationen i Moskva och begära dess hjälp för att utverka tillstånd därtill. Skall man vänta på att få ett sådant av landets regering i Petropavlovsk, riskerar man, att film, och plåtar bliva för gamla. Nya få ej införas och här finnas inga att köpa, varför man står sig slätt. Och den svenska litteratur, man hade med, och som skall granskas av landets politiska styrelse, fås nog åter, ehuru det tager tid. Det beror bara på, att ingen kan svenska språket, Att läsa igenom även den mest opolitiska bok på ett språk, man ej känner till, tager som bekant tid. Därtill åtgår kanske ett år, ty ett vanligt litet privatbrev kan taga två och mera. I strävandet att få alla papper och tillstånd klara är man snart bekant med stadens halva befolkning, ty ungefär så många äro statstjänstemån. Och försöket att uppbringa ett enda ledigt rum synes hopplöst, ty det nya systemet har krävt så oändligt många nyinflyttade tjänstemän, och trångboddheten har därvid blivit stor.

Ävenså äro varorna dåliga och dyra, om det nu tilläventyrs finnes, vad man behöver av nödvändighetsartiklar. Säkert är det ej, ty det av staten monopoliserade handelsbolaget kan ju ej precis veta vad som är lyxvaror eller icke och ej heller förutse att i ett land där befolkningen till största delen lever på jakt, det då förbrukas en hel del ammunition. Det var bara under den fria konkurrensens dagar, som självbevarelsedriften bjöd de smarta affärsmännen att tänka på dylika bagateller.

Man behöver ingalunda ha tråkigt, ty allt folket är gästvänligt och vilja höra nyheter. Och på "Folkets Hus" är det ofta nöjestillställningar och ens närvaro högst önskvärd. Men man

måste dyrt betala nöjet att få ett bord på scenen för att där tillsammans med alla högre"kamrater" beundras av den i salongen befintliga mindre förmögna publiken,under det man frossar på olikfärgad stark,dålig sprit med litet tilltugg till. Platsen är i alla fall utmärkt, och härifrån har man tillfälle att beundra de ryska danserna bl. andra myggdansen. och se hur verkligt graciöst ryssarna föra sig i dansen. Men senare under aftonens lopp då stämningen blivit hög,och programmet utvecklar sig till allt annat än vad arrangören förut tänkt sig, blir det trångt på scenen, och det är med möda regissören kan bereda plats för de uppträdande artisterna. När man sedan i dagens visa får höra, att det skulle ha kommit en rysk båt i vår, men att man måste vara glad, om den kommer nästa år, då märker man, att det här i alla fall är bra långt borta.

Skulle värdinnan vara vid dåligt humör, så kan det hava sin giltiga anledning. Hon, som tjänstgör vid statistiska byrån, kan ha fått i uppdrag att på kvällarna under sin fritid övervaka de av stadens personer, som denna vecka äro utsedda att skriva spaltfyllnad till tidningen. I stället för att njuta av sällskapet hemma måste hon se efter, att det verkligen skrivs och att de ohågade pennfäktarna ej slöa till. Tidningen, som anses vara världens dyraste i förhållandet till innehållet, och vilken tjänstemännen måste köpa enligt en oskriven lag, innehåller så gott som uteslutande politiska meddelanden och saknar större intresse även för dem, som äro rödast. Man kanske tror, att det här borta gör detsamma hur en tidning är redigerad, då det väl endast är ett fåtal, som kunna läsa. Misstag. Läs- och skrivkunnigheten är numera stor. Våra svenska läroböcker få snart ändra procentsiffran angående antalet analfabeter i ryska väldet, ty nu lägges det ned ett storartat arbete på undervisningsväsendet, och skolorna stå i dessa dagar på en mycket hög nivå. Det är bara brist på läroböcker, litteratur och material. Vad som finnes studeras dock med begärlighet.

Havsbukten är full av änder och sälar. Man kan fördriva tiden med att jaga sådana. Eller också kan man i skymningen på hågra hundra meter utanför staden och stå på lur. Hararna komma svart skuttande och äro ett lätt byte. Ja, tillfällen till förströelse äro många även i denna lilla stad.

Men när sedermera alla papper ändligen ordnats och man köpt sig ett bra hundspann övat sig som "kajur" sedan tillräckligt med snö kommit, då längtar man efter att få vända staden ryggen och se det inre av landet, som enligt officiell uppgift för år 1924 hade nära 35000 innevånare, 28000 hundar, och varifrån den exporterade laxens värderas till 20 millioner rubel. Man skall finna det intressant nog. Man behöver ej söka efter äventyr i det. De komma av sig själva, då man minst väntar eller behöver dem.

Julafton 1924 i Kamtchatka.

På en av Petropavlovsks tre s. k. gator promenerar en gammal fredlig sugga i allsköns ro och grymtar helt belåtet, då hon finner någon avskrädeshög, som ej är alltför hårt tillfrusen eller täckt med snö.

Långt borta synes ett hundspann närma sig. Plötsligt blir det en ursinnig fart på hundarna. Den som kör bromsar och skriker allt vad krafterna förmå för att söka hålla igen farten, men det är lönlöst. Hundarna ha upptäckt sitt byte, och några ögonblick därefter genljuder hela staden av den gamla suggans jämmerfulla klagoskrik, ägarens till suggan och kundkörarens rop med ackompanjemang av stadens 2000 hundar. Sedan så småningom flera utomstående personer skyndat till hjälp tycks utgången av den osäkra striden luta åt suggans fördel. Släpande med en hund i vardera örat, en i svansen och en i högra bakbenet lyckas hos till sist smita in på en bakgård och fortsätter därifrån klagolåten, långt efter det hon blivit kvitt hundarna. Jag kommer osökt att tänka på ett ordstäv från min hemtrakt i Västergötland: "Illa sitter du, men du vet att tala om det också" så' boen till soa, som fastnat i grindhålet. Jag undrar vad han skulle ha sagt, om han sett och hört den här.

Petropavlovsk är Kamtchatkas enda stad. Den har nära 2000 innevånare och ligger mycket vackert. Hundarnas antal är ungefär lika stort som innevånarnas. Så snart snön kommit, hämta ägarna sina hundar från de kringliggande byarna, där de varit utackorderade under den snöfria delen av året. Det är nu musiken börjar. En kamtchatkahund skäller ej. Istället sjunger han ut sitt långdragna tjut. En börjar långt borta, flera stämma in och till sist alla. Det ligger något vemodsfullt klagande i deras läte. Är det över kylan, eller är det trist att ligga bunden vid pålen och ej vara ute i arbete? En draghund får aldrig i sitt liv komma in genom en dörr utan måste sova ute, huru kallt det än är. Han får ej heller någonsin varm mat. Han får oerhört mycket stryk, och det ena med det andra bidrager väl till, att han lägger sådan klagan i sitt läte.

Det är julafton. Vädret är överdådigt vackert. Termometern håller sig omkring 10 grader kallt, och det är gott om snö. Att fira julen här i staden bleve för trist. Det ginge ej att få svensk julstämning i de kalla rummen. När hundarna dessutom behöva tränas för den förestående långfärden, passar det utmärkt att företaga en liten utfärd. Bergen västerut omkring byn Paratunka se inbjudande ut. Då vi dessutom ha en bekant där, som vi kunna gästa, beslöta vi oss för att resa dit.

"Nu ka". Ja startkommandot är långt ifrån nödvändigt. Allt ifrån det hundarna sågo slädarna göras i ordning tjuta och skälva de av iver att komma i selen och iväg. Å, det är präktiga hundar vi ha, min kamrat och jag. Vardera 10 stycken. Med ursinnig fart bär det av ut genom staden. Fotgängarna springa på långt håll åt sidan för att ej riskera att förlora någon klädbit i en hundkäft i förbifarten. Att bromsa in farten den första

halva kilometern är omöjligt. Vi ha för litet last på slädarna, och först en bra bit utanför staden äro vi herrar över situationen. Hundarna taga det nu lugnare som väl är, för de få ej tröttas ut i förtid. Det är nämligen mer än fem mil till målet.

Det har varit en underlig förvinter i Petropavlovsk. Snöglopp, regn, litet kallt emellanåt, men den sibiriska kylan och snömängden spanade man förgäves efter. I stadens närhet hade det dock länge varit tillräckligt med snö för att hundsläde skulle kunna användas. Västerut däremot utefter hundslädsvägen till norra Kamtchatka var det barmark flera mil. I det inre av halvön hade snön legat metersdjup flera månader. Vi hade hittills måst hålla oss i stadens omedelbara närhet och endast företaga kortare turer på ett par mil vid träningen av hundarna. Nu skulle de få sin första längre tur för vintern i hastig takt, ty det var redan rätt sent på eftermiddagen, innan vi kommo iväg

I ett spann gå hundarna vid sidan av varandra par efter par med selen fästad i en draglina mellan sig. Avståndet mellan hundarna är ungefär en halv meter. Ett spann på 10 hundar blir c:a 10 meter långt. I främsta paret går ledarhunden, som är tränad att lyda alla tillrop och kommandon, ty hundarna startas, styras och stannas helt och hållet genom dylika. Av största betydelse är att hundarna draga jämt, att de alla äro beredda att spänna i sina krafter på en gång, då startkommandot ljuder, isynnerhet om det är tungt lass och uppförsbacke.

Från staden går vägen först några kilometer starkt uppför över bergen. Sedan bär det av utför igen på andra sidan. Hundarna sätta här upp högsta fart. Det går med svindlande hastighet, och jag bromsar så att det värker i armarna. Måtte nu bara inte släden stjälpa och jag själv bli kvar på vägen och se spannet försvinna i fjärran. Att stanna går ej. Hundarna ha fått väder av "Kisla"/d. v. s. lax, som fått ruttna och som användes till hundmat / från en kamtchadalby. Med en fart, som betydligt överskrider den önskvärda, göra vi vår entré i byn. Några löshundar hinna ej rädda sig undan, och vi få en trasslig härva att reda ut av hundar, selar och draglinor. Tack och lov i alla fall för att det ej fanns någon lös sugga i byn.

Vi kommo ut på en tre mil lång tundra. Den ligger flack och ödslig framför oss. Idag är den ej farlig, men en ovädersdag är det bäst att ej fara över den. Här kunna nämligen hundar, släde och körkarl ohjälpligt sopas iväg av snöstormen ut i havet och spårlöst försvinna. Denna julafton är den emellertid storslagen, där den ligger omgärdad av snötäckta vulkaner och berg. Det är något särskilt med Kamtchatkas vulkaner. Att giva en fullt trogen beskrivning av dem går ej. De måste ses. Långt söderut stiger röken upp tjock och mäktig från Mutnovskaja. Strax till höger om den reser sig Viljutchinskaja hög och majestätisk. Norrut på några mils avstånd ligga de ett par tusen meter höga vulkanerna Korjakskaja, Avatchinskaja och Kosilskaja. De förstnämnda äro i verksamhet och skicka sina rökpelare upp i skyn. Alltsammans ser så inbjudande ut, och vi känna på oss, att det är julstämning i naturen.

3. Julafton 1924 i Kamtchatka.

Solen har gått ned, och det är redan långt frampå kvällen, innan vi komma ut på en liten tundra, hitom byn Paratunka, målet för vår resa. Snön ligger meterdjup, och kylan börjar kännas bitande. Hundarna äro vita av rimfrost, och vi själva göra bäst uti att taga på "koplankan", ett varmt vinterplagg av dubbla renskinn. Näsan och kinderna få gnidas titt och tätt för att ej stelna till, och det är säkrast att allt emellanåt springa bredvid släden för att därigenom värma fötterna. Här och var ligger dimman tjock och tät över tundran. På några ställen virvlar den upp i tjocka moln. Det verkar som kokande grytor med ånga. Ovan dimman se vi ett ögonblick ljusen från fönstren i byn. Den blir emellertid snart så kompakt igen, att man ej kan skönja de främsta hundarna i spannet en gång. Dessa ha dock vägen att följa, och allt går enligt beräkning, tills vi komma fram till byn. Här är dock så många vägar att välja på, att vi måste fråga oss fram för att komma rätt. Snart finna vi den hederlige ryssen Stephan Stephanovitsch´s välbyggda gård. Han själv och sönerna komma ut och hälsa oss välkomna och hjälpa oss med hundarna. Det är kallt, och fingrarna stelna till, då man skall lösa hundarna ur selarna och taga i hundkedjorna. Det kännes därför sedan skönt att komma in i värmen och få några koppar varmt te med bröd.

Om vi vilja ha ett bad före kvällsmaten? Ja, varför inte. Badet är strax färdigt. Det serveras ute i det fria under bar himmel. Badkaret är en av de många varma källor, som finnas här och var, och som i kylan åstadkomma dimman. Vår värds badhus är billigt och bra. Vid kanten av källan står ett litet träskjul med en enkel plåtkamin uti. Man gör upp eld, hoppar ur kläderna och ut i det fria och ned i vattnet. Man kan själv välja den temperatur, man önskar på vattnet. Där källådern kommer fram är det 39 grader varmt, längre bort blir det svalare och svalare. Man får bara akta sig för att doppa huvudet. Vår termometer visar nära 40 grader kallt i luften, och håret skulle ögonblickligen frysa till en isklump, om det bleve vått.

Oaktat den nya tidräkningen införts även här, högtidlighålles julen ej officiellt vid samma tidpunkt som hos oss. Julfirandet sker ~~därför~~ ännu liksom förr d. v. s. 13 dagar senare än hos oss. Den mat, som bjudes, är fet och god som hemma i Sverige. ~~Det är saltade laxbukar och fett~~ ,gott kött av bergfår ~~och~~ ,vildren, saltade laxbukar, som äro denna bys specialitet.

Även hundarna få extra god förplägnad av torkad lax, innan de somna in på sin kalla bädd i snön. Vi krypa tidigt ned i våra sovsäckar och somna snart, nöjda och glada efter dagens ansträngningar. Det hade varit en härlig julfärd genom landskap, varav intrycket varit mera gripande än mången julpredikan, och som skänkt oss en lycka och glädje, som endast naturen är mäktig att göra.

Kajdalof var alltså en skojare. Att han var en pratmakare av första rang, det hade vi för länge sedan konstaterat. Nu var det intet tvivel om, att han lurat osss. Vi hade blivit så förfärligt väl mottagna av honom i Tolbatchik. Att taga kvarter hos någon annan än honom skulle varit ren förolämpning, och han skulle hjälpa oss till lamuterna. Ingen hade farit till dem så många många gånger, ingen kände vägen så väl, och ingen var så god vän med dem som han. "Expeditia" skulla aldrig kunna klara färden dit upp utan honom. Det vore ren galenskap, om vi körde dit upp med våra egna hundspann och försökte stanna där en månad enligt vårt uppgjorda program. Lamuterna vore ett slugt och närigt folk, och de skulle taga ohyggligt mycket betalt för renarna till hundmaten. Att leva bland dem en hel månad vore detsamma som döden. Nej, Kajdalof skulle istället köra upp våra saker med sina två hundspann och ordna det för oss. Priset? Å det var ingenting, det kunde vi talas vid om sedan. Nej nu skall det bestämmas, om vi skola kunna reflektera på saken. Nåja, priset skulle bliva en ren bagatell. Han nämnde då en summa så svindlande, att vi fingo respekt för Kajdalofs bagateller och betackade oss.

Kajdalof hade bedyrat, att lamuterna vistades i de närmast belägna fjällen. Vägen dit var svår, dock ej värre än att man med fem puds last i slädarna kunde komma fram på andra dagen. Våra hundar voro starka och tränade, då de denna vinter gått nära tusen verst. Vi hade haft betydligt större last än övriga i sällskapet på resan upp genom Kamtchatka och beslöto oss därför att själva ordna denna färd, även om vi skulle behöva hålla på längre tid än beräknat. Vårt bagage var dyrbart, och som det nödvändigtvis måste med, fingo vi lasta 10 pud på vardera släden oaktat 5 pud var ansett som maximum för en dylik resa. På bättre hundvägar räknar man i regel 1 pud / lika med 16 kg./ per hund som normal last på hundsläde. Dessutom tillkommer körkarlens vikt. Men eftersom Kajdalof ändock i förväg skulle upp till lamuterna talades vi vid, att han skulle taga med några pud film, tobak, ~~xxxxxxxxxxx~~ mjöl och pärlor.

På förmiddagen tredje dagen efter avresan från byn ~~Tolbx~~ Tolbatchik voro vi äntligen i Kamtchatkas centralfjäll. Å vad det kändes skönt! Vägen hade hela tiden varit besvärlig. Först gick den genom tät skog, där man varje ögonblick måste vara på sin vakt och sköta släden, så att den ej allt för hårt törnade emot träden. Igår kväll blevo backarna tvärbranta, och idag ha vi knogat nära två mil oavbrutet uppför, och hundarna ha därför haft ett tungt arbete. Naturen är storslagen. Fjällen, täckta av mer än metersdjup snö, ligga bländande vita i solskenet denna vinterdag i början av mars. Bakom oss djupt under ligger dalen omkring Kamtchatkafloden utbredd i riktning norr--söder. Öster om den reser sig en berg- och vulkankedja, imponerande och storslagen. Jag räknar till 9 st. vulkaner. Kljutchefskaja och Tolbatchinskaja ryka överdådigt. Röken väller ut från kraterna som stora moln, stiger uppåt några hundra meter och lägger sig sedan som en strimma i luften söderut så långt ögat når. Utsikten är sannerligen storslagen och skulle tillfredsställa den mest blaserade turist. Här uppe är det lamuterna

vistas. Enligt beskrivning böra vi vara framme vid första jurtan om några timmar, och vi skola sedan fara omkring här bland dem en månads tid.

"Tschårt vasj mi" är det inte våra saker, som hänga där framme i trädet! Jo visst! Den skojaren Kajdalof har gett tusan i att taga dem med längre. Här är alltsammans upphängt. Mjölet, tobaken och pärlorna, som lamuterna skulle få mot renkött, och filmen, som vi själva skola använda. Kajdalof är redan tillbaka nere i byn, så han kommer inte att köra det vidare. Vi kunna nu ej taga större last på slädarna, varför sakerna få hänga kvar tillsvidare. För någon timme sedan sågo vi spåren efter en lamutjurta. Men bara spåren ty lamuterna hade flyttat väster ut, och vi följa därför efter in i fjällen för att om möjligt nå dem ikväll. Vägen blir allt besvärligare med branter uppför och utför. På kvällsidan kommo vi ned i en djup dalsänka. Bergen stå branta på båda sidor om den bäck, som rinner fram här. Slädarna vilja oupphörligen slinta nedåt i vattnet, och vi få hjälpas åt att klara de värsta passen. Pang! Där ligger min kamrats släde i vattnet. Ingen tid till funderingar om inte alla sakerna i släden skola bliva genomvåta. Jag hoppar i vattnet och får släden på rätt köl, och med förenade ansträngningar är den snart på det torra. Men det måtte vara kallt, ty vattnet på släden och mina skodon fryser ögonblickligen. Framåt bara så att vi nå lamuterna, ty att byta om på fötterna var ej tid till nu. Nog går det att hålla sig varm på vägen dit, ty framför oss är det bara branta fjällväggar.

Sent på natten beslöto vi oss för att övernatta ute. Vägen hade varit svårframkomlig och inga lamutjurtor hade synts till. Hundarna voro uttröttade och vi själva likaså. Här fanns några sälgpinnar. Bäst att stanna och slå upp tältet i en hast, få upp eld, koka te och få varmt i kroppen och torrt på fötterna. Hundarna få bara halv ranson, ty den mesta hundfisken lämnade vi kvar i morse i ett träd vid vägen för att ha på återresan. På dagen skulle vu ju redan ha nått lamuterna. Det är oerhört kallt i natt. Kvicksilvret i termometern har fruset. Sälgpinnarna äro råa och vilja ej brinna i kaminen. Efter långt sökande lyckades Malaise få tag på en gammal björk och värmefrågan är löst. Å vad teet smakar! Man får aptit i fjällen, och det är skönt att ha värme i kroppen, då man kryper ned i sovsäcken, som håller ute till och med den strängaste kyla. Den är gjord av bergfår.

Kajdalof måtte haft rätt. Vi ha för tungt lastade slädar, nära dubbelt mot vad som ansågs vara maximum på en resa till lamuterna. Vi måste hjälpas åt båda två för att få en släde i taget tum för tum uppför branterna. En del av sakerna bäras på ryggen uppför höjderna, och vi gå sedan tillbaka ned och köra upp resten. Framåt går det i alla fall. Nedför är farten svindlande. Hur skall man klara en utförsbrant i fjällen, där skarsnön ligger hård som is och hundarna ha väder av renar? Jo, den saken är enkel nog, sade oss alla, som aldrig varit i fjällen hos lamuterna. Ja, som sagts, saken är så förvånansvärt enkel. Man hugger bara närmaste träd, binder det bakom släden, så att trädkronan får släpa efter på snön. Det bromsar tillräckligt och släden stjälper ej. Teoretiskt sett låter det mycket bra, men praktiskt? Man har rest över en högslätt.

3. <u>Till Lamuterna i Kamtchatkas Centralfjäll</u>.

Bara snö och åter snö så långt man ser. Inte en buske är synlig en gång. Man kommer fram till branten och skall utför. Huru slippa helskinnad ned? Ja, enda möjligheten är nog det där knepet med trädet, som släpas efter. Där nere i dalen ett par hundra meter under oss och ett par kilometer härifrån finnes kanske det där trädet. Kanske men säkert är det ej. Det kan lika gärna vara en mil till det. En gång fanns det verkligen på betydligt närmare håll, otrevligt nära till och med. Jag hade snurrat medarna med ~~mycket~~ många kedjor och bromsade med bromsstaken så armen värkte, men farten utför blev ändå svindlande. Nederst i backen stå några gamla sälgar. Några sekunder senare är kollisionen oundviklig. Jag kastar mig av släden. Och pang, där står den med sönderslagen dragbåge. Det är ej tid till att försöka få tag på en ny, utan denna får lagas provisoriskt med remmar. Vi måste framåt . Idag är det fjärde dagen, sedan vi gåvo oss iväg. Hundarna äro trötta och hundmaten slut. Vi ha rest förbi flera platser där lamuterna haft sina jurtor, och vi få ej släppa spåren. Vädret har hela tiden varit utmärkt, men kommer snöstorm, som sopar igen märkena, blir det farligt. ~~Fjällen äro storslagna, vilda och ödsliga. Man har en känsla av sin egen litenhet i Sibiriens fjällvärld.~~

Solen har gått ned för många timmar sedan. Natten är gnistrande kall med klart månsken. Vi insågo det nu tröstlöst att fortsätta längre och beslöto därför att vända om. Under den senaste timmen hade vägen gått i sakta lutning uppåt mellan bergen. Plötsligt stodo vi framför en brant vägg. Vi klättrade upp på högslätten, som utbredde sig ovanför, och spanade. Ingen jurta syntes till. Hundarna hade i alla fall haft väder av renar den senaste kvarten. Av med alla saker utom matvarorna och litet kläder. Allt annat får lämnas kvar och hämtas sedermera. Framåt måste vi. Men det var omöjligt att få hundarna uppåt. De voro för trötta. Här kunde vi ej övernatta. Ej en vedpinne att göra upp eld med och ingenting att binda hundarna vid. En annan fara lurade dessutom här nämligen vargen. Enda möjligheten är därför att återvända till dalen och där få ihop litet brännbart till eld. Sedan vi vilat några timmar kunna vi fortsätta framåt igen.

"Nu ka". Långt före soluppgången voro vi på benen. I natt ha vi legat i slädarna. Det är isande kallt att krypa upp ur sovsäcken. Några vindilar i fjälltopparna ha förebådat snöstorm, och det är ej tid att tänka på vila. Spåren få vi nämligen icke släppa. Hallå! hallå! Högt uppe på en fjälltopp synas tre varelser. Det är lamuterna. De ha tidigt på morgonen sett våra kvarlämnade saker och äro ute och spana efter oss. De komma nu ned och välkomna oss och hjälpa oss med slädarna uppför. Ett kort stycke över högslätten, och där nere i dalen djupt under oss, bara några hundra meter från det ställe, där vi vände i natt, ligger jurtan. Några minuter senare, då snöstormen bryter löst på allvar, ligga vi utsträckta på renskinnen i "Lamutkungens" Ivan Markovitch jurta och dricka stora kvantiteter te utan socker. Och efter nära fem dagars färd hit upp på den värsta av alla hundslädsvägar smakar det nykokta osaltade renköttet och de vita flottbitarna överdådigt. Vägen hade varit svår, men så hade också Kajdalof "glömt" att nämna, att lamuterna flyttat, och att rätta vägen tagar av åt höger, strax efter det man kommit upp i fjällen. Den vägen hade bara en större backe och de första lamutjutorna en halv dagsmarsch borta.

<u>I Kamtchatkas Centralfjäll.</u>

Det var en härlig tid, vi tillbragte hos de lamuter, som bo i fjällen mellan vulkanerna Anaun och Choachen. Vi mottogos överallt med öppna armar, och den ren, som dagligen gick åt att mata hundarna med, hade vi ingen svårighet att få. Vi betalade med tobak, moraknivar och just den sorts glaspärlor, som de sedan gammalt vilja ha. Vi satte upp priser på deras kapplöpningar efter ren, fotograferade och filmade och voro mycket populära. Vi fingo vara med på alla deras tillställningar och reste från fest till fest. Redan i första jurtan hade jag börjat sjunga glada svenska visor med fefräng, och från den stunden var det "sing la la, hallå, hurra"så fort man kom in i en jurta. Sedermera sjöng var enda lamut från de största till de minsta"sing la la", och vi kallades ej annat än "sing la la". Varje gång jag sjöng veknade de små kvinnohjärtanen, och jag fick renflott i oändlighet. Detta är min största sångarbragd, och den räddade också våra liv, som framgår av sammanhanget i det följande.

Lamuterna äro ett intelligent, arbetsamt och trevligt folk. De livnära sig av renskötsel och flytta ofta från trakt till trakt, ty renbetet är knappt uppe i fjällen. De föra så gott som uteslutande köttdiet bestående av osaltat renkött. Socker och salt förekomma endast sällan.

Lamuterna svartmålas med orätt av ryssar och kamtchadaler, som undertryckt och sugit ut dem. Då de förra fara dit upp för att hämta renkött, taga de i utbyte med sig det sämsta och billigaste mjölet och teet och verka pockande. Lamuterna ha insett det orätta uti detta och reagera naturligtvis. Numera ha de också börjat resa ned till byarna själva för att göra sina uppköp.

Lamutkvinnorna verka kanske vid första påseendet litet löjliga i sina renskinnskläder, på vilka de hänga allt upptänkligt såsom glaspärlor, klockhjul, bjällror, burklock m. m.. Utgår man emellertid från, att de liksom alla andra kvinnor älska smycken och taga vad de ha, får man en annan tanke om dem. Blir man dessutom i tillfälle att se deras högtidsdräkter, som sakna detta krimskrams, och som äro utomordentliga arbeten och vittna om en smak och förmåga att komponera färger och mönster, som mången skolad artist skulle avundas dem, inser man genast, att man gjort ett oriktigt och förhastat bedömande. De gamla fina glaspärlorna från Italien, som förr användes till dessa dräkter, kunna de tyvärr ej få längre, då importen därav avstannat under krigsåren. De ha istället måst hålla tillgodo med dåliga och billiga pärlor från Japan. För någon tid sedan har emellertid även denna import upphört på grund av förbud. Malaise hade med sig en del italienska pärlor, och det kan lätt tänkas, att kvinnornas förtjusning var stor, då de fingo dem och kunde snygga upp sina dräkter.

Vi hade ursprungligen tänkt att även besöka lamuterna och korjakerna på andra sidan bergen närmare västkusten ~~också~~. På grund av oupphörliga snöstormar måste vårt program emellertid ändras, och vi beslötos oss i stället för att återvända den mer än 50 mil långa vägen direkt till Petropavlovsk. I slutet av mars blev det flera dagars ihållande snöstormar. Snön var dessutom upp-

blandad med aska från någon av vulkanerna Tolbatchinskaja eller Kljutchefskaja, och som det nu var långt lidet på vintern, kunde man befara, att den askblandade snön i händelse av solsken lätt skulle smälta bort. Det var därför bäst att fortast möjligt giva sig iväg.

Gjorde vi fel uti att välja vägen över Tolbatchik istället för över Kosyrevsk? Till den sistnämnda byn var vägen kortare. Den gick genom skog utefter en flod och var rätt besvärlig. I Kosyrevsk fanns ej hundmat att få för pengar, och det var 8 mil därifrån till Tolbatchik, där vi hade vårt förråd.

Vägen direkt till Tolbatchik gick över fjällen och var längre. Utom första biten, som ej var så farlig, var det samma väg, vi färdats på uppresan, varför vi kände till den. Halvvägs hade vi hundmat, skorpor och socker, och då vi dessutom kunde få sällskap med tre lamuter, som skulle resa ned till Tolbatchik, valde vi denna väg.

Lamuten Sergsj kom från Tolbatchik och berättade, att vägen trots snöstormarna var bra. I fjällen och på högslätterna voro slädspåren fullt synliga i skaren, ty snön hade yrt av. I de närliggande skogarna var det visserligen nyfallen snö en bit, men den var ej så farlig. Längre nedåt Tolbatchik hade vi stora vägen, och där var det ingen svårighet att komma fram. Mina skidor, som hade blivit trasiga, kunde jag därför gott avvara. Malaise hade sina med, och det var fullt tillräckligt att ha dem att spåra med. Den första april bröto vi upp. På grund av nya snöstormar kunde vi dock ej lämna den sista lamutjurtan förrän tre dagar senare.

På morgonen den 4 april var det ett utomordentligt vackert väder. Vi hade hundmat för tre a fyra dagar och begåvo oss i väg i den allra bästa stämning. De lamuter, som skulle gjort oss sällskap, hade blivit litet försenade och kunde ej resa förrän nästa dag. Detta oroade oss dock icke, ty eftersom de hade lättare lastade slädar än vi, skulle de snart hinna oss i fjällen.

Hade hundarna någon känsla av annalkande fara? Jag vet ej. Det var först senare, som det slog mig, att så måste ha varit fallet. De hade hela tiden fått rikligt med renkött och voro starka och utvilade. Det var nog bara lättja av dem att nu, då vi började hemresan, varken vilja lyda startkommandot eller draga. De få stryk allesammans, men Bjäli Lapki vänder bara huvudet bakåt och ser på mig och vill ej framåt. Besynnerlig hund! Han får då stryk på Kamtchatkavis, och det går till sist att få honom åstad.

Vägen hade snöat igen alldeles, och vi måste turas om att spåra. Det var denna vägbit, som enligt Sergsjs utsago skulle vara sämst. Jag sjunker djupt ned i den lösa snön och ångrade, att jag i alla fall ej tagit skidorna med, ty de hade nog varit bra att ha. Frampå dagen började det blåsa, och vi förstodo, att en ny snöstorm var i antågande. Tidigt på eftermiddagen kommo vi till en dalsänka. Ovanför låg högslätten, och som snöstormen redan börjat, ansågo vi det ej rådligt att begiva sig ut på denna. Vi beslöto därför att slå upp tältet här och avvakta bättre väder. Bleve ovädret långvarigt, kunde vi lätt återvända till lamuterna och skaffa oss mera mat till hundarna.

3. I Kamtchatkas Centralfjäll.

Den 5 april fortsatte snöstormen med oförminskad styrka. Slädarna och hundarna ~~äro~~ blevo översnöade, och det ~~gives~~ gavs intet annat val än att ligga stilla och hoppas att tältet skulle hålla. Jag gjorde mig ett par provisoriska snöskor av några sälgpinnar, vilka kommo väl till pass senare.

Den 6 april kunde vi fortsätta. Vädret var återingen det bästa tänkbara. Att återvända till lamuterna för att hämta mera mat, ansågo vi ej behövligt, ty redan idag borde vi nå det ställe, där vi lämnade kvar sakerna på uppresan.

Vi fingo nu rikliga tillfällen att beundra Kamtchatkas fjällvärld, som är utomordentligt storslagen, där den ligger täckt av den vita snön, som bländar ögat i solskenet. Man har här högslätter, fjäll, vulkaner och dalsänkor i vild ödslighet. Ej en varelse synes till så långt ögat når, och landskapet verkar nästan sterilt. Om några timmar, när snöstormen bryter lös, är det dock förändrat. Då är det återigen Sibirien. Det Sibirien som är fruktat av alla.

Vid middagstiden voro vi nere i dalsänkan på vår gamla väg. Det hade fallit mycket snö även här, och vi förlora spåren till sist. Det går dock bra att hitta rätt i alla fall. Hundarna äro emellertid ej villiga att draga, och som det är tungt att spåra, går det blott långsamt framåt.

Söderut hade yrsnön lekt så vackert över fjällkammarna, då vi vid middagstiden reste över högslätten. Vulkantopparna hade emellertid ej "tagit på mössan" och bådade sålunda inget oväder. Luften var dessutom kristallklar runt omkring oss, och vi misstänkte därför ingenting. Men på kvällsidan var det inget tvivel längre om vad som väntade. I natt blir det snöstorm på nytt, och det gällde nu att arbeta sig framåt så långt som möjligt och söka uppnå ett pass, där det funnes bränsle att tillgå och skydd för vinden. Vid midnatt funno vi en lämplig tältplats. I mörkret fingo vi dock ej tag på annat än några pinnar, som nätt och jämt räckte till att koka te vid. Vi måste emellertid nöja oss därmed. Hundarna få också ett tarvligt mål, ty hundmaten var i det närmaste slut.

Nästa dag rasade snöstormen med samma styrka, och man kunde ej sätta sin fot utanför tältet. På morgonen den 8 april vaknade jag tidigt. Tältet verkade så underligt grått och ogenomskinligt. Hade det fallit så mycket snö i natt? Men vad var det för snö, som yrt in mellan springorna i tältöppningen! Den var ju svart. Jag tittar ut. Hela landskapet var förändrat. Det var svart som sot. Bergen och fjällen, som i förrgår lågo vita och fina, ha klätt sig i sorgdräkt. Det var aska från vulkanen Kljutchetskaja, som ligger på c:a 15 mils avstånd.

Askan är värre än alla snöstormar Den blandar sig med snön och lägger sig i decimetertjockt lager under medarna och bromsar och tröttar ut människor och djur fort och säkert. Från och med nu hade vi klart för oss, att det gällde våra liv. Vi gåvo oss emellertid i väg med gott mod. En av oss gick före och spårade. Den andre skrapade medarna och körde fram hundsläden de 15 a 20 meter, det var möjligt. Längre gick ej ty det var redan decimetertjock snö och askbeläggning under medarna igen. Sedan upp-

upprepas samma manöver med den andra släden. Det går tröstlöst långsamt framåt. Mina snöskor äro till på köpet för små, och jag sjunker ned till knän för varje steg.

Vi hade hållit på mera än halva dagen och bara kommit några kilometer. Hundarna äro uttröttade och maten slut, och som det ännu var långt kvar till vårt förråd, insågo vi det omöjliga uti att fortsätta med vårt tunga bagage. En del måste därför offras. Vi staplade ihop det i snön i förhoppningen att kunna rädda det framdeles. Långt frampå natten hittade vi äntligen i ett fjäll en liten björkdunge, där vi kunde övernatta. Vi hade ej kommit längre än en halvmil den dagen och voro totalt uttröttade. Någon tältslagning blev det ej heller, utan vi sågo i slädarna.

Nästa dag den 9 april var vädret något bättre. Askan låg dock lika tjock, och gårdagens medskrapningar måste återupprepas. Idag måste vi dock försöka komma över högslätten och in bland bergen, där skogen kunde giva litet skydd mot stormen. I kvällningen nådde vi den också och slogo upp tältet.

Följande dag visade det sig tyvärr, att vi kommit vilse, och att det var omöjligt att tränga fram längre med slädarna. Vi packade därför ihop återstoden av bagaget utom sovsäckarna, flottet och teet och hänga upp spillrorna av utrustningen i ett träd. Vi voro dock för trötta för att fortsätta vandringen till fots den 8 a 10 mil långa vägen ned till floden samma dag och beslöto därför att stanna över en dag och vila ut. Vi kokade nu de sista köttbitarna. Även dragremmarna rönte samma öde för att påföljande dag få tjäna som bukfyllnad åt hundarna.

Den 11 april började vi vår vandring till fots, 10 hundar följa i våra fotspår. De övriga föredrogo att stanna kvar i stället för att fortsätta den osäkra och tröttsamma vandringen.

På förmiddagen den 18 april sågo vi äntligen första skymten av Kamtchatkafloden. Några kilometer längre ned låg byn Sredne-Kamtchatsk. Dit styrde vi våra steg och mottogos av en gästfri rysk familj, som omhuldade oss på bästa vis. Med en outsäglig känsla av välbehag lade vi oss några minuter senare i en riktig säng och hoppades att våren snart skulle komma med sol, värme och Kirumtja, som botemedel mot den redan började skörbjuggen. Det hade varit en lång och tröttsam vandring utan mat, ty de sista 7 dagarna hade vi livnärt oss endast av det renflott, vi fått av lamutkvinnorna. Vi smälte det i teet för att kunna få ned det. Utan detta flott hade vi förmodligen aldrig kommit ifrån denna vandring med livet. Av det mer än 250 kg. tunga bagaget återstod nu ingenting ej ens sovsäckarna, som måst offras sista dagen, då de blevo för tunga. Världens vackraste vulkan hade gjort sitt verk grundligt.

I Leningrad och Moskwa på väg till yttersta östern.

Bangården i Leningrad verkar kyrkogård för tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

För någon tid sedan begav sig en ny svensk expedition i forskningsändamål till halvön Kamtchatka i nordvästra Asien. Expeditionen består av fil. kand. René Malaise och ingenjör C. Sjöblom. Östg. Corr. har gått i författning om att få ett antal resebrev från färden till Kamtchatka och från den relativt litet utforskade halvön. Resebreven skrivas av ingenjör Sjöblom, och vi införa här nedan det första av dessa.

I.

Vi äro alltså inne i Ryssland och med en viss känsla av välbehag över att tämligen lätt ha klarat tullvisitation och andra formaliteter på den rysk-finska gränsstationen Bjeloostrov fara vi vidare med tåget till Leningrad. Tullmännen hade börjat visitationen av vårt bagage synnerligen energiskt, men intresset slappnade, då vi framlämnat rekommendationspapper med röda stämplar och sigill från ryska legationen i Stockholm, bärarna hade fått hälften av vad de begärt och ändå varit nöjda, den unga flickan i rött huvudkläde hade kontrollerat våra biljetter, och vi kunde åter andas ut i lugn och ro. — Vi äro två svenskar, fil. kand. R. Malaise och undertecknad, som skola resa öster ut genom Ryssland och Sibirien, vidare till Japan och därifrån upp till den från nordöstra Sibirien utskjutande Kamtchatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som man får hoppas, oavbruten järnvägsresa, som ligger framför oss. Vi skola resa med världens längsta järnväg genom det land, som nu är föremål för hela världens intresse, det land, där den kommunistiska läran praktiskt tillämpas, och stanna först i en av Sibiriens mest otillgängliga delar och där ägna oss åt vetenskapliga forskningar.

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och lågländt. Staden synes på långt håll, kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i solskenet. Vi åka in bland förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen, som vi två dagar tidigare lämnat. Redan vid gränsstationen förvånades man över den stora skillnaden mellan finska och ryska sidan. På den förra rent, snyggt och välbyggt, på den senare intetdera. Vi skola besöka svenska konsulatet och erhålla efter obligatoriskt prutande en droska. Efter en äventyrlig färd på miserabla gator med kryssningar mellan större gropar — de mindre kunna ej undvikas — anlända vi så småningom till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att kurirposten med vår reskassa ännu ej anlänt och kan väntas först om ett dygn. Ett streck i räkningen för oss, ty den sibiriska expressen avgår från Moskva följande afton, och vi måste med den för att kunna hinna med båt från Japan om en månad. Men det gives intet val, pengarna måste vi ha med oss och få alltså vänta.

Leningrad har varit en storstad. Den är belägen i de stora sumpmarkerna omkring floden Neva, ett allt annat än idealiskt läge ur hygienisk- och byggnadssynpunkt. Anläggandet av densamma påbörjades i början av 1700-talet av Peter I. Tack vare lagbestämmelser växte staden fort och hade år 1911 ett invånareantal av omkring 1,962,400 oberäknat förstäderna. Efter att från början ha hetat Petersburg omdöptes den i sept. 1914 till Petrograd, vilket namn på sista tiden fått vika för Leningrad. På en av stationsskyltarna läser man de båda förstnämnda namnen lätt övermålade under det sistnämnda. Stadsgatorna äro breda, vilket i förening med läget omkring Neva och dess armar gör att det arkitektoniska i byggnadsverken kommå till sin fulla rätt.

Av en tillfällig bekantskap på tåget hade vi fått det erbjudandet att vid ett eventuellt uppehåll i staden få bo i hans hem och antogo nu efter mycken tvekan detsamma. Visserligen voro vi nära att ändra vårt beslut, då vi sågo rummet på närmare håll, men dels verkade den äldre frun, som tog emot oss, förtroendeingivande, och dels voro vi intresserade av att komma in i ett ryskt hem och bestämde oss för att stanna. Vi behövde ej heller ångra oss.

Basiliuskatedralen i Moskwa,

Vi gå omkring och bese staden denna och följande dag. Hur förfallet är ej allt. Gatubeläggningen, som mestadels består av träkubb, är upprutten och har lämnat plats för stora hål. Trottoarstenarna ligga huller om buller eller saknas alldeles. Här och var ett hoprasat stenhus med murverket liggande kvar långt ut på gatan. Folket är trasigt och ser apatiskt ut. Man äcklas av att se alla de vidrigt sminkade flickorna; det är lättare att räkna de sminkades antal än de övrigas. Trottoarerna äro kantade med solrosfrötuggande fruktförsäljare, och man antastas titt och tätt av tiggare i de värsta lumpor. Överallt synes soldater och personer med märke i mössan, som utvisar, att de äro i statstjänst. Spårvagnarna föra ett helvetiskt oväsen med sina signalanordningar, och alla övriga fordon hjälpa till. Här och var synes en och annan illa medfaren bil kryssa fram mellan hålen i gatorna. I boklådornas skyltfönster ligga så gott som uteslutande propagandalitteratur, och Lenins porträtt finnes överallt. På de få ställen, där gatuarbeten pågå, är en stor procent kvinnlig arbetskraft. Likaså är förhållandet med spårvagnskonduktörerna.

Det börjar skymma, och då inga gatlyktor tändas, skynda vi hem. En fyra våningars kasernbyggnad ligger i vår väg. Ena flygelns vägg mot gatan buktar ut så oroväckande, att vi göra en stor lov förbi densamma. Långväggen är stöttad med stockar, men ser ut att ramla när som helst. Vi föra detta ämne på tal med vår värdinna, som påstår, att det är grannarna, som stöttat byggnaden, då de annars riskera att få den över sig. I Leningrad blev antalet hopfallna hus alltför stort, varför de makthavande kommo på den snillrika idén att sända ut meddelandet om, att ettusen byggnader skulle raseras och i deras ställe anläggas trädgårdar. Detta låter bättre ute i världen. Husen ramla av sig själva, spillrorna få ligga kvar, men några trädgårdar lär det ej bliva inom den närmaste framtiden, ty iordningställandet kostar pengar, och dessa behövas bättre för andra ändamål.

Det tycks vara en meningslös tillvaro, en stor del av det ryska folket för. Tillståndet synes ingalunda hava förbättrats under sovjets regim. Bristen på pengar gör sig gällande överallt. Det är dyrtid, höga skatter och stränga lagar. För de flesta är det en evigt brännande fråga att kunna skaffa pengar till mat för dagen, och till bränsle. Vi förstodo vår värdinna, då hon efter att ha berättat sin levnadshistoria, gjorde en antydan om sitt gråa hår och visade vad som återstod av den forna förmögenheten och det som en gång varit ett lyckligt hem. Några stolar, bord och en soffa voro det huvudsakliga. Mannen hade varit godsägare. Han dog av kopporna efter en månads vistelse i fängelset. Godset blev exproprierat, och hon hade nu en liten otillräcklig pension av staten och ej något hopp om en ljusare ålderdom. Huru många ryssar ha ej fått möta samma och än bittrare öde, för vilka det ej finnes en enda ljus punkt i hela det nuvarande tillståndet. Man förstår varför människolivet i Ryssland har så litet värde.

Vi besågo Kazanska- och Isakskatedralerna, utomordentliga byggnadsverk, som voro väl underhållna. Den sistnämnda är den största och praktfullaste i Leningrad. Den är byggd åren 1818—58 av granit och marmor för en kostnad av mer än 23 miljoner rubel (nära 50 miljoner svenska kronor). Man imponeras av de 16 i tre rader vid varje ingång uppställda väldiga polerade granitpelare, huggna ur ett enda block 16,4 meter höga och mer än 2 meter i genomskärning. Det inre är rikt på oerhört dyrbara malakitpelare, mosaikbilder och ikoner.

Det är en jämn ström av kyrkobesökande, som skola förrätta sin andakt, och vi åse en gudstjänst. Det gör ett egendomligt intryck att se detta knäböjande, tändande av vaxljus, allt detta kyssande av krucifix och glasskivor över ikoner. Den svartmuskiga prästen verkar långt ifrån förtroendeingivande, och med en känsla av lättnad gå vi ut i solskenet igen förbi alla tiggare på trappan.

Alexanderkolonnen, segermonumentet över rysk-turkiska kriget, hör till en av sevärdheterna, där den står uppställd framför det rödfärgade Vinterpalatset. Monumentet uppbäres av en oerhörd pelare, 30 meter hög och 4 meter i genomskärning, huggen i ett enda block röd finländsk granit.

På svenska konsulatet fingo vi nästa dag den glädjande underrättelsen, att avgångstiden från Moskva för den sibiriska expressen var ändrad. Den skulle nämligen hädanefter avgå onsdagar i stället för som förut tisdagar. Vår reskassa anlände också senare på dagen, och telegram avsändes till svenska legationen i Moskva angående beställning av biljetter. Tack vare välvillig hjälp från svenska konsulatet i Leningrad, som ombestyrde biljettköpen och transport av bagaget mellan de olika stationerna, kunde vi efter det oberäknade men intressanta uppehållet fortsätta vår färd.

Det är en vacker augustiafton just i själva solnedgången, som vi lämna Leningrad och se det försvinna i fjärran. Men in i det sista ända tills mörkret faller på ger det ett sorgligt intryck. Den väldiga bangården, man reser ut genom, verkar kyrkogård för tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

På förmiddagen nästa dag äro vi framme i Moskva, och vårt tåg skall gå kl. 3 e. m. upplyses det. Vi måste upp till svenska legationen för att höra oss för om biljetterna och anlända dit samtidigt som telegrammet, vilket varit på väg 4 timmar längre än vi själva. Vaktmästaren sändes ned till stationen för att skaffa biljetter, och vi gå ut i staden som hastigast för att få se skymten av Kreml, innan resan går vidare. Snart kommer det meddelandet, att tåget avgår kl. 2, men våra 20 kollyn bagage kunna ej komma med. Vi göra ett försök, taga bil till stationen, men det är fruktlöst. Vi ha ej annat val än att stanna i Europas dyraste stad en vecka och vänta på nästa sibiriska express.

C. SJÖBLOM.

Över Asiens tröskel med sibiriska expressen.

Som tredjeklasspassagerare på världens längsta järnväg.

II.

Kremjlpalatset i Moskwa.

Att åka som tredjeklasspassagerare på en hård träbänk genom Ryssland och hela Sibirien, från Moskva till Vladivostok, låter icke frestande. Blir man tvungen att göra det, går det. Det går till och med utmärkt.

Efter en veckas väntan i Moskva fingo vi äntligen den 3 september fortsätta vår färd till Kamtchatka. Avresan blev ej precis som vi tänkt oss. Svenska legationen hade i synnerligen god tid beställt biljetter åt oss och två andra svenskar i 1:sta klass internationell sovvagn. Då de skulle avhämtas meddelade emellertid biljettförsäljaren kort och gott, att regeringen lagt beslag på dem för egen räkning, och att alla andra voro slutsålda. Antagligen hade han låtit muta sig och sålt dem till någon annan. Vi skulle alltså få vänta ytterligare åtta dagar. Tack vare ett energiskt arbete av svenska legationen hos ryska utrikeskommissariatet erhöllo vi tre timmar före tågets avgång två stycken tredjeklassbiljetter och våra landsmän var sin andraklass. Bagaget skulle också få följa med. Min kamrat, som förut rest i Ryssland och följaktligen hade sina erfarenheter, gick för att övertyga sig om att så också var förhållandet. Han fann emellertid vagnen låst och våra dyrbarheter liggande utanför. Huru han lyckades förmå de makthavande vid järnvägen att öppna den redan överfyllda bagagevagnen och där stoppa in våra 20 kolli resgods, är mig en gåta. Han lyckades, men det var i sista stund. Vi hunno knappt upp på tåget, innan det satte sig i gång.

Vi hade fått våra platser i vagnens mitt och konstaterade snart nog, att samtliga medpassagerare voro hyggligt och trevligt folk. Tanken på att flytta över i "mjuka" vagnar övergåvo vi efter första natten och behöllo platserna hela vägen, oaktat tillfälle sedermera gavs att få byta.

Den s. k. sibiriska expressen går numera en gång i veckan. Samtliga personvagnar äro av utmärkt beskaffenhet. 1:sta och 2:dra klass i elegans och bekvämlighet fullt jämförliga och liknande de svenska av samma klass. 3:dje klass äro rymligare och indelade i över- och underplatser. Högst upp är plats för bagaget. Varje resande får sin

Från tjuvmarknaden i Smolensky.

egen bänk, vilken är så lång, att man kan ligga fullt utsträckt på densamma. Vagnen, som är delad i tre avdelningar, har sin egen konduktör, vilken sörjer för att det hålles snyggt och rent. På tåget får man hyra madrass, lakan och kudde. Man erhåller dem rena och vita i förseglade påsar. De utlämnas för tre dygn i sänder, och priset är c:a 7 kr. Den absoluta frånvaron av den beryktade ryska ohyran under hela resan var enbart glädjande.

Resan blir ej tröttsam. Redan från första stund inrättar man sig för att bo i vagnen ett par veckor framåt. Vi äro 18 st. i kupéavdelningen, och bekantskapen är snart gjord. Där äro bland andra en ung fru med man och deras ännu ej 1 år fyllda dotter, som äro modfällda under hela resan. De hade blivit bestulna på både bagage och pengar (500 rubel) i Moskva. En annan medpassagerare, en kraftig ukrainare, med vilken jag efter några timmar blev god vän, blev också bestulen då vi anträdde resan, och jag var då i tillfälle att se, med vilken otrolig fräckhet Moskvas tjuvar arbeta. Det skedde just som tåget satte sig i gång. Bredvid mig var ett fönster till hälften öppet och genom detsamma sträcktes en hand in och exproprierade blixtsnabbt en väska från hyllan. Den bestulnes högljudda missnöje var tyvärr utan verkan. Vi få en känsla av samhörighet allesammans, och då tåget stannar vid stationerna, se vi noga efter att inga obehöriga komma in och stjäla våra saker. Här är dock icke så farligt som i Turkestan, tröstar oss en ung ryss. Där kan man endast lägga ifrån sig en korv utan risk att bli av med den. Korv med fläsk uti är nämligen förbjudet att äta där, enligt religionen.

Tékannan hör till det nödvändigaste i utrustningen. Den är rent av oumbärlig. I tågsättet finnes visserligen restaurangvagn och utmärkt sådan, men de flesta resandena föredraga att hämta kokt vatten, som tillhandahålles gratis vid alla stationerna, och samtidigt göra sina uppköp av matvaror för att sedermera förtära dem i kupén. Lantbefolkningen säljes till billigt pris bröd, smör, stekta höns, grisstek, kokta ägg m. m., och matsedeln blir ej enformig. Varje provins har sin specialitet. Den rökta haren från Baikalsjön är värd en gratisreklam. Det var först sedan vi kommit förbi Tjita, som det blev så långt mellan stationerna och ont om matvaror, att restaurangvagnen måste anlitas.

Utlänningar bliva väl bemötta i Ryssland. Vi äro flera skandinaver, engelsmän och tyskar, som fördriva dagarna tillsammans med bridgespel och mah-jong och slippa ifrån böter, då vi råka överträda de många förbuden.

Min kamrat steg en morgon ut på stationen Vjatka. Stationsbefälet kommo fram till honom; de sökte någon, som kunde tjänstgöra som tolk. Det var en "engelsman", de voro rådlösa med. Han var med på posttåget från Leningrad och hade varit synnerligen besvärlig. Kunde inte ett ord ryska men pratade mycket på sitt eget språk, som ingen förstod. Nu önskade de bliva av med honom och få honom över på expressen. Min kamrat klarade saken till båda parternas belåtenhet. Engelsmannen befanns vara en norrman, som vi sedan fingo sällskap med till Japan. I Leningrad hade norske konsuln hjälpt honom tillrätta och satt honom på "posttåget" till Vladivostock. Skulle han ha åkt med det hela vägen, lär han inte ha hunnit fram förrän nu.

Från Moskva går expressen norrut till Volodga och därifrån österut alltså ej den södra vägen över Samara. Efter att ha rest två dagar över endast slättland komma vi den tredje in bland Uralbergen. Jag hade föreställt mig dem helt annorlunda. De verka som låga och obetydliga skogklädda kullar. Snart rullar tåget åter ut på slätterna Byarna se torftigare ut, husen äro grå och förfallna. Härifrån är det nära 800 mil kvar till järnvägens slutpunkt i öster. Passerandet av gränsen mellan Europa och Asien sker omärkligt. Man är inne i Sibirien, detta oerhörda land, som är nära en tredjedel större än Europa.

Dag efter dag går färden över de ändlösa stepperna. Landskapet är platt som en pannkaka, och det är långt mellan byar och odlad jord. Den ena stationen är lik den andra. Några fallfärdiga bondgårdar, trasiga och smutsiga barnungar, magra hundar, svin, massor av obrukbara lokomotiv och järnvägsvagnar äro allt som finnes vid stationssamhällena. Jag kommer att tänka på Sverige med dess vackra, rödmålade, bondgårdar, och där de breda stenmurarna omkring åkrarna vittna om svenskarna arbetsamhet. Här, där jorden är bördig, och där det knappast behöver sättas plog i marken, är fattigdom och nöd. Är det systemets fel? Varför skall man under nuvarande förhållanden bruka mera jord än minsta möjliga för livets uppehälle! Beskattningen är orsaken till dessa förhållanden. Här om någonstädes borde den privata företagsamheten uppmuntras.

Vi hade gynnats av varmt och vackert väder ända tills nu, men då tåget den 9 på morgonen anlände till Irkusk var det gråkallt. Längre fram på dagen, då Baijkalsjön uppnåddes, blev det ösregn. Vi hade alla hoppats på vackert väder, då denna skulle passeras. Järnvägen går här genom ett 40-tal tunnlar runt södra änden av sjön. Bergen stupa brant ned, och endast några korta ögonblick kan man skymta de höga, snöklädda topparna. Första- och andraklass-passagerarna klaga över kylan i kupéerna, i tredje klass äro vi däremot tillräckligt många för att hålla värmen uppe. Nästa dag möter oss för första gången den sibiriska "purgan", och vi få en försmak av vad som väntar oss på Kamtchatka. Vi anlända till Tjita i snöstorm.

O. Sjöblom.

7/4 1925

ÖSTGÖTA CORRESPO

Under tyfonen i Ochotska havet.

Fortsättning på resan till Kamtchatka — landet med björn, sobel och lax i miljoner.

Japan: Onuma park.

Den ryske författaren Golovatjev säger om Sibirien: "det land, som årligen mottager 50,000 förbrytare, 280,000 uthungrade bönder, flera hundra straffade ämbetsmän, har ingen utsiktsrik framtid". Det var länge sedan de orden fälldes, och siffrorna kanske äro annorlunda nu, men de falla mig i minnet, då jag ser alla de smutsiga och trasiga varelser, som söka skydd mot kylan i väntsalen på stationen i Tjita. På intet ställe under hela resan var ynkedomen så i ögonen fallande som här. Är detta uppväxande släkte, dessa barnungar, som ligga hoppackade på golv, under bord och bänkar och som springa och tigga pengar av de resande, Sibiriens framtid, då instämmer jag med ovan citerade författare.

I hela det ryska väldet med sina oerhörda naturrikedomar gör sig bristen på pengar gällande överallt. Industrien ligger nere, och jordbruket har gått oerhört tillbaka. Vi möta och passera post- och godstågen, alla med samma utseende. Ett fåtal ha personvagnar. I allmänhet få godsfinkor tjänstgöra som sådana. I Moskva och på flera andra ställen sammanträffade jag med svenskar, vilka vistats länge i landet, och som voro väl förtrogna med förhållandena. Allesammans hade samma pessimistiska syn på möjligheten av att skapa ett nytt lyckligt Ryssland på grundval av det nuvarande styrelsesättet. Det drivande personliga intresset är borta. Man behöver ej vara där länge för att se huru det bolsjevikiska styrelsesättet i praktiken gjort bankrutt, att den frihet, man kämpade för, och som kostade så mycket blod, är långt, långt borta, ja längre än någonsin förut. Kreml, sätet för regeringen, krönes fortfarande år 1924, sju år efter revolutionen, av den gamla ryska dubbelörnen. Är det ödets ironi? Man har ännu ej, trots alla ansträngningar, lyckats få bort den från torn- och kupolspiror och i dess ställe sätta den femuddade röda stjärnan.

Vi hade beräknat att få resa den kortare vägen genom Mandschuriet, men tågen dirigeras numera den norra vägen genom Amur. De flesta utlänningar skola till Kina. Vi säga med saknad farväl till dem och i synnerhet till vår landsman professor Nyström i Peking, som var ägare till mah-jongspelet. Nu äro vi endast tre svenskar och en norrman kvar som representanter för utlandet.

I Moskva får man köpa biljett endast till Tjita. Priset för tredje klass var 75 rubel = 150 sv. kr. Andra klass är dubbelt så dyr. Här blev det alltså att köpa ny, som för återstående del kostade 49 rubel. Biljettpriserna äro alltså synnerligen låga, men resgodset är dyrt. I kupén får man officiellt medföra endast två pud handbagage = 32 kilo. Resgodset kostar 10 rubel pr pud på vardera sträckan.

Järnvägen, som förut allt från Moskva varit dubbelspårig blir nu enkelspårig, och även som sådan tämligen bristfällig. Under revolutionsstriderna, som fördes med stor häftighet i denna provins, sprängdes de flesta broar, och järnvägen gjordes obrukbar. Först i fjol sattes den nödtorftigt i stånd och började åter trafikeras. Vi åka fram genom skogstrakter. Här och var synas märken efter inbördesstriderna i form och taggtrådshinder och gravar med enkla kors. Banan slingrar sig fram runt kärr och mossar och följer dalsänkorna. Tåget kryper stundtals sakta uppåt för att sedan i medlut rusa fram med så ursinnig fart, att det är fara för urspåring. Vår fruktan är ej heller oberättigad, ty på ett ställe ligger ett helt tågsätt urspårat och kullvräkt på banvallen.

På morgonen den 14 sept. ha vi hunnit till Amurfloden norr om Chabarovsk. Floden är imponerande bred. Järnvägsbron som ligger högt över vattenytan, är i 25 spann av dels järn- dels betongkonstruktion och c:a 2½ km. lång. Två spann sprängdes under inbördesstriderna. Nu få vi endast beundra den på avstånd, ty denna liksom alla andra större broar äro avspärrade samt försedda med taggtrådshinder och gevärsposter vid landfästena. Ett spann är fortfarande borta. På synnerligen primitiva pramar färjas tåget över floden, ett par kilometer norr därom. Det dröjer 6 timmar, innan vi äro färdiga att fortsätta från andra sidan.

Följande dag skola vi vara framme i Vladivostok. Landskapet börjar få en helt annan karaktär. Stora byar och mycket åkerjord. Järnvägen går rakt söder ut; för var timme blir det varmare. Vi komma åter in i högsommaren, kunna återigen frossa på vattenmeloner, frukt och vilda vindruvor. Dagen blir den längsta under hela resan. Alla vänta på framkomsten. Äntligen synes den första viken av japanska havet. Kl. 6 e. m. ha vi nått målet ohyggligt dammiga efter 12 dygns oavbruten tågresa på världens längsta järnväg.

Hade våra förhoppningar om att hinna upp till Kamtchatka inom något så när beräknad tid minskats betydligt redan vid det oberäknade uppehållet i Moskva, så grusades de fullständigt då vi den 19 på morgonen anlände till Tsuruga i Japan. En rysk båt hade visserligen utlovats att avgå från Vladivostok om någon vecka, men som desamma aldrig bruka hålla de utsatta tiderna, hade vi vågat försöket att resa över för att komma med en japansk. (Lyckligtvis, ty den ryska, som var ofantligt efterlängtad på Kamtchatka, uppsköt avresan gång efter annan och avgick sedermera ej förrän i dec.) Vår båt skulle avgå om två dagar från Hakodate i norra Japan. Tiden är för knapp, och vi hinna ej dit till dess.

Det blev några dagar i Tokio. Jag hann bese denna och även Yokohama, vilka grundligt förstördes vid jordbävningen och därpå följande eldsvådor för ett år sedan. Min kamrat var då här på tillfälligt besök. Han undgick genom ett under att bliva krossad av ett hopstörtande hus. Den förstnämnda staden är åter tämligen uppbyggd, den senare däremot företer fortfarande förödelsens styggelse. Mer än 200,000 människor dödades, och den materiella skadan uppskattades till över 25 miljarder yen, siffror, som tala för sig själva. — Vi hade emellertid tur. Det kom telegram, att japanska båten ej fått avgå på bestämd tid. Ryska myndigheterna ville ej tillåta den frakt, men utsikter funnos för överenskommelse. Svenska legationen och övriga landsmän, vilka vi äro mycken tack skyldiga för stor hjälp och vänlighet under uppehållet, avfesta oss på äkta svenskt vis och önska lycka på färden, då vi fortsätta upp till Hakodate.

Muroran Maru n:r 5 fick tillstånd att avgå med 30 tons last, fyra passagerare och propellern till hälvten över vattenytan. Efter en veckas väntan, varunder förhoppningarna den ena dagen voro lovande, nästa åter nedslående, fingo vi äntligen gå ombord och lämna Japan. Färden går norrut mellan Sachalin och Hokaido, och båten glider in i Ochotska havet. Då kommer tyfonen, oförberett som alltid. I två dygn tyckas alla vädrets makter vara lössläppta och göra sitt bästa för att få även denna svenska expedition att lida skeppsbrott. Här, några mil längre upp, var det nämligen, som min kamrat jämte den övriga svenska expeditionen för fyra år sedan ledo skeppsbrott och sågo största delen av utrustningen sjunka i djupet med Komandor Bering. Plötsligt skiner emellertid solen igenom, himlen sopas molnfri på ett par minuter, och det blir kav lugnt. Tyfonen är över. Vi ha kommit oroväckande tätt under Kurilleröarna men kunna nu utan risk gå mellan dem ut i Stilla havet. Den lille japanske kaptenen tröstar oss dock med att ännu är det lång väg till "Tipperary" och för att lägga lök på laxen, berättar han med förtjusning om en rysk kollega. Denne, som också skulle till Kamtchatka, hade himlens makter en längre tid varit synnerligen bevågen. Glad i hågen styrde han sitt fartyg mot hamnen och gick övermodig in i kajutan och rakade sig för att vara fin vid framkomsten. Han landade några månader senare på Filippinerna, utan roder och master och till oigenkännlighet skäggig. Efter den betan lär han akta sig för att taga i rakkniven förtidigt. Åtminstone på sjön, då han för egen båt.

Just i själva soluppgången såg jag Kamtchatka. Den synen var underbar. Den var värd mer än resans alla vedermödor. Högt ovan molnen en rad snötäckta vulkantoppar, belysta av de första solstrålarna, glänsa som guld och med färgskiftningar, som ej kunna beskrivas eller malas. Jag har en känsla av att ej ha rest förgäves till vulkanlandet, vildmarkslandet, landet med björn och sobel, och där laxen går i miljoner och åter miljoner uppför floderna, det land, som ännu ligger outforskat.

Nästa dag den 11 oktober på eftermiddagen hittade Muroran Maru inloppet till Kamtchatkas enda hamn efter att i storm och ösregn ha gått långt förbi detsamma, och kastade ankaret utanför den lilla staden Petropavlovsk. Det var i föga gästvänligt väder, vi några timmar senare stego i land, lämnande tekniska fortskaffningsmedel, för att efter hundslädar fara vidare 800 kilometer till jordens högsta, verksamma vulkankägla. Sällan har en måltid smakat mig bättre än den, som av den gästfria familjen Podprogin bjöds oss på aftonen. Det var vildren, bergfår, fågel och lax, läckerheter för den, som under mer än en veckas tid "njutit" japansk odefinierbar kost, vars huvudbeståndsdelar tycktes vara sjögräs, bläckfiskar och andra mollusker. Och så naturligtvis osaltat ris och träpinnar.

C. Sjöblom.

Kamtchatka under sovjetstyret.

Några ord om landet i allmänhet och skvaller från staden i synnerhet.

Petropavlovsk, Kamtchatkas huvudstad. (Foto: R. Malaise.)

I våras började ingenjör C. Sjöblom i Östg. Corresp. en redogörelse för den expedition han tillsammans med kand. R. Malaise startat till Kamtchatka. Tre brev från hr Sjöblom infördes under vårens lopp. Men plötsligt blev det stopp i korrespondensen. Detta berodde på att hr Sjöblom och hans kollega på expeditionen råkat ut för äventyr och vedervärdigheter, som så när kostat dem livet och genom vilka expeditionens hela utrustning gick till spillo. Nu har emellertid hr Sjöblom lyckats få hem fyra brev om expeditionens öden och äventyr, vilka brev, med början i dag, skola publiceras i Östg. Corresp. som en fortsättning på korrespondensen från i våras.

Den som befinner sig i Japan utfrågas otvivelaktigt av de vetgiriga invånarna om varifrån han kommer och resans mål. Skulle detta senare händelsevis vara Kamtchatka, och de få veta det, ja, då se de på vederbörande med beklagande blickar, och allt under det de framstamma "Kamtjacka", "Kamtjacka", går den ena köldrysningen efter den andra genom kroppen på dem, trots att det är mördande hett. För japanen är Kamtchatka det kallaste, stormigaste, regnigaste och värsta ställe på jorden. Utfrågas han närmare om landet får man veta, att han kanske varit på någon av de stora japanska laxkonservfabrikerna i Ost-Kamtchatka eller på västkusten. Han har kanske varit där många år i rad under fiskesäsongen, men han känner ändå ingenting om det egentliga landet. Han har nämligen icke fått gå hundra meter från fabriken utan måst nöja sig med att blott få kasta längtansfulla blickar mot de snötäckta bergen och vulkanerna inåt landet. Ja, japanen vet, att där inne rinna floderna upp, och att laxen tågar dit i miljoner och åter miljoner för att lägga sin rom och sedan dö. Han vet, att det av denna rom blir laxyngel, som åter gå ut i havet, och som efter fyra à fem år komma fullvuxna tillbaka.

Numera känner varje svensk mera om det landet än japanerna, ty i skolan har man fått lära sig, att Kamtchatkahalvön sticker ut från nordöstra Sibirien, och att den är omgiven av Beringshav. Stilla Oceanen och Ochotska havet och att den del, som lyder under regeringen i Petropavlovsk är belägen mellan ungefär 51 och 60 breddgraderna, samt att halvön i storlek är ungefär två tredjedelar av Sverige. En del av oss ha kanske också reda på, att det var svenska krigsfångar i Sibirien, som i början av 1700-talet fingo i uppdrag att utforska sjöväg dit, och att landet vid denna tid var tätt befolkat av stenåldersfolk, vilka sedermera ganska hastigt decimerades och dukade under i kamp mot dels kosacker, dels spritdrycker och smittosamma sjukdomar, och att de nu kvarlevande kamtchadalerna äro ett synnerligen degenererat folk. I själva verket vet man ganska mycket om landet. Man har haft beröring med det flera gånger och till och med fått utstå tråkigheter för dess skull och önskat det flera tusen mil ännu längre bort. Det där förtjusande pälsverket, som fästmön eller frun så gärna ville ha, gjorde att man kallsvettades, ty det var ett av världens dyrbaraste, havsutter eller sobel från Kamtchatka. Och då man i stället för att ruinera sig på detta skinngarnityr mutade kärestan med en bättre middag på ett finare hotell och hade lax på matsedeln, så var kanske just den från Kamtchatka.

Men vad man säkerligen aldrig glömmer är sommaren 1908. Vilka underbara ljusa nätter. Det var ett naturfenomen, som vållade vetenskapen i hela Europa mycket huvudbry ända tills i fjol. Det var återigen Kamtchatka, man då gjorde bekantskap med. Vulkanen Kjudatsch hade haft utbrott och sprutat upp sin aska i de högre luftlagren. Av vinden fördes stoftpartiklarna mer än tusen mil väster ut, och liggande högt upp reflekterade de den långt under horisonten befintliga solens strålar och åstadkommo i Sverige de så kallade ljusa nätterna.

*

Väntan på den ryska båt, som för länge sedan var utlovad blir alltför lång, varför man gör bäst uti att följa med någon japansk som anlöper staden Petropavlovsk. Man finner då, att denna avkrok precis ej är såsom man tänkt sig. Efter sjöresan frestas man kanske att göra liksom de ryska matroser, vilka en varm höstdag också anlände och sågo några snötäckta toppar sticka upp på andra sidan de berg, som omgiva staden. De tänkte, att det skulle bliva en liten lagom promenad dit upp till en av dem och togo bröd, vodka och tilltugg i fickorna och gåvo sig iväg. De gingo och gingo, klättrade uppför och utför höjder genom nästan ogenomträngliga al- och "kadrovnikonar", och allt vad tiden led syntes målet dem mera avlägset. Trötta och hungriga återvände de sent på natten, svärjande över den kamtchadal, som trollade berget längre och längre bort från dem. Så var dock icke fallet. Men bergstopparna tillhörde vulkanen Korjakskaja, som är 3,512 meter hög. och som ligger mera än tre mil från staden.

Man kanske frestas att omedelbart göra en utfärd till denna eller någon av de andra vulkanerna i närheten, men det låter sig ej göras, ty tiden tag[illegible] och hållet i anspråk av värld[illegible]ing. Här liksom på alla bättre ställen i ett välordnat land finnes en massa statsinstitutioner, där vederbörande ha till uppgift att bland annat genomse resenärens bagage, granska papper m. m. och tillse att allt är i sin ordning. Det är en massa avdelningar, hos vilka man måste begära tillstånd för allt upptänkligt. Det är herrar, nej förlåt, kamrater, som mottaga vederbörande mycket vänligt. De ha dock så oerhört bråttom, och man är därför välkommen igen om en vecka eller så. Då upprepas kanske samma historia. Och enär man tog kameran med i tanke att föreviga några av landets vackra platser, gör man bäst uti att omedelbart vända sig till svenska legationen i Moskva och begära dess hjälp för att utverka tillstånd därtill. Skall man vänta på att få ett sådant av landets regering i Petropavlovsk, riskerar man, att film och plåtar bliva för gamla. Nya få ej införas, och här finnas inga att köpa, varför man står sig slätt. Och den svenska litteratur, man hade med och som skall granskas av landets politiska styrelse, fås nog åter, ehuru det tager tid. Det beror bara på, att ingen kan svenska språket. Att läsa igenom även den mest opolitiska bok på ett språk, man ej känner till, tager som bekant tid. Därtill åtgår kanske år, ty ett vanligt litet privatbrev kan taga två och mera. I strävandet att få alla papper och tillstånd klara är man snart bekant med stadens halva befolkning, ty ungefär så många äro statstjänstemän. Och försöket att uppbringa ett enda ledigt rum synes hopplöst, ty det nya systemet har krävt så oändligt många nyinflyttade tjänstemän, och trångboddheten har därvid blivit stor.

Ävenså äro varorna dåliga och dyra, om det nu till äventyrs finnes vad man behöver av nödvändighetsartiklar. Säkert är det ej, ty det av staten monopoliserade handelsbolaget kan ju ej precis veta vad som är lyxvaror eller icke och ej heller förutse att i ett land där befolkningen till största delen lever på jakt, det förbrukas en hel del ammunition. Det var bara under den fria konkurrensens dagar, som självbevarelsedriften bjöd de smarta affärsmännen att tänka på dylika bagateller.

Man behöver ingalunda ha tråkigt, ty allt folket är gästvänligt och vill höra nyheter. Och på "Folkets hus" är det ofta nöjestillställningar och ens närvaro högst önskvärd. Men man måste dyrt betala nöjet att få ett bord på scenen för att där tillsammans med alla högre "kamrater" beundras av den i salongen befintliga mindre förmögna publiken, under det man frossar på olikfärgad, stark, dålig sprit med litet tilltugg. Platsen är i alla fall utmärkt, och härifrån har man tillfälle att beundra de ryska danserna bland andra myggdansen, och se hur verkligt graciöst ryssarna föra sig i dansen. Men senare under aftonens lopp då stämningen blivit hög, och programmet utvecklar sig till allt annat än vad arrangören förut tänkt sig, blir det trångt på scenen, och det är med möda regissören kan bereda plats för de uppträdande artisterna. När man sedan i dagens visa får höra, att det skulle ha kommit en rysk båt i vår, men att man måste vara glad, om den kommer nästa år, då märker man, att det här i alla fall är bra långt borta.

Skulle värdinnan vara vid dåligt humör, så kan det hava sin giltiga anledning. Hon, som tjänstgör vid statistiska byrån, kan ha fått i uppdrag att på kvällarna under sin fritid övervaka de av stadens personer. som denna vecka äro utsedda att skriva spaltfyllnad till tidningen. I stället för att njuta av sällskapet hemma måste hon se efter, att det verkligen skrives och att de ohågade pennfäktarna ej slöa till. Tidningen, som anses vara världens dyraste i förhållande till innehållet, och vilken tjänstemännen måste köpa enligt en oskriven lag, innehåller så gott som uteslutande politiska meddelanden och saknar större intresse även för dem, som äro rödast. Man kanske tror, att det här borta gör detsamma hur en tidning redigeras, då det väl endast är ett fåtal, som kunna läsa. Misstag. Läs- och skrivkunnigheten är numera stor. Våra svenska läroböcker få snart ändra procentsiffran angående antalet analfabeter i ryska väldet, ty nu lägges det ned ett storartat arbete på undervisningsväsendet, och skolorna stå i dessa dagar på en mycket hög nivå. Det är bara brist på läroböcker, litteratur och material. Vad som finnes studeras dock med begärlighet

Havsbukten är full av änder och sälar. Man kan fördriva tiden med att jaga sådana. Eller också kan man i skymningen gå några hundra meter utanför staden och stå på lur. Hararna komma snart skuttande och äro ett lätt byte. Ja, tillfällena till förströelse äro många även i denna lilla stad.

Men när sedermera alla papper äntligen ordnats och man köpt sig ett bra hundspann och övat sig som "kajur" sedan tillräckligt med snö kommit, då längtar man efter att få vända staden ryggen och se det inre av landet, som enligt officiell uppgift för år 1924 hade nära 35,000 invånare, 28,000 hundar, och varifrån den exporterade laxen värderas till 20 milj. rubel. Man skall finna det intressant nog. Man behöver ej söka efter äventyr i det. De komma av sig själva, då man minst väntar eller behöver dem.

G. SJÖBLOM.

Vinteridyll i Kamtchatka.

Ett 39 graders varmbad i en het källa, medan lufttemperaturen visar 40 grader kallt.

På en av Petropavlovsks tre s. k. gator promenerar en gammal fredlig sugga i allsköns ro och grymtar helt belåtet, då hon finner någon avskrädeshög, som ej är alltför hårt tillfrusen eller täckt med snö.

Långt borta synes ett hundspann närma sig. Plötsligt blir det en ursinnig fart på hundarna. Den som kör bromsar och skriker allt vad krafterna förmå för att söka hålla igen farten, men det är lönlöst. Hundarna ha upptäckt sitt byte, och några ögonblick därefter genljuder hela staden av den gamla suggans jämmerfulla klagoskrik, ägarens till suggan och hundkörarens rop med ackompanjemang av stadens 2,000 hundar. Sedan så småningom flera utomstående personer skyndat till hjälp tycks utgången av den osäkra striden luta åt suggans fördel. Släpande med en hund i vardera örat, en i svansen och en i högra bakbenet lyckas hon till sist smita in på en bakgård och fortsätter därifrån klagolåten, långt efter det hon blivit kvitt hundarna. Jag kommer osökt att tänka på ett ordstäv från min hemtrakt i Västergötland: "Illa sitter du, men du vet att tala om det också", sa' boen till soa, som fastnat i grindhålet. Jag undrar vad han skulle ha sagt, om han sett och hört den här.

Petropavlovsk är Kamtchatkas enda stad. Den har nära 2,000 invånare och ligger mycket vackert. Hundarnas antal är ungefär lika stort som invånarnas. Så snart snön kommit, hämta ägarna sina hundar från de kringliggande byarna, där de varit utackorderade under den snöfria delen av året. Det är nu musiken börjar. En kamtchatkahund skäller ej. I stället sjunger han ut sitt långdragna tjut. En börjar långt borta, flera stämma in och till sist alla. Det ligger något vemodsfullt klagande i deras läte. Är det över kylan, eller är det trist att ligga bunden vid pålen och ej vara ute i arbete? En draghund får aldrig i sitt liv komma in genom en dörr utan måste sova ute, hur kallt det än är. Han får ej heller någonsin varm mat. Han får oerhört mycket stryk, och det ena med det andra bidrager väl till, att han lägger sådan klagan i sitt läte.

Det är julafton. Vädret är överdådigt vackert. Termometern håller sig omkring 10 grader kallt, och det är gott om snö. Att fira julen här i staden bleve för trist. Det ginge ej att få svensk julstämning i de kalla rummen. När hundarna dessutom behöva tränas för den förestående långfärden passar det utmärkt att företaga en liten utfärd. Bergen västerut omkring byn Paratunka se i bjudande ut. Då vi dessutom ha en bekant där, som vi kunna gästa, besluta vi oss för att resa dit.

"Nu ka". Ja startkommandot är långt ifrån nödvändigt. Allt ifrån det hundarna sågo slädarna göras i ordning, tjuta och skälva de av iver att komma i selen och iväg. Å, det är präktiga hundar vi ha, min kamrat och jag. Vardera tio stycken. Med ursinnig fart bär det av ut genom staden. Fotgängarna springa på långt håll åt sidan för att ej riskera att förlora någon klädbit i en hundkäft i förbifarten. Att bromsa in farten den första halva kilometern är omöjligt. Vi ha för litet last på slädarna, och först en bra bit utanför staden äro vi herrar över situationen. Hundarna taga det nu lugnare, som väl är, ty de få ej tröttas ut i förtid. Det är nämligen mer än fem mil till målet.

Det har varit en underlig förvinter i Petropavlovsk. Snöglopp, regn, litet kallt emellanåt, men den sibiriska kylan och snömängden spanade man förgäves efter. I stadens närhet hade det dock länge varit tillräckligt med snö för att hundsläde skulle kunna användas. Västerut däremot utefter hundslädsvägen till norra Kamtchatka var det barmark flera mil. I det inre av halvön hade snön legat metersdjup flera månader. Vi hade hittills måst hålla oss i stadens omedelbara närhet och endast företaga kortare turer på ett par mil vid träningen av hundarna. Nu skulle de få sin första längre tur för vintern i hastig takt, ty det var redan rätt sent på eftermiddagen, innan vi kommo iväg.

I ett spann gå hundarna vid sidan av varandra par efter par med selen fästad i en draglina mellan sig. Avståndet mellan hundarna är ungefär en halv meter. Ett spann på 10 hundar blir c:a 10 meter långt. I främsta paret går ledarhunden, som är tränad att lyda alla tillrop och kommandon, ty hundarna startas, styras och stannas helt och hållet genom dylika. Av största betydelse är att hundarna draga jämt, att de alla äro beredde att spänna i sina krafter på en gång, då startkommandot ljuder, i synnerhet om det är tungt lass och uppförsbacke.

Från staden går vägen först några kilometer starkt uppför över bergen. Sedan bär det av utför igen på andra sidan. Hundarna sätta här upp högsta fart. Det går med svindlande hastighet, och jag bromsar så att det värker i armarna. Måtte nu bara inte släden stjälpa och jag själv bli kvar på vägen och se spannet försvinna i fjärran. Att stanna går ej. Hundarna ha fått väder av "Kisla" (d. v. s. lax, som fått ruttna och som användes till hundmat) från en kamtchadalby. Med en fart, som betydligt överskrider den önskvärda, göra vi vår entré i byn. Några löshundar hinna ej rädda sig undan, och vi få en trasslig härva att reda ut av hundar, selar och draglinor. Tack och lov i alla fall för att det ej fanns någon lös sugga i byn.

Vi komma ut på en tre mil lång tundra. Den ligger flack och ödslig framför oss. I dag är den ej farlig, men en ovädersdag är det bäst att ej fara över den. Här kunna nämligen hundar, släde och körkarl ohjälpligt sopas iväg av snöstormen ut i havet och spårlöst försvinna. Denna julafton är den emellertid storslagen, där den ligger omgärdad av snötäckta vulkaner och berg. Det är något särskilt med Kamtchatkas vulkaner. Att giva en fullt trogen beskrivning av dem går ej. De måste ses. Långt söderut stiger röken upp tjock och mäktig från Mutnovskaja. Strax till höger om den reser sig Viljutchinskaja hög och majestätisk. Norrut på några mils avstånd ligga de ett par tusen meter höga vulkanerna Korjakskaja, Avatchinskaja och Kosilskaja. De förstnämnda äro i verksamhet och skicka sina rökpelare upp i skyn. Alltsammans ser så inbjudande ut, och vi känna på oss, att det är ju[illegible]ning i naturen.

Solen har gått ned, och [illegible] är redan långt frampå kvällen, innan vi komma ut på en liten tundra hitom byn Paratunka, målet för vår resa. Snön ligger meterdjup, och kylan börjar kännas bitande. Hundarna äro vita av rimfrost, och vi själva göra bäst uti att taga på "kolplankan", ett varmt vinterplagg av dubbla renskinn. Näsan och kinderna få gnidas titt och tätt för att ej stelna till, och det är säkrast att allt emellanåt springa bredvid släden för att därigenom värma fötterna. Här och var ligger dimman tjock och tät över tundran. På några ställen virvlar den upp i tjocka moln. Det verkar som kokande grytor med ånga. Ovan dimman se vi ett ögonblick ljusen från fönstren i byn. Den blir emellertid snart så kompakt igen, att man ej kan skönja de främsta hundarna i spannet en gång. Dessa ha dock vägen att följa, och allt går enligt beräkning, tills vi komma fram till byn. Här är dock så många vägar att välja på, att vi måste fråga oss fram för att komma rätt. Snart finna vi den hederliga ryssen Stephan Stephanovitsch's välbyggda gård. Han själv och sönerna komma ut och hälsa oss välkomna och hjälpa oss med hundarna. Det är kallt, och fingrarna stelna till, då man skall lösa hundarna ur selarna och taga i hundkedjorna. Det kännes därför sedan skönt att komma in i värmen och få några koppar varmt te med bröd.

Om vi vilja ha ett bad före kvällsmaten? Ja, varför inte. Badet är strax färdigt. Det serveras ute i det fria under bar himmel. Badkaret är en av de många varma källor, som finnas här och var, och som i kylan åstadkomma dimman. Vår värds badhus är billigt och bra. Vid kanten av källan står ett litet träskjul med en enkel plåtkamin uti. Man gör upp eld, hoppar ur kläderna och ut i det fria och ned i vattnet. Man kan själv välja den temperatur, man önskar på vattnet. Där källådern kommer fram är det 39 grader varmt, längre bort blir det svalare och svalare. Man får bara akta sig för att doppa huvudet. Vår termometer visar nära 40 grader kallt i luften, och håret skulle ögonblickligen frysa till en isklump, om det bleve vått.

Oaktat den nya tidräkningen införts även här, högtidlighålles julen ej officiellt vid samma tidpunkt som hos oss. Julfirandet sker ännu liksom förr, d. v. s. 13 dagar senare än hos oss. Den mat, som bjudes, är fet och god som hemma i Sverige och består av fett, gott kött av bergfår, vildren och saltade laxbukar, som äro denna bys specialitet.

Även hundarna få extra god förplägnad av torkad lax, innan de somna in på sin kalla bädd i snön. Vi krypa tidigt ned i våra sovsäckar och somna snart in, nöjda och glada efter dagens ansträngningar. Det hade varit en härlig julfärd genom landskap, varav intrycket varit mera gripande än mången julpredikan, och som skänkt oss en lycka och glädje, som endast naturen är mäktig att göra.

C. Sjöblom.

Vad en pratmakare kan ställa till.

En äventyrlig färd till lamuterna i Kamtchatkas centralfjäll.

Kajdalof var alltså en skojare. Att han var en pratmakare av första rang, det hade vi för länge sedan konstaterat. Nu var det intet tvivel om, att han lurat oss. Vi hade blivit så förfärligt väl mottagna av honom i Tolbatchik. Att taga kvarter hos någon annan än honom skulle varit en ren förolämpning, och han skulle hjälpa oss till lamuterna. Ingen hade farit till dem så många gånger, ingen kände vägen så väl, och ingen var så god vän med dem som han. "Expeditia" skulle aldrig kunna klara farden dit upp utan honom. Det vore ren galenskap, om vi körde dit upp med våra egna hundspann och försökte stanna där en månad enligt vårt uppgjorda program. Lamuterna vore ett slugt och närigt folk, och de skulle taga ohyggligt mycket betalt för renarna till hundmaten. Att leva bland dem en hel månad vore detsamma som döden. Nej, Kajdalof skulle i stället köra upp våra saker med sina två hundspann och ordna det för oss. Priset? Å, det var ingenting, det kunde vi talas vid om sedan. Nej, nu skall det bestämmas, om vi skola kunna reflektera på saken. Nåja, priset skulle bliva en ren bagatell. Han nämnde då en summa så svindlande, att vi fingo respekt för Kajdalofs bagateller och betackade oss.

Kajdalof hade bedyrat, att lamuterna vistades i de närmast belägna fjällen. Vägen dit var svår, dock ej värre än att man med fem puds last i slädarna kunde komma fram på andra dagen. Våra hundar voro starka och tränade, då de denna vinter gått nära tusen verst. Vi hade haft betydligt större last än övriga i sällskapet på resan upp genom Kamtchatka och beslöto oss därför att själva ordna denna färd, även om vi skulle behöva hålla på längre tid än beräknat. Vårt bagage var dyrbart, och som det nödvändigtvis måste med, fingo vi lasta 10 pud på vardera släden oaktat 5 pud var ansett som maximum på en dylik resa. På bättre hundvägar räknar man i regel 1 pud (lika med 16 kg.) per hund som normal last på hundsläde. Dessutom tillkommer körkarlens vikt. Men eftersom Kajdalof ändock i förväg skulle upp till lamuterna talades vi vid, att han skulle taga med några pud film, tobak, mjöl och pärlor.

På förmiddagen tredje dagen efter avresan från byn Tolbatchik voro vi äntligen i Kamtchatkas centralfjäll. Å, vad det kändes skönt! Vägen hade hela tiden varit besvärlig. Först gick den genom tät skog, där man varje ögonblick måste vara på sin vakt och sköta släden, så att den ej allt för hårt törnade emot träden. I går kväll blevo backarna tvärbranta och i dag ha vi knogat nära två mil oavbrutet uppför, och hundarna ha därför haft ett tungt arbete. Naturen är storslagen. Fjällen, täckta av mer än metersdjup snö, ligga bländande vita i solskenet denna vinterdag i början av mars. Bakom oss djupt under ligger dalen omkring Kamtchatkafloden utbredd i riktning norr—söder. Öster om den reser sig en berg- och vulkankedja, imponerande och storslagen. Jag räknar till nio vulkaner. Kijutchefskaja och Tolbatchinskaja ryka överdådigt. Röken väller ut från kraterna som stora moln, stiger uppåt några hundra meter och lägger sig sedan som en strimma i luften söderut så långt ögat når. Utsikten är sannerligen storslagen och skulle tillfredsställa den mest blaserade turist. Här uppe är det lamuterna vistas. Enligt beskrivning böra vi vara framme vid första jurtan om några timmar, och vi skola sedan fara omkring här bland dem en månads tid.

"Tschårt vasj mi" är det inte våra saker, som hänga där framme i trädet? Jo visst. Den skojaren Kajdalof har gett tusan i att taga dem med längre. Här är alltsammans upphängt. Mjölet, tobaken och pärlorna, som lamuterna skulle få mot renkött, och filmen, som vi själva skola använda. Kajdalof är redan tillbaka nere i byn, så han kommer inte att köra det vidare. Vi kunna nu ej taga större last på slädarna, varför sakerna få hänga kvar tills vidare. För någon timme sedan sågo vi spåren efter en lamutjurta. Men bara spåren ty lamuterna hade flyttat väster ut, och vi följa därför efter in i fjällen för att

Hundspann i Kamtchatka. (Foto: R. Malaise.)

om möjligt nå dem i kväll. Vägen blir allt besvärligare med branter uppför och utför. På kvällssidan kommo vi ned i en djup dalsänka. Bergen stå branta på båda sidor om den bäck, som rinner fram här. Slädarna vilja oupphörligen slinta nedåt i vattnet, och vi få hjälpas åt att klara de värsta passen. Pang. Där ligger min kamrats släde i vattnet. Ingen tid till funderingar, om inte alla sakerna i släden skola bliva genomvåta. Jag hoppar i vattnet och får släden på rätt köl, och med förenade ansträngningar få vi den snart på det torra. Men det måtte vara kallt, ty vattnet på släden och mina skodon fryser ögonblickligen. Framåt bara, så att vi nå lamuterna, ty att byta om på fötterna var ej tid till nu. Nog går det att hålla sig varm på vägen dit, ty framför oss är det bara branta fjällväggar.

Sent på natten beslöto vi oss för att övernatta ute. Vägen hade varit svårframkomlig och inga lamutjurtor hade synts till. Hundarna voro uttröttade och vi själva likaså. Här fanns några sälgpinnar. Bäst att stanna och slå upp tältet i en hast, få upp eld, koka te och få varmt i kroppen och torrt på fötterna. Hundarna få bara halv ranson, ty den mesta hundfisken lämnade vi kvar i morse i ett träd vid vägen för att ha på återresan. På dagen skulle vi ju redan ha nått lamuterna. Det är oerhört kallt i natt. Kvicksilvret i termometern har frusit. Sälgpinnarna äro råa och vilja ej brinna i kaminen. Efter långt sökande lyckades Malaise få tag på en gammal björk och värmefrågan är löst. Å vad téet smakar! Man får aptit i fjällen, och det är skönt att ha värme i kroppen, då man kryper ned i sovsäcken, som håller ute till och med den stränga kylan. Den är gjord av bergfår.

Kajdalof måtte haft rätt. Vi ha för tungt lastade slädar, nära dubbelt mot vad som ansågs vara maximum på en resa till lamuterna. Vi måste hjälpas åt båda två för att få en släde i taget tum för tum uppför branterna. En del av sakerna bäras på ryggen uppför höjderna, och vi gå sedan tillbaka ned och köra upp resten. Framåt går det i alla fall. Nedför är farten svindlande. Hur skall man klara en utförsbrant i fjällen, där skarsnön ligger hård som is och hundarna ha väder av renar? Jo, den saken är enkel nog, sade oss alla, då vi varit i fjällen hos lamuterna. Jo, som sagt, saken är så förvånansvärt enkel. Man hugger bara närmaste träd, binder det bakom släden, så att trädkronan får släpa efter på snön. Det bromsar tillräckligt, och släden stjälper ej. Teoretiskt sett låter det mycket bra, men praktiskt? Man har rest över en högslätt. Bara snö och åter snö, så långt man ser. Inte en buske är synlig en gång. Man kommer fram till branten och skall utför. Huru slippa helskinnad ned? Ja, enda möjligheten är nog det där knepet med trädet, som släpas efter. Där nere i dalen ett par hundra meter under oss och ett par kilometer härifrån finnes kanske det där trädet. Kanske, men säkert är det ej. Det kan lika gärna vara en mil till det. En gång fanns det verkligen på betydligt närmare håll, otrevligt nära till och med. Jag hade snurrat medarna med många kedjor och bromsade med bromsstaken så armen värkte, men farten utför blev ändå svindlande. Nederst i backen stå några gamla sälgar. Några sekunder senare är kollisionen oundviklig. Jag kastar mig av släden. Och pang, där står den med söndorslagen dragbåge. Det är ej tid till att försöka få tag på en ny, utan denna får lagas provisoriskt med remmar. Vi måste framåt. I dag är det fjärde dagen, sedan vi gavo oss i väg. Hundarna äro trötta och hundmaten slut. Vi ha rest förbi flera platser, där lamuterna haft sina jurtor, och vi få ej släppa spåren. Vädret har hela tiden varit utmärkt, men kommer snöstorm, som sopar igen märkena, blir det farligt.

Solen har gått ned för många timmar sedan. Natten är gnistrande kall med klart månsken. Vi ansågo det nu tröstlöst att fortsätta längre och beslöto därför att vända om. Under den senaste timmen hade vägen gått i sakta lutning uppåt mellan bergen. Plötsligt stodo vi framför en brant vägg. Vi klättrade upp på högslätten, som utbredde sig ovanför, och spanade. Ingen jurta syntes till. Hundarna hade i alla fall haft väder av renar den senaste kvarten. Av med alla saker utom matvarorna och litet kläder. Allt annat får lämnas kvar och hämtas sedermera. Framåt måste vi. Men det var omöjligt att få hundarna uppåt. De voro för trötta. Här kunde vi ej övernatta. Ej en vedpinne att göra upp eld med och ingenting att binda hundarna vid. En annan fara lurade dessutom här, nämligen vargen. Enda möjligheten är därför att återvända till dalen och där få ihop litet brännbart till eld. Sedan vi vilat några timmar kunna vi fortsätta framåt igen.

"Nu ka". Långt före soluppgången äro vi på benen. I natt ha vi legat i slädarna. Det är isande kallt att krypa upp ur sovsäcken. Några vindilar i fjälltopparna ha förebådat snöstorm, och det är ej tid att tänka på vila. Spåren få vi nämligen icke släppa. Hallå, hallå! Högt uppe på en fjälltopp synas tre varelser. Det är lamuterna. De ha tidigt på morgonen sett våra kvarlämnade saker och äro ute och spana efter oss. De komma nu ned och välkomna oss och hjälpa oss med slädarna uppför. Ett kort stycke över högslätten, och där nere i dalen djupt under oss, bara några hundra meter från det stället, där vi vände i natt, ligger jurtan. Några minuter senare, då snöstormen bryter löst på allvar, ligga vi utsträckta på renskinnen i "Lamutkungens", Ivan Markovitch, jurta och dricka stora kvantiteter te utan socker. Och efter nära fem dagars färd hit upp på den värsta av alla hundslädsvägar smakar det nykokta, osaltade renköttet och de vita flottbitarna överdådigt. Vägen hade varit svår, men så hade också Kajdalof "glömt" att nämna, att lamuterna flyttat, och att rätta vägen tager av åt höger, strax efter det man kommit upp i fjällen. Den vägen hade bara en större backe och de första lamutjurtorna en halv dagsmarsch borta.

C. Sjöblom.

Femtio år i fängelse.

Efter 49 års fängelse frigavs på julafton en 77-årig person från ett av de danska tukthusen. Han hade för 50 år sedan begått ett mord på Fyen och dömdes därför till livstids straffarbete. Medan andra livstidsfångar bruka bli benådade efter högst 25 års fängelse, har denne man fått sitta kvar. Anledningen därtill är, att han själv ej velat bli fri och att myndigheterna ej vetat var de skulle göra av honom. Han har hela tiden varit foglig och snäll. Det rekordartat långa uppehållet inom fängelsets murar har gjort honom något virrig och han kommer att överföras till en sinnessjukanstalt, där man väntar att han snart nog skall återvinna sin hälsa. Då justitieminister Steincke för någon tid sedan besökte fängelset kom han i samspråk med fångveteranen och frågade om han hade några önskemål. Svaret blev, att han ville bli fri på julafton kl. 5 e. m. Då ministern sade, att han skulle tänka på saken, tillade fången, att om det var honorar, som det var fråga om, så skulle han ordna den saken, ty han hade förtjänat pengar i fängelset.

På väg till Kamtchatka.

Där tågen gå ungefär som de vilja.

Specialkorrespondens till Borås Tidning av ingenjör C. Sjöblom.

I den mycket uppmärksammade expedition till Kamtchatka, som för några år sedan företogs av Sten Bergman m. fl., deltog även en son av våra bygder, ingenjör Carl Sjöblom, vars fader var framlidne kyrkoherde Sjöblom i S. Björke. Hr S. har nu tillsammans med en annan av den förra expeditionens män, fil. kand. Malaise, givit sig ut på en ny expedition till det intressanta landet och [illegible] denna anlänt till Petropavlosk på Kamtchatka, varifrån färden går vidare efter hundspann upp till de norligaste delarna av halvön.

Före avresan träffade vi avtal med hr S. om specialkorrespondenser till Borås Tidning från färden och meddela här den första, avsänd från Petropavlosk och vilken redogör för resans första del, fram till Moskwa.

Vi äro alltså inne i Ryssland och med en viss känsla av välbehag över att tämligen lätt ha klarat tullvisitation och andra formaliteter på den rysk-finska gränsstationen Bjeloostrov fara vi vidare med tåget till Leningrad. Tullmännen hade börjat visitationen av vårt bagage synnerligen energiskt, men intresset slappnade, då vi framlämnat rekommendationspapper med röda stämplar och sigill från ryska legationen i Stockholm, bärarna hade fått hälften av vad de begärt och ändå varit nöjda, den unga flickan i rött huvudkläde hade kontrollerat våra biljetter, och vi kunde åter andas ut i lugn och ro — Vi äro två svenskar, fil. kand. R. Malaise och undertecknad, som skola resa öster ut genom Ryssland och Sibirien, vidare till Japan och därifrån upp till den från nordöstra Sibirien utskjutande Kamtchatkahalvön. Det är nu närmast en mer än fjorton dygns, som man får hoppas, oavbruten järnvägsresa, som ligger framför oss. Vi skola resa med världens längsta järnväg genom det land, som nu är föremål för hela världens intresse, det land, där den kommunistiska läran praktiskt tillämpas och stanna först i en av Sibiriens mest otillgängliga delar och där ägna oss åt vetenskapliga forskningar.

Vi närma oss Leningrad. Landskapet är flackt och låglänt. Staden synes på långt håll, kyrkornas förgyllda kupoler glänsa i solskenet. Vi åka in bland förstäderna och äro snart inne i Rysslands forna huvudstad. Vilken oerhörd skillnad mellan denna och vår egen, som vi två dagar tidigare lämnat. Redan vid gränsstationen förvånades man över den stora skillnaden mellan finska och ryska sidan. På den förra rent, snyggt och välbyggt, på den senare intetdera. Vi skola besöka svenska konsulatet och erhålla efter obligatoriskt prutande en droska. Efter en äventyrlig färd på miserabla gator med kryssningar mellan större gropar — de mindre kunna ej undvikas — anlända vi så småningom till bestämmelseorten. Här möter den föga glädjande underrättelsen, att kurirposten med vår reskassa ännu ej anlänt och kan väntas först om ett dygn. Ett streck i räkningen för oss, ty den sibiriska expressen avgår från Moskva följande afton, och vi måste med den för att kunna hinna med båt från Japan om en månad. Men det gives intet val, pengarna måste vi ha med oss och få alltså vänta.

Leningrad har, som för allom bekant, förut hetat Petrograd och Petersburg. På en av stationsskyltarna läser man de båda sistnämda namnen lätt övermålade under det först nämda.

Av en tillfällig bekantskap på tåget hade vi fått det erbjudandet att vid ett eventuellt uppehåll i staden få bo i hans hem och antogo nu efter mycken tvekan detsamma. Visserligen voro vi nära att ändra vårt beslut, då vi sågo rummet på närmare håll, men dels verkade den äldre frun, som tog emot oss, förtroendeingivande och dels voro vi intresserade av att komma in i ett ryskt hem och bestämde oss för att stanna. Vi behövde ej heller ångra oss, ty senare på aftonen blev det en lång pratstund med värdinnan.

Vi gå omkring och bese staden denna och följande dag. Hur förfallet är ej allt. Gatubeläggningen, som mestadels består av träkubb, är upprutten och har lämnat plats för stora hål. Trottoarstenarna ligga huller om buller eller saknas alldeles. Här och var ett hoprasat stenhus med murverket liggande kvar långt ut på gatan. Folket är trasigt och ser apatiskt ut. Man äcklas av att se alla de vidrigt sminkade flickorna, det är lättare att räkna de osminkades antal än de övrigas. Trottoarerna äro kantade med solrosfrötuggande fruktförsäljare, o. man antastas titt och tätt av tiggare i de värsta lumpor. Överallt synas soldater och personer med märke i mössan, som utvisar, att de äro i statstjänst. Spårvagnarna föra ett helvetiskt oväsen med sina signalanordningar, och alla övriga fordon hjälpa till. Här och var synes en och annan illa medfaren bil kryssa fram mellan hålen i gatorna. I boklådornas skyltfönster ligga så gott som uteslutande propagandalitteratur, och Lenins porträtt finnes överallt. På de få ställen, där gatuarbeten pågå, är en stor procent kvinnlig arbetskraft. Likaså är förhållandet med spårvagnskonduktörerna.

Det börjar skymma, och då inga gatlyktor tändas, skynda vi hem. En fyra våningar kasernbyggnad ligger i vår väg. Ena flygelns vägg mot gatan buktar ut så oroväckande, att vi göra en stor lov förbi densamma. Långväggen är stöttad med stockar, men ser ut att ramla när som helst. Vi föra detta ämne på tal med vår värdinna, som påstår, att det är grannarna, som stöttat byggnaden, då de annars riskera att få den över sig. I Leningrad blev antalet hopfallna hus alltför stort, varför de vakthavande kommo på den snillrika idén att sända ut meddelandet om, att ettusen byggnader skulle raseras och i deras ställe anläggas trädgårdar. Detta låter bättre ute i världen. Husen ramla av sig själva, spillrorna få ligga kvar, men några trädgårdar lär det ej bliva inom den närmaste framtiden, ty iordningställandet kostar pengar, och dessa behövas bättre för andra ändamål.

Det tycks vara en meningslös tillvaro, en stor del av det ryska folket för. Tillståndet synes ingalunda hava förbättrats under sovjets regim. Bristen på pengar gör sig gällande överallt. Det är dyrtid, höga skatter och stränga lagar. För de flesta är det en evigt brännande fråga att kunna skaffa pengar till mat för dagen, och till vintern tillkomma ytterligare utgifter för bränsle. Vi förstodo vår värdinna, då hon efter att ha berättat sin levnadshistoria, gjorde en antydan om sitt gråa hår och visade vad som återstod av den forna förmögenheten och det som en gång varit ett lyckligt hem. Några stolar, bord och en soffa voro det huvudsakliga. Mannen hade varit godsägare. Han dog av kopporna efter en månads vistelse i fängelse. Godset blev exproprierat, och hon hade nu en liten otillräcklig pension av staten och ej något hopp om ljusare ålderdom. Huru många ryssar ha ej fått möta samma och än bittrare öde, och för vilka det ej finnes en enda ljus punkt i hela det nuvarande tillståndet. Man förstår varför människolivet där har så litet värde.

På svenska konsulatet fingo vi nästa dag den glädjande underrättelsen, att avgångstiden från Moskva för den sibiriska expressen var ändrad. Den skulle nämligen hädanefter avgå onsdagar i stället för som förut tisdagar. Vår reskassa anlände också senare på dagen, och telegram avsändes till svenska legationen i Moskva angående beställning av biljetter. Tack vare välvillig hjälp från svenska konsulatet i Leningrad, som ombestyrde biljettköpen och transport av bagaget mellan de olika stationerna kunde vi efter det oberäknade men intressanta uppehållet fortsätta vår färd.

Det är en vacker augustiafton just i själva [illegible] som vi lämna Leningrad och se den försvinna i fjärran. Men in i det sista ända tills mörkret faller på ger den ett sorgligt intryck. Den väldiga bangården, man reser ut genom, verkar kyrkogård för tusentals trasiga järnvägsvagnar och lokomotiv.

På förmiddagen nästa dag äro vi framme i Moskva, och vårt tåg skall gå kl. 3 em., upplyses det. Vi måste upp till svenska legationen för att höra oss för om biljetterna och anlända dit samtidigt som telegrammet, vilket varit på väg 4 timmar längre än vi själva. Vaktmästaren sändes ned till stationen för att skaffa biljetter, och vi gå ut i staden som hastigast för att få se skymten av Kreml, innan resan går vidare. Snart kommer det meddelandet, att tåget avgår kl. 2, men våra 20 kollyn bagage kunna ej komma med. Vi göra ett försök, taga bil till stationen men det är fruktlöst. Vi ha ej annat val än att stanna i Europas dyraste stad en vecka och vänta på nästa sibiriska express.

Julafton 1924 i Kamtchatka.

En hundslädesfärd över vulkanomgärdade tundror. — Ett ångande friluftsbad i 40 graders kyla.

**Specialbrev till Borås Tidning
av ingenjör CARL SJÖBLOM.**

Ingeniör Carl Sjöblom — som be-
kant bördig från Södra Björke i
Gäsene härad — fortsätter nu, se-
dan han från en tur till det inre
av det ogästvänliga men intres-
santa Kamtchatka vänt åter till
kusten, sina under nära ett år avbrut-
na korrespondenser till oss. Ingeniör
Sjöblom befinner sig som bekant till-
sammans med kand. Malaise på en
kombinerad forsknings- och jakttur på
halvön där borta i yttersta östern,
och vi ha att under de närmaste måna-
derna motse flera brev från honom.

På en av Petropavlovsks tre s. k.
gator promenerar en gammal fred-
lig sugga i allsköns ro och grymtar
helt belåtet, då hon finner någon av-
skrädeshög, som ej är alltför hårt
tillfrusen eller täckt med snö.

Långt borta synes ett hundspann
närma sig. Plötsligt blir det en ur-
sinnig fart på hundarna. Den som
kör bromsar och skriker allt vad
krafterna förmå för att söka hålla
igen farten, men det är lönlöst. Hun-
darna ha upptäckt sitt byte, och
några ögonblick därefter genljuder
hela staden av den gamla suggans
jämmerfulla klagoskrik, ägarens till
suggan och hundkörarens rop med
ackompanjemang av stadens 2,000
hundar. Sedan så småningom fle-
ra utomstående personer skyndat till
hjälp, tycks utgången av den osäkra
striden luta till suggans fördel. Slä-
pande med en hund i vardera örat,
en i svansen och en i högra bakbenet
lyckas hon till sist smita in på en
bakgård och fortsätter därifrån kla-
golåten, långt efter det hon blivit
kvitt hundarna. Jag kommer osökt
att tänka på ett ordstäv från min
hemtrakt i Västergötland: "Illa sit-
ter du, men du vet att tala om det
ocksä", sa' boen till soa, som fastnat
i grindhalet. Jag undrar vad han
skulle ha sagt, om han sett och hört
den här.

Petropavlovsk är Kamtchatkas en-
da stad. Den har nära 2,000 inne-
vånare och ligger mycket vackert.
Hundarnas antal är ungefär lika
stort som innevånarnas. Så snart
snön kommit, hämta ägarna sina
hundar från de kringliggande byar-
na, där de varit utackorderade un-
der den snöfria delen av året. Det
är nu musiken börjar. En kamt-
chatkahund skäller ej. I stället sjun-
ger han ut sitt långdragna tjut. En
börjar långt borta, flera stämma in
och till sist alla. Det ligger något
vemodsfullt klagande i deras läte.
Är det över kylan, eller är det trist
att ligga bunden vid pålen och ej
vara ute i arbete? En draghund får
aldrig i sitt liv komma in genom en
dörr utan måste sova ute, huru kallt
det än är. Han får ej heller någon-
sin varm mat. Han får oerhört
mycket stryk, och det ena med det
andra bidrager väl till, att han läg-
ger sådan klagan i sitt läte.

Det är julafton. Vädret är över-
dådigt vackert. Termometern håller
sig omkring 10 grader kallt, och det
är gott om snö. Att fira julen här
i staden bleve för trist. Det ginge ej
att få svensk julstämning i de kalla
rummen. När hundarna dessutom
behöva tränas för den förestående
långfärden passar det utmärkt att
företaga en liten utfärd. Bergen väs-
terut omkring byn Paratunka se in-
bjudande ut. Då vi dessutom ha en
bekant där, som vi kunna gästa, be-
sluta vi oss för att resa dit.

"Nu ka". Ja, startkommandot är
långt ifrån nödvändigt. Allt ifrån
det hundarna sågo slädarna göras i
ordning, tjuta och skälva de av iver
att komma i selen och i väg. Å, det
är präktiga hundar vi ha, min kam-
rat och jag. Vardera 10 stycken.
Med ursinnig fart bär det av ut ge-
nom staden. Fotgängarna springa
på långt håll åt sidan för att ej ris-
kera att förlora någon klädbit i en
hundkäft i förbifarten. Att bromsa
in farten den första halva kilome-
tern är omöjligt. Vi ha för litet last
på slädarna, och först en bra bit

utanför staden äro vi herrar över si-
tuationen. Hundarna taga det nu
lugnare, som väl är, för de få ej
tröttas ut i förtid. Det är nämligen
mer än fem mil till målet.

Det har varit en underlig förvinter
i Petropavlovsk. Snöglopp, regn,
litet kallt emellanåt, men den sibi-
riska kylan och snömängden spana-
de man förgäves efter. I stadens när-
het hade det dock länge varit till-
räckligt med snö för att hundsläde
skulle kunna användas. Västerut
däremot utefter hundslädsvägen till
norra Kamtchatka var det barmark
flera mil. I det inre av halvön hade
snön legat meterdjupt flera måna-
der. Vi hade hittills måst hålla oss
i stadens omedelbara närhet och en-
dast företaga kortare turer på ett
par mil vid träningen av hundarna.
Nu skulle de få sin första längre tur
för vintern i hastig takt, ty det var
redan rätt sent på eftermiddagen,
innan kommo i väg.

I ett spann gå hundarna vid sidan
av varandra par efter par med selen
fästad i en draglina mellan sig. Av-
ståndet mellan hundarna är ungefär
en halv meter. Ett spann på 10 hun-
dar blir c:a 10 meter långt. I främ-
sta paret går ledarhunden, som är
tränad att lyda alla tillrop och kom-
mandon, ty hundarna startas, styras
och stannas helt och hållet genom
dylika. Av största betydelse är att
hundarna draga jämt, att de alla
äro beredda att spänna i sina kraf-
ter på en gång, då startkommandot
ljuder, i synnerhet om det är tungt
lass och uppförsbacke.

Från staden går vägen först några
kilometer starkt uppför över bergen.
Sedan bär det av utför igen på and-
ra sidan. Hundarna sätta här upp
högsta fart. Det går med svindlan-
de hastighet, och jag bromsar så att
det värker i armarna. Måtte nu ba-
ra inte släden stjälpa och jag själv
bli kvar på vägen och se spannet
försvinna i fjärran. Att stanna går
ej. Hundarna ha fått väder av
"Kisla" (d. v. s. lax, som fått ruttna
och som användes till hundmat)
från en kamtchadalby. Med en fart,
som betydligt överskrider den önsk-
värda, göra vi vår entré i byn. Någ-
ra löshundar hinna ej rädda sig
undan, och vi få en trasslig härva
att reda ut av hundar, selar och
dragliner. Tack och lov i alla fall
för att det ej fanns någon lös sugga
i byn.

Vi kommo ut på en tre mil lång
tundra. Den ligger flack och ödslig
framför oss. I dag är den ej farlig,
men en ovädersdag är det bäst att
ej fara över den. Här kunna näm-
ligen hundar, släde och körkarl
ohjälpligt sopas i väg av snöstor-
men ut i havet och spårlöst försvin-
na. Denna julafton är den emel-
lertid storslagen, där den ligger om-
gärdad av snötäckta vulkaner och
berg. Det är något särskilt med
Kamtchatkas vulkaner. Att giva en
fullt trogen beskrivning av dem går
ej. De måste ses. Långt söderut
stiger röken upp tjock och mäktig
från Mutnovskaja. Strax till höger
om den reser sig Viljutchinkaja hög
och majestätisk. Norrut på några
mils avstånd ligga de ett par tusen
meter höga vulkanerna Korjakska-
ja, Avatchinskaja och Kosilskaja.
De förstnämnda äro i verksamhet och
skicka sina rökpelare upp i skyn.
Alltsammans ser så inbjudande ut,
och vi känna på oss, att det är jul-
stämning i naturen.

Solen har gått ned, och det är re-
dan långt fram på kvällen, innan vi
komma ut på en liten tundra hitom
byn Paratunka, målet för vår resa.
Snön ligger meterhög, och kylan
börjar kännas bitande. Hundarna
äro vita av rimfrost, och vi själva
göra bäst uti att taga på "koplan-
kan", ett varmt vinterplagg av dubb-
la renskinn. Näsan och kinderna få
gnidas titt och tätt för att ej stelna
till, och det är säkrast att allt emel-
lanåt springa bredvid släden för att
därigenom värma fötterna. Här och
var ligger dimman tjock och tät över
tundran. På några ställen virvlar
den upp i tjocka moln. Det verkar
som kokande grytor med ånga.
Ovan dimman se vi ett ögonblick
ljusen från fönstren i byn. Den blir
emellertid snart så kompakt igen,
att man ej kan skönja de främsta
hundarna i spannet en gång. Des-
sa ha dock vägen att följa, och allt
går enligt beräkning, tills vi komma
fram till byn. Här är dock så mån-
ga vägar att välja på, att vi måste
fråga oss fram för att komma rätt.
Snart finna vi den hederlige ryssen

Stephan Stephanovitsch's välbyg-
da gård. Han själv och sönerna
komma ut och hälsa oss välkomna
och hjälpa oss med hundarna. Det
är kallt, och fingrarna stelna till, då
man skall lösa hundarna ur selarna
och taga i hundkedjorna. Det kän-
nes därför sedan skönt att komma
in i värmen och få några koppar
varmt te med bröd.

Om vi vilja ha ett bad före kvälls-
maten? Ja, varför inte! Badet är
strax färdigt. Det serveras ute i det
fria under bar himmel. Badet är [illegible]
en av de många varma källor, som
finnas här och var, och som i kylan
åstadkomma dimman. Vår värd-
badhus är billigt och bra. Vid kan-
ten av källan står ett litet träskjul
med en enkel platkamin uti. Man
gör upp eld, hoppar ur kläderna och
ut i det fria och ned i vattnet. Man
kan själv välja den temperatur, man
önskar på vattnet. Där källådern
kommer fram är det 30 grader
varmt, längre bort blir det svalare
och svalare. Man får bara akta sig
för att doppa huvudet. Vår tempe-
ratur visar nära 40 grader kallt i
[illegible] ögonblickli-
gen frysa till en isklump, om de
bleve våt.

Oaktat den nya tideräkningen in-
förts även här, högtidlighålles julen
ej officiellt vid samma tidpunkt som
hos oss. Julfirandet sker liksom
förr, d. v. s. 13 dagar senare än hos
oss. Den mat, som bjudes, är fet
och god som hemma i Sverige och
består av fett gott kött av bergfår,
vildren och saltade laxbukar, som
äro denna bys specialitet.

Även hundarna få extra god för-
plägnad av torkad lax, innan de
somna in på sin kalla bädd i snön.
Vi krypa tidigt ned i våra sovsäc-
kar och somna snart in, nöjda och
glada efter dagens ansträngningar.
Det hade varit en härlig julfärd ge-
nom landskap, varav intrycket varit
mera gripande än mången julpredi-
kan, och som skänkt oss en lycka
och glädje, som endast naturen är
mäktig att göra.

Julafton 1924 i Kamtchatka.

En hundslädesfärd över vulkanomgärdade tundror. — Ett ångande friluftsbad i 40 graders kyla.

Specialbrev till Borås Tidning av ingeniör CARL SJÖBLOM.

Ingeniör Carl Sjöblom — som bekant bördig från Södra Björke i Gäsene härad — fortsätter nu, sedan han från en tur till det inre av det ogästvänliga men intressanta Kamtchatka vänt åter till kusten, sina under nära ett år avbrutna korrespondenser till oss. Ingeniör Sjöblom befinner sig som bekant tillsammans med kand. Malaise på en kombinerad forsknings- och jakttur på halvön där borta i yttersta östern, och vi ha att under de närmaste månaderna motse flera brev från honom.

På en av Petropavlovsks fre s. k. gator promenerar en gammal fredlig sugga i allsköns ro och grymtar helt belåtet, då hon finner någon avskrädeshög, som ej är alltför hårt tillfrusen eller täckt med snö.

Långt borta synes ett hundspann närma sig. Plötsligt blir det en ursinnig fart på hundarna. Den som kör bromsar och skriker allt vad krafterna förmå för att söka hålla igen farten, men det är lönlöst. Hundarna ha upptäckt sitt byte, och några ögonblick därefter genljuder hela staden av den gamla suggans jämmerfulla klagoskrik, ägarens till suggan och hundkörarens rop med ackompanjemang av stadens 2,000 hundar. Sedan så småningom flera utomstående personer skyndat till hjälp, tycks utgången av den osäkra striden luta till suggans fördel. Släpande med en hund i vardera örat, en i svansen och en i högra bakbenet lyckas hon till sist smita in på en bakgård och fortsätter därifrån klagolåten, långt efter det hon blivit kvitt hundarna. Jag kommer osökt att tänka på ett ordstäv från min hemtrakt i Västergötland: "Illa sitter du, men du vet att tala om det också", sa' boen till soa, som fastnat i grindhålet. Jag undrar vad han skulle ha sagt, om han sett och hört den här.

Petropavlovsk är Kamtchatkas enda stad. Den har nära 2,000 innevånare och ligger mycket vackert. Hundarnas antal är ungefär lika stort som innevånarnas. Då snart snön kommit, hämta ägarna sina hundar från de kringliggande byarna, där de varit utackorderade under den snöfria delen av året. Det är nu musiken börjar. En kamtchatkahund skäller ej. I stället sjunger han ut sitt långdragna tjut. En börjar långt borta, flera stämma in och till sist alla. Det ligger något vemodsfullt klagande i deras läte. Är det över kylan, eller är det trist att ligga bunden vid pålen och ej vara ute i arbete? En draghund får aldrig i sitt liv komma in genom en dörr utan måste sova ute, hurn kallt det än är. Han får ej heller någonsin varm mat. Han får oerhört mycket stryk, och det ena med det andra bidrager väl till, att han lägger sådan klagan i sitt läte.

Det är julafton. Vädret är överdådigt vackert. Termometern håller sig omkring 10 grader kallt, och det är gott om snö. Att fira julen här i staden bleve för trist. Det ginge ej att få svensk julstämning i de kalla rummen. När hundarna dessutom behöva tränas för den förestående långfärden passar det utmärkt att företaga en liten utfärd. Bergen västerut omkring byn Paratunka se inbjudande ut. Då vi dessutom ha en bekant där, som vi kunna gästa, besluta vi oss för att resa dit.

"Nu ka". Ja, startkommandot är långt ifrån nödvändigt. Allt ifrån det hundarna sågo slädarna göras i ordning, tjuta och skälva de av iver att komma i selen och i väg. A, det är präktiga hundar vi ha, min kamrat och jag. Vardera 10 stycken. Med ursinnig fart bär det av ut genom staden. Fotgängarna springa på långt håll åt sidan för att ej riskera att förlora någon klädbit i en hundkäft i förbifarten. Att bromsa in farten den första halva kilometern är omöjligt. Vi ha för litet last på slädarna, och först en bra bit utanför staden äro vi herrar över situationen. Hundarna taga det nu lugnare, som väl är, för de få ej tröttas ut i förtid. Det är nämligen mer än fem mil till målet.

Det har varit en underlig förvinter i Petropavlovsk. Snöglopp, regn, litet kallt emellanåt, men den sibiriska kylan och snömängden spanade man förgäves efter. I stadens närhet hade det dock länge varit tillräckligt med snö för att hundsläde skulle kunna användas. Västerut däremot utefter hundslädsvägen till norra Kamtchatka var det barmark flera mil. I det inre av halvön hade snön legat meterdjupt flera månader. Vi hade hittills måst hålla oss i stadens omedelbara närhet och endast företaga kortare turer på ett par mil vid träningen av hundarna. Nu skulle de få sin första längre tur för vintern i hastig takt, ty det var redan rätt sent på eftermiddagen, innan kommo i väg.

I ett spann gå hundarna vid sidan av varandra par efter par med selen fästad i en draglina mellan sig. Avståndet mellan hundarna är ungefär en halv meter. Ett spann på 10 hundar blir c:a 10 meter långt. I främsta paret går ledarhunden, som är tränad att lyda alla tillrop och kommandon, ty hundarna startas, styras och stannas helt och hållet genom dylika. Av största betydelse är att hundarna draga jämt, att de alla äro beredda att spänna i sina krafter på en gång, då startkommandot ljuder, i synnerhet om det är tungt lass och uppförsbacke.

Från staden går vägen först några kilometer starkt uppför över bergen. Sedan bär det av utför igen på andra sidan. Hundarna sätta här upp högsta fart. Det går med svindlande hastighet, och jag bromsar så att det värker i armarna. Måtte nu bara inte släden stjälpa och jag själv bli kvar på vägen och se spannet försvinna i fjärran. Att stanna går ej. Hundarna ha fått väder av "Kisla" (d. v. s. lax, som fått ruttna och som användes till hundmat) från en kamtchadalby. Med en fart, som betydligt överskrider den önskvärda, göra vi vår entré i byn. Några löshundar hinna ej rädda sig undan, och vi få en trasslig härva att reda ut av hundar, selar och draglinor. Tack och lov i alla fall för att det ej fanns någon lös sugga i byn.

Vi kommo ut på en tre mil lång tundra. Den ligger flack och ödslig framför oss. I dag är den ej farlig, men en ovädersdag är det bäst att ej fara över den. Här kunna nämligen hundar, släde och körkarl ohjälpligt sopas i väg av snöstormen ut i havet och spårlöst försvinna. Denna julafton är den emellertid storslagen, där den ligger omgärdad av snötäckta vulkaner och berg. Det är något särskilt med Kamtchatkas vulkaner. Att giva en fullt trogen beskrivning av dem går ej. De måste ses. Långt söderut stiger röken upp tjock och mäktig fran Mutnovskaja. Strax till höger om den reser sig Viljutchinkaja hög och majestätisk. Norrut på några mils avstånd ligga de ett par tusen meter höga vulkanerna Korjakskaja, Avatchinskaja och Kosilskaja. De förstnämda äro i verksamhet och skicka sina rökpelare upp i skyn. Alltsammans ser så inbjudande ut, och vi känna på oss, att det är julstämning i naturen.

Solen har gått ned, och det är redan långt fram på kvällen, innan vi komma ut på en liten tundra hitom byn Paratunka, målet för vår resa. Snön ligger meterhög, och kylan börjar kännas bitande. Hundarna äro vita av rimfrost, och vi själva göra bäst uti att taga på "koplankan", ett varmt vinterplagg av dubbla renskinn. Näsan och kinderna få gnidas titt och tätt för att ej stelna till, och det är säkrast att allt emellanåt springa bredvid släden för att därigenom värma fötterna. Här och var ligger dimman tjock och tät över tundran. På några ställen virvlar den upp i tjocka moln. Det verkar som kokande grytor med ånga. Ovan dimman se vi ett ögonblick ljusen från fönstren i byn. Den blir emellertid snart så kompakt igen, att man ej kan skönja de främsta hundarna i spannet en gång. Dessa ha dock vägen att följa, och allt går enligt beräkning, tills vi komma fram till byn. Här är dock så många vägar att välja på, att vi måste fråga oss fram för att komma rätt. Snart finna vi den hederlige ryssen Stephan Stephanovitsch's välbyggda gård. Han själv och sönerna komma ut och hälsa oss välkomna och hjälpa oss med hundarna. Det är kallt, och fingrarna stelna till, då man skall lösa hundarna ur selarna och taga i hundkedjorna. Det kännes därför sedan skönt att komma in i värmen och få några koppar varmt te med bröd.

Om vi vilja ha ett bad före kvällsmaten? Ja, varför inte! Badet är strax färdigt. Det serveras ute i det fria under bar himmel. Badkaret är en av de många varma källor, som finnas här och var, och som i kylan åstadkomma dimman. Vår värds badhus är billigt och bra. Vid kanten av källan står ett litet träskjul med en enkel plåtkamin uti. Man gör upp eld, hoppar ur kläderna och ut i det fria och ned i vattnet. Man kan själv välja den temperatur, man önskar på vattnet. Där källådern kommer fram är det 39 grader varmt, längre bort blir det svalare och svalare. Man får bara akta sig för att doppa huvudet. Vår temperatur visar nära 40 grader kallt i luften, och håret skulle ögonblickligen frysa till en isklump, om det bleve vått.

Oaktat den nya tidräkningen införts även här, högtidlighålles julen ej officiellt vid samma tidpunkt som hos oss. Julfirandet sker liksom förr, d. v. s. 13 dagar senare än hos oss. Den mat, som bjudes, är fet och god som hemma i Sverige och består av fett gott kött av bergfår, vildren och saltade laxbukar, som äro denna bys specialitet.

Även hundarna få extra god förplägnad av torkad lax, innan de somna in på sin kalla bädd i snön. Vi krypa tidigt ned i våra sovsäckar och somna snart in, nöjda och glada efter dagens ansträngningar. Det hade varit en härlig julfärd genom landskap, varav intrycket varit mera gripande än mången julpredikan, och som skänkt oss en lycka och glädje, som endast naturen är mäktig att göra.

KAMTCHATKA.

Några ord om landet i allmänhet och skvaller från staden i synnerhet.

Specialbrev till Borås Tidning av ingenjör Carl Sjöblom.

Den som befinner sig i Japan utfrågas otvivelaktigt av de vetgiriga innevånarna om varifrån man kommer och resans mål. Skulle detta senare händelsevis vara Kamtchatka, och de få veta det, ja, då se de på vederbörande med beklagande blickar, och allt under det de framstamma "Kamtjacka", "Kamtjacka", går den ena köldrysningen efter den andra genom kroppen på dem, trots att det är mördande hett. För japanen är Kamtchatka det kallaste, stormigaste, regnigaste och värsta ställe på jorden. Utfrågas han närmare om landet får man veta, att han kanske varit på någon av de stora japanska laxkonservfabrikerna i Ost-Kamtchatsk eller på västkusten. Han har kanske varit där många år i rad under fiskesäsongen, men han känner ändå ingenting om det egentliga landet. Han har nämligen icke fått gå hundra meter från fabriken utan måst nöja sig med att blott få kasta längtansfulla blickar mot de snötäckta bergen och vulkanerna inåt landet. Ja, japanen vet, att där inne rinna floderna upp, och att laxen tågar dit i millioner och åter millioner för att lägga sin rom och sedan dö. Han vet, att det av denna rom blir laxyngel, som åter går ut i havet, och som efter fyra à fem år komma fullvuxna tillbaka.

Numera känner varje svensk mera om det landet än japanerna, ty i skolan har man fått lära sig, att Kamtchatkahalvön sticker ut från nordöstra Sibirien, och att den är omgiven av Beringshav, Stilla Oceanen och Ochotska havet och att den del, som lyder under regeringen i Petropavlovsk är belägen mellan ungefär 51 och 60 breddgraderna, samt att halvön i storlek är ungefär två tredjedelar av Sverige. En del av oss ha kanske också reda på, att det var svenska krigsfångar i Sibirien, som i början av 1700-talet [illegible] att utforska sjö[illegible] dit, och att landet vid denna tid var ganska tätt befolkat av stenåldersfolk, vilka sedermera hastigt decimerades och dukade under i kamp mot dels kosacker dels spritdrycker och smittosamma sjukdomar, och att de nu kvarlevande kamtchadalerna äro ett synnerligen degenererat folk. I själva verket vet man ganska mycket om landet. Man har haft beröring med det flera gånger och till och med fått utstå tråkigheter för dess skull och önskat det flera tusen mil ännu längre bort. Det där förtjusande pälsverket, som fästmön eller frun så gärna ville ha, gjorde att man kallsvettades, ty det var ett av världens dyrbaraste. Havsutter eller sobel från Kamtchatka. Och då man i stället för att ruinera sig på detta skinngarnityr mutade kärestan med en bättre middag på ett finare hotell och hade lax på matsedeln, så var kanske just den från Kamtchatka. Men vad man säkerligen aldrig glömmer är sommaren 1908. Vilka underbara ljusa nätter. Det var ett naturfenomen, som vållade vetenskapsmännen i hela Europa mycket huvudbry ända tills i fjol. Det var återigen Kamtchatka, man då gjorde bekantskap med. Vulkanen Kjudatsch hade haft utbrott och sprutat upp sin aska i de högre luftlagren. Av vinden fördes stoftpartiklarna mer än tusen mil väster ut och liggande högt upp reflekterade de den långt under horisonten befintliga solens strålar och åstadkommo i Sverige de så kallade ljusa nätterna.

Väntan på den ryska båt, som för länge sedan var utlovad, blir alltför lång, varför man gör bäst uti att följa med någon japansk som anlöper staden Petropavlovsk. Man finner då, att denna avkrok precis ej är såsom man tänkt sig. Efter sjöresan frestas man kanske att göra liksom de ryska matroser, vilka en varm höstdag också anlände och sågo några snötäckta toppar sticka upp på andra sidan de berg, som omgiva staden. De tänkte, att det skulle bliva en liten lagom promenad dit upp till en av dem och togo bröd, vodka och tilltugg i fickorna och gåvo sig iväg. De gingo och gingo, klättrade uppför och utför höjder genom nästan ogenomträngliga al- och "kedrovniksnår", och allt vad tiden led syntes målet dem mera avlägset. Trötta och hungriga återvände de sent på natten, svärjande över den kamtchadal, som trollade berget längre och längre bort från dem. Så var naturligtvis icke fallet. Men bergtopparna tillhörde vulkanen Korjakskaja, som är 3,512 meter hög och som ligger mera än tre mil från staden. Man kanske frestas att omedelbart göra en utfärd till denna eller någon av de andra vulkanerna i närheten, men det låter sig ej göras, ty tiden tages helt och hållet i anspråk av värkliga ting. Här liksom på alla bättre ställen i ett välordnat land finnes en massa statsinstitutioner, där vederbörande ha till uppgift [illegible] [illegible] resenärens bagage, granska [illegible] m. m. [illegible] tillse att allt är i sin ordning. Det är en massa avdelningar, hos vilka man måste begära tillstånd om allt upptänkligt. Det är herrar, nej förlåt kamrater, som mottaga vederbörande mycket vänligt. De ha dock så oerhört brattom, och man är därför välkommen igen om en vecka eller så. Då upprepas kanske samma historia. Och enär man tog kameran med i tanke att föreviga några av landets vackra platser, gör man bäst uti att omedelbart vända sig till svenska legationen i Moskva och begära dess hjälp för att utverka tilistånd därtill. Skall man vänta på att få ett sådant av landets regering i Petropavlovsk, riskerar man, att film och plåtar bliva för gamla. Nya få ej införas och här finnas inga att köpa, varför man står sig slätt. Och den svenska litteratur, man hade med och som skall granskas av landets politiska styrelse, fås nog åter, ehuru det tager tid. Det beror bara på, att ingen kan svenska språket. Att läsa igenom även den mest opolitiska bok på ett språk, man ej känner till, tager som bekant tid. Därtill åtgår kanske ett år, ty ett vanligt litet privatbrev kan taga två och mera. I strävandet att få alla papper och tillstånd klara är man snart bekant med stadens halva befolkning, ty ungefär så manga äro statstjänstemän. Och försöket att uppbringa ett enda ledigt rum sy[illegible] har krävt så oändligt många nyinflyttade tjänstemän, och trångboddheten har därvid blivit stor.

Ävenså äro varorna dåliga och dyra, om det nu tilläventyrs finnes, vad man behöver av nödvändighetsartiklar. Säkert är det ej, ty det av staten monopoliserade handelsbolaget kan ju ej precis veta vad som är lyxvaror eller icke och ej heller förutse att i ett land, där befolkningen till största delen lever på jakt, det då förbrukas en hel del ammunition. Det var bara under den fria konkurrensens dagar, som självbevarelsedriften bjöd de smarta affärsmännen att tänka på dylika bagateller.

Man behöver ingalunda ha tråkigt, ty allt folket är gästvänligt och vilja höra nyheter. Och på "Folkets hus" är det ofta nöjestillställningar och ens närvaro högst önskvärd. Men man måste dyrt betala nöjet att få ett bord på scenen för att där tillsammans med alla högre "kamrater" beundras av den i salongen befintliga mindre förmögna publiken, under det man frossar på olikfärgad stark, dålig sprit med litet tilltugg. Platsen är i alla fall utmärkt, och härifrån har man tillfälle att beundra de ryska danserna, bl. a. myggdansen, och se hur verkligt graciöst ryssarna föra sig i dansen. Men senare under aftonens lopp då stämningen blivit hög, och programmet utvecklat sig till allt annat än vad arrangören förut tänkt sig, blir det trångt på scenen, och det är med möda regissören kan bereda plats för de uppträdande artisterna. När man sedan i dagens visa får höra, att det skulle ha kommit en rysk båt i vår, men att man måste vara glad, om den kommer nästa år, då märker man, att det här i alla fall är bra långt borta.

Skulle värdinnan vara vid dåligt humör, så kan det hava sin giltiga anledning. Hon, som tjänstgör vid statistiska byrån, kan ha fått i uppdrag att på kvällarna under sin fritid övervaka de av stadens personer, som denna vecka äro utsedda att skriva spaltfyllnad till tidningen. I stället för att njuta av sällskapet hemma måste hon se efter att det verkligen skrivs och att de ohågade "pennfäktarna" ej slöa till. Tidningen, som anses vara världens dyraste i förhållande till innehållet, och vilken tjänstemännen måste köpa enligt en oskriven lag, innehåller så gott som uteslutande politiska meddelanden och saknar större intresse även för dem, som äro rödast. Man kanske tror, att det här borta gör detsamma, hur en tidning redigeras, då det väl endast är ett fåtal, som kunna läsa. Misstag. Läs- och skrivkunnigheten är numera stor. Våra svenska läroböcker få snart ändra procentsiffran angående antalet analfabeter i ryska väldet, ty nu lägges det ned ett storartat arbete på undervisningsväsendet, och skolorna stå i dessa dagar på en mycket hög nivå. Det är bara brist på läroböcker, litteratur och material. Vad som finnes studeras dock med begärlighet.

Havsbukten är full av änder och sälar. Man kan fördriva tiden med att jaga sådana. Eller också kan man i skymningen gå några hundra meter utanför staden och stå på lur. Hararna komma snart skuttande och äro ett lätt byte. Ja, tillfällen till förströelse äro många även i denna lilla stad.

Men när sedermera alla papper äntligen ordnats och man köpt sig ett bra hundspann och övat sig som "kajur", sedan tillräckligt med snö kommit, då längtar man efter att få vända staden ryggen och se det inre av landet, som enligt officiell uppgift för år 1924 hade nära 35,000 innevånare, 28,000 hundar, och varifrån den exporterade laxen värderas till 20 millioner rubel. Man skall finna det intressant nog. Man behöver ej söka efter äventyr i det. De komma av sig själva, då man minst väntar eller behöver dem.

Göteborgs Tidning

KAMTSCHAKTA-EXPEDITIONEN PÅ ÄVENTYR.

DE TVÅ DELTAGARNA NÄRA ATT DUKA UNDER.

RÄDDADE I UTSVULTET OCH UTBLOTTAT TILLSTÅND.

STOCKHOLM den 13 aug. (T. T.) Enligt meddelande till St. T. har från en av de båda deltagarna i den nya svenska Kamtschatka-expeditionen ingenjör Carl Sjöblom till bekanta i Falun anlänt brev, vari meddelas, att expeditionsmedlemmarna ingenjör Sjöblom och kandidat Malaise varit nära att duka under vid en färd genom Kamtschatkas ödemarker.

Expeditionen var i vintras på besök på halvöns högland och under återfärden i april blev den först försenad så att provianten började tryta och därefter överraskad av ett åskregn så att framkomstmöjligheterna med hundsläde och skidor helt omintetgjordes. Efter att ha kvarlämnat kameror, film, skjutvapen, instrument och alla tyngande bördor lyckades de taga sig fram till en by i utsvultet och utblottat tillstånd. Den kvarlämnade utrustningen har emellertid sedermera återfunnits i så gott som oskadat skick.

1926

Vulkanutbrott på Kamtschatka.

Från Moskva meddelas genom Tass: Vulkanen Avatejinsk, belägen på Kamtschatka, har sedan den 28 mars varit i livlig verksamhet, som under torsdagen resulterade i ett utbrott. Glödande lavaströmmar täcka sluttningarna till vulkanen. Genom kratern stråla eldkvastar fram och stenar ha kastats ut med våldsam kraft. Jordskalv samt starkt buller åtfölja utbrotten. Ingen har skadats.

Detta stod i Elfborgs läns tidning den 14 Augusti 1925

Äventyrlig expedition.

Den nya svenska Kamtjatkaexpeditionen, bestående av ingenjören Carl Sjöblom och kandidat René Malaise, var i april, enligt nu ingången underrättelse, föremål för åtskilliga faror.

Det var på återvägen till Klutchi vid Kamtjatkas ostkust, som de mötte sitt dittills största äventyr. Hemfärden till denna ort började på morgonen den 1 april. Vägen skulle tagas över en liten by vid namn Tolbatchik.

Resan drog ut på tiden längre än beräknat, och reskosten smalt ihop betänkligt. Morgonen den 8 april bjöd på en obehaglig överraskning. Förut hade rått en gnistrande vit vinter, nu var hela synvidden gråsvart. Aska från vulkanen Klutchevskaja hade vid dennas senaste utbrott följt med snön och lagt sig över fjällvidderna. Den grå snön låg decimeter tjock överallt. Att taga sig fram genom askmodden på skidor och med hundsläde och tio förut hårt utpumpade hundar tedde sig hart när omöjligt. Filmkameror, film, skjutvapen instrument och alla andra tyngande bördor måste offras. Av matförrådet återstod endast lite kött till ett par mål, ett par nävar mjöl och en smula té. Dragremmarna till släden skuros sönder och kokades åt hundarna. Krafterna avtogo för varje dag, ty dagsransonen utgjordes blott av litet svagt té med en flottklick i.

Den 18 april på middagen släpade sig en utfattig och utsvulten svensk expedition in i byn Tolbatchik, där hyggliga människor bjödo på mat och vila. Då voro också krafterna slut, ty i femton dagar hade svenskarna fått anstränga sig till det yttersta för att rädda livet och endast levat på litet té och ett obetydligt förråd av flott.

Den svenska expeditionen har vid det här laget troligen fått en kvinnlig kamrat. Författarinnan Ester Blenda Nordström skulle anlända till Kamtjatka i början av juli från Japan, där hon en tid vistats i väntan på överfart till den halvö, där hennes fästman, hr Malaise, och hans medhjälpare från Falun, ingenjör Sjöblom, vistades.

Göteborgs Tidning

KAMTSCHAKTA-EXPEDITIONEN PÅ ÄVENTYR.

DE TVÅ DELTAGARNA NÄRA ATT DUKA UNDER.

RÄDDADE I UTSVULTET OCH UTBLOTTAT TILLSTÅND.

STOCKHOLM den 13 aug. (T. T.) Enligt meddelande till St. T. har från en av de båda deltagarna i den nya svenska Kamtschatka-expeditionen ingenjör Carl Sjöblom till bekanta i Falun anlänt brev, vari meddelas, att expeditionsmedlemmarna ingenjör Sjöblom och kandidat Malaise varit nära att duka under vid en färd genom Kamtschatkas ödemarker.

Expeditionen var i vintras på besök på halvöns högland och under återfärden i april blev den först försenad så att provianten började tryta och därefter överraskad av ett åskregn så att framkomstmöjligheterna med hundsläde och skidor helt omintetgjordes. Efter att ha kvarlämnat kameror, film, skjutvapen, instrument och alla tyngande bördor lyckades de taga sig fram till en by i utsvultet och utblottat tillstånd. Den kvarlämnade utrustningen har emellertid sedermera återfunnits i så gott som oskadat skick.

1926

Vulkanutbrott på Kamtschatka.

Från Moskva meddelas genom Tass: Vulkanen Avatejinsk, belägen på Kamtschatka, har sedan den 28 mars varit i livlig verksamhet, som under torsdagen resulterade i ett utbrott. Glödande lavaströmmar täcka sluttningarna till vulkanen. Genom kratern stråla eldkvastar fram och stenar ha kastats ut med våldsam kraft. Jordskalv samt starkt buller åtfölja utbrotten. Ingen har skadats.

Detta stod i Elfsborgs läns tidning den 14 Augusti 1925

Äventyrlig expedition.

Den nya svenska Kamtjatkaexpeditionen, bestående av ingenjören Carl Sjöblom och kandidat René Malaise, var i april, enligt nu ingången underrättelse, föremål för åtskilliga faror.

Det var på återvägen till Klutchi vid Kamtjatkas ostkust, som de mötte sitt dittills största äventyr. Hemfärden till denna ort började på morgonen den 1 april. Vägen skulle tagas över en liten by vid namn Tolbatchik.

Resan drog ut på tiden längre än beräknat, och reskosten smalt ihop betänkligt. Morgonen den 8 april bjöd på en obehaglig överraskning. Förut hade rått en gnistrande vit vinter, nu var hela synvidden gråsvart. Aska från vulkanen Klutchevskaja hade vid dennas senaste utbrott följt med snön och lagt sig över fjällvidderna. Den grå snön låg decimeter.jock överallt. Att taga sig fram genom askmoddi på skidor och med hundsläde och tio förut hårt utpumpade hundar tedde sig hart när omöjligt. Filmkameror, film, skjutvapen instrument och alla andra tyngande bördor måste offras. Av matförrådet återstod endast lite kött till ett par mål, ett par nävar mjöl och en smula té. Dragremmarna till släden skuros sönder och kokades åt hundarna. Krafterna avtogo för varje dag, ty dagsransonen utgjordes blott av litet svagt té med en flottklick i.

Den 18 april på middagen släpade sig en utfattig och utsvulten svensk expedition in i byn Tolbatchik, där hyggliga människor bjödo på mat och vila. Då voro också krafterna slut, ty i femton dagar hade svenskarna fått anstränga sig till det yttersta för att rädda livet och endast levat på litet té och ett obetydligt förråd av flott.

Den svenska expeditionen har vid det här laget troligen fått en kvinnlig kamrat. Författarinnan Ester Blenda Nordström skulle anlända till Kamtjatka i början av juli från Japan, där hon en tid vistats i väntan på överfart till den halvö, där hennes fästman, hr Malaise, och hans medhjälpare från Falun, ingenjör Sjöblom, vistades.

Två svenskar på en äventyrsfärd.

Nya Kamtjatkaexpeditionen nära att gå under.

Från en av de båda deltagarna i den nya svenska Kamtjatkaexpeditionen, ingenjör Carl Sjöblom, har till dennes bekanta i Stockholm i dagarna anlänt ett brev, vari berättas om vådliga äventyr som expeditionen, alltså ingenjör Sjöblom och kandidat René Malaise, varit utsatt för under sina upptäcktsfärder genom Kamtjatkas ödemarker. Det framgår av brevskrivarens skildring att de båda svenskarna haft en svår brottning med naturkrafterna och vid ett tillfälle varit nära att duka under på grund av ett askregn från den väldiga vulkanen Klutchevskaja, som gjorde de ödsliga snövidderna nästan oframkomliga och fördröjde resan, så att svältdödens svarta spöke stod lurande vid deras vildmarksläger.

Hrr Malaise och Sjöblom gjorde i vintras ett besök hos de nomadiserande lamuterna uppe i halvöns högland och blevo där mycket gästfritt mottagna. 14 stora lådor med etnografica och nyexponerad film utgjorde behållningen av deras sejour hos fjällfolket. Därmed var expeditionen färdig med en av de viktigaste punkterna på sitt program.

Det var på återvägen till Klutchi vid Kamtjatkas ostkust, som de mötte sitt dittills största äventyr. Hemfärden till denna ort började på morgonen den 1 april. Vägen skulle tagas över en liten by vid namn Tolbatchik. Resenärerna utsattes redan i början för den ena snöstormen efter den andra, övernattade i tält och jurtor vid fjällsluttningarna och vandrade om dagarna uppe på fjällryggarna. Resan drog ut på tiden längre än beräknat, och reskosten smalt ihop betänkligt. Morgonen den 8 april bjöd på en obehaglig överraskning. Hela landskapet var förändrat, men knappast till sin fördel. Förut hade rått en gnistrande vit vinter, nu var hela synvidden gråsvart. Aska från vulkanen Klutchevskaja hade vid dennas senaste utbrott följt med snön och lagt sig över fjällvidderna. Den grå snön låg decimetertjock överallt. Nu gällde det livet, ty att taga sig fram genom askmodden på skidor och med hundsläde och tio förut hårt utpumpade hundar tedde sig bart när omöjligt. Filmkameror, film, skjutvapen, instrument och alla andra tyngande bördor måste offras. Och så satte man sig i gång mot ett mål, som nästan syntes oupphinneligt. Det var närmaste by, Tolbatchik, som låg tio mil borta.

I bästa fall kunde denna sträcka tillryggaläggas på 4 –5 dagar. Av matförrådet återstod endast lite kött till ett mål, ett par nävar mjöl och en smula te. Dragremmarna till släden skuros sönder och kokades åt hundarna. Krafterna avtogo för varje dag, ty dagsransonen utgjordes blott av lite svagt te med en flott klick i.

Då tre mil återstodo, måste de av hunger vilda hundarna samt släden och all packning lämnas kvar. Den 18 april på middagen släpade sig en utfattig och utsvulten svensk expedition in i byn Tolbatchik, där hyggliga människor bjödo på mat och vila. Då voro också krafterna slut, ty i femton dagar hade svenskarna fått anstränga sig till det yttersta för att rädda livet och endast levat på litet te och ett obetydligt förråd av flott.

En och en halv månad efteråt återvände de nu uppvilade resenärerna till den plats, där utrustningen kvarlämnats. Tur nog hade varken björn eller järv varit framme, utan de värdefullaste sakerna funnos kvar. Av de tio hundarna var endast en vid liv, fastän mycket svagt. Släden var söndersliten, seldon och remmar uppätna av hundarna, bland vilka en dödlig strid stått att döma av skådeplatsens hemska utseende.

Den svenska expeditionen har vid det här laget troligen fått en kvinnlig kamrat. Enligt ovannämnda brev väntades nämligen författarinnan Ester Blenda Nordström anlända till Kamtjatka i början av juli från Japan, där hon en tid vistats i väntan på överfart till den halvö, där hennes fästman, hr Malaise, och hans medhjälpare från Falun, ingenjör Sjöblom, vistades.

Två svenskar på en äventyrsfärd.

Nya Kamtjatkaexpeditioner nära att gå under.

Från en av de båda deltagarna i den nya svenska Kamtjatkaexpeditionen, ingenjör Carl Sjöblom, har till dennes bekanta i Stockholm i dagarna anlänt ett brev, vari berättas om vådliga äventyr som expeditionen, alltså ingenjör Sjöblom och kandidat René Malaise, varit utsatt för under sina upptäcktsfärder genom Kamtjatkas ödemarker. Det framgår av brevskrivarens skildring att de båda svenskarna haft en svår brottning med naturkrafterna och vid ett tillfälle varit nära att duka under på grund av ett askregn från den väldiga vulkanen Klutchevskaja, som gjorde de ödsliga snövidderna nästan oframkomliga och fördröjde resan, så att svältdödens svarta spöke stod lurande vid deras vildmarksläger.

Hrr Malaise och Sjöblom gjorde i vintras ett besök hos de nomadiserande lamuterna uppe i halvöns högland och blevo där mycket gästfritt mottagna. 14 stora lådor med etnografica och nyexponerad film utgjorde behållningen av deras sejour hos fjällfolket. Därmed var expeditionen färdig med en av de viktigaste punkterna på sitt program.

Det var på återvägen till Klutchi vid Kamtjatkas ostkust, som de mötte sitt dittills största äventyr. Hemfärden till denna ort började på morgonen den 1 april. Vägen skulle tagas över en liten by vid namn Tolbatchik. Resenärerna utsattes redan i början för den ena snöstormen efter den andra, övernattade i tält och jurtor vid fjallsluttningarna och vandrade om dagarna uppe på fjällryggarna. Resan drog ut på tiden längre än beräknat, och reskosten smalt ihop betänkligt. Morgonen den 8 april bjöd på en obehaglig överraskning. Hela landskapet var förändrat, men knappast till sin fördel. Förut hade rått en gnistrande vit vinter, nu var hela synvidden gråsvart. Aska från vulkanen Klutchevskaja hade vid dennas senaste utbrott följt med snön och lagt sig över fjällvidderna. Den gråa snön låg decimetertjock överallt. Nu gällde det livet, ty att taga sig fram genom askmodden på skidor och med hundsläde och tio förut hårt utpumpade hundar tedde sig hart när omöjligt. Filmkameror, film, skjutvapen, instrument och alla andra tyngande bördor måste offras. Och så satte man sig i gång mot ett mål, som nästan syntes ouppehinneligt. Det var närmaste by, Tolbatchik, som låg tio mil borta. I bästa fall kunde denna sträcka tillryggaläggas på 4—5 dagar. Av matförrådet återstod endast lite kött till ett mål, ett par nävar mjöl och en smula te. Dragremmarna till släden skuros sönder och kokades åt hundarna. Krafterna avtogo för varje dag, ty dagsransonen utgjordes blott av lite svagt te med en flottklick i.

Då tre mil återstodo, måste de av hunger vilda hundarna samt släden och all packning lämnas kvar. Den 18 april på middagen släpade sig en utfattig och utsvulten svensk expedition in i byn Tolbatchik, där hyggliga människor bjödo på mat och vila. Då voro också krafterna slut, ty i femton dagar hade svenskarna fått anstränga sig till det yttersta för att rädda livet och endast levat på litet te och ett obetydligt förråd av flott.

En och en halv månad efteråt återvände de nu uppvilade resenärerna till den plats, där utrustningen kvarlämnats. Tur nog hade varken björn eller järv varit framme, utan de värdefullaste sakerna funnos kvar. Av de tio hundarna var endast en vid liv, fastän mycket svagt. Släden var sönderSliten, seldon och remmar uppätna av hundarna, bland vilka en dödlig strid stått att döma av skådeplatsens hemska utseende.

Den svenska expeditionen har vid det här laget troligen fått en kvinnlig kamrat. Enligt ovannämnda brev väntades nämligen författarinnan Ester Blenda Nordström anlända till Kamtjatka i början av juli från Japan, där hon en tid vistats i väntan på överfart till den halvö, där hennes fästman, hr Malaise, och hans medhjälpare från Falun, ingenjör Sjöblom, vistades.

Göteborgs Handels Tidning

ESTER BLENDA NORDSTRÖM I PEKING.

Ester Blenda Nordström, som för närvarande befinner sig på resa i österled, har från Kina sänt Vecko-Journalen en intressant skildring av det just nu oroliga landet, publicerad i veckans nummer. Kameler och automobiler, rikshakulis, som flämtande och drypande drar en lyckligare lottad medmänniska, bolsjevism — det är Kina av i dag, konstaterar författarinnan. En underlig, bisarr blandning av gammalt och nytt.

Ur Vecko-Journalens i övrigt aktuella och intressanta innehåll denna vecka förtjänar även att nämnas några snapshots av deltagarna i *ekumeniska mötet, kamerareportage, djuridyller, furstar* och *fint folk på ferie*, det senare ett helt uppslag av trevliga fotografier. I "*Hemma hos dem vi tala om*" stiftas bekantskap med nobelpristagaren, dr Gustaf Dalén och hans trevna Lidingöhem, "*Lusthuset — flykten från verkligheten*" är en intressant artikel, likaså Annie Quensels skildring av den undergörande madonnan i Lourdes. *Professor Ivar Broman* kåserar om "*Rötmånadskalvar och andra dubbelmissfoster*" och dessutom förekomma berättelser, noveller, korsordsgåta, rebus m. m.

52143 r

Bröllop. Mellan forskningsresanden René Malaise och författarinnan Ester-Blenda Nordström. *i Aug. ... sept. 1925*

Göteborgs Handels Tidning

ESTER BLENDA NORDSTRÖM I PEKING.

Ester Blenda Nordström, som för närvarande befinner sig på resa i österled, har från Kina sänt Vecko-Journalen en intressant skildring av det just nu oroliga landet, publicerad i veckans nummer. Kameler och automobiler, rikshakulis, som flämtande och drypande drar en lyckligare lottad medmänniska, bolsjevism — det är Kina av i dag, konstaterar författarinnan. En underlig, bisarr blandning av gammalt och nytt.

Ur Vecko-Journalens i övrigt aktuella och intressanta innehåll denna vecka förtjänar även att nämnas några snapshots av deltagarna i *ekumeniska mötet, kamerareportage, djuridyller, furstar och fint folk på ferie*, det senare ett helt uppslag av trevliga fotografier. I "*Hemma hos dem vi tala om*" stiftas bekantskap med nobelpristagaren, dr Gustaf Dalén och hans trevna Lidingöhem. "*Lusthuset — flykten från verkligheten*" är en intressant artikel, likaså Annie Quensels skildring av den undergörande madonnan i Lourdes. *Professor Ivar Broman* kåserar om "*Rötmånadskalvar och andra dubbelmissfoster*" och dessutom förekomma berättelser, noveller, korsordsgåta, rebus m. m.

52143 r

Bröllop. Mellan forskningsresanden René Malaise och författarinnan Ester-Blenda Nordström. i början af Sept. 1925

Karelfjällka 1925

"Braga" = Hemgjord dricka av "kvass" karaktär men som genom jäsning erhöllit tämligen stor alkoholhalt med berusande verkan. Användes i stor omfattning under det totala spritförbudet i Karelfjällka efter Revolutionen t o m 1925 – dint inga enkla kunde anskaffas.

Till 2 st plåtdunkar = "banki". vardera om en gallon = ca 16 liter vatten åtgår 1 à 1½ karton humle (en karton = 3/4 dels funt = rysk skålpund. Funt = 0,409 kg)

Man blandar humlet med halva mängden vatten – 16 liter – och rör i 10 & rågmjöl och detta kokas till en "klistergröt" som sedan får stå ett dygn på varm plats på spisen eller i ugn. – Man vätar händerna och breder med dem ut gröten på en plåt och låter den sedan torka långsamt i en ej allt för varm ugn. Denna "kaka" skäres sedan i bitar, som läggs i kons... "bruka" vatten och kokas tills vattnet blir svart. Därefter

silas det hela och endast vätskan tillvaratages (dregen kastas bort) Till denna tillsattes 3 liter ~~öl~~ jäst och 10 pund = 4.0 kg socker och blandningen fick stå i lagom rumsvärme under en veckas tid och varannan dag tillsattes 1/2 pund socker. Därefter flyttas brygden till kall plats. och fick stå och klarna.

Anm. Beträffande Kamtjatka.
Under åren 1924 – 27 var det nästan omöjligt att anskaffa ingredienserna mjöl, socker o humle i större mängd varför man tog vad man hade för någon gång i sin land med större gäst-~~bu~~ bud kunna bjuda på "braga" då inte Votka fanns,
I de flesta fall började tillverkarna "provsmaka" brygden redan på tidigt stadium av jäsningen, varför det "den stora dagen" inte återstod så mycket av den "klara" drycken. Men det blev glädje ocksa av den grumliga bottensatsen – vilken dock gav svår baksmälla.

Kamtjatka 1925. Kljutschi
Jäst till brödbakning

1 näve humle i 4 liter vatten jämte 3 stora potatisar, en halv tekopp ris, 1 nypa salt, en nypa? socker kokas tills riset är fullständigt sönderkokat. Potatisen tages upp, krossas väl, blandas med 2 marvar (råg) mjöl. Därefter hälles spadet över mjöl-och potatisblandningen i småportioner under ständig omrörning. Ställes sedan på svalning och när det är nästan avkylt ihälles ett halvt dricksglas jammal jäst.

Antecknat av
C. Sjöblom

DN 2240 00. Gerda Nordström tel 531699

En piga bland pigor

En ung kvinnlig journalist tog våren 1914 helt anonym anställning på en gård som piga för att kunna skildra tjänsteflickorna och deras liv inifrån. Det blev en artikelserie och en bok som gjorde enorm succé.

Britt Marie Svedberg berättar här om journalisten Ester Blenda Nordström och om hennes märkliga reportage.

På valborgsmässoafton 1914 satt en flicka på tåget mellan Stockholm och Nyköping och gruvade sig för vad hon givit sig in i. Hon drog av vantarna och granskade sina händer:

"Jovars, starka voro de nog, det var ingen fara, men kanske litet för fina, trots alla ansträngningar att få dem att se ut som arbetsnävar: jag hade gjort ren en bilmotor innan jag for och oljan och smutsen hade trängt in bra nog i porer och nagelrötter. Jag tänkte på allt det arbete jag reste emot... Mjölka och tvätta, baka och väva, laga till svinmat och hönsmat, kanske mocka i ladugården."

Flickan som satt på tåget och halvt om halvt ångrade sig hette Ester Blenda Nordström. Hon vsr tjugotre år och journalist på Svenska Dagbaldet.

Hon var på väg till en sörmländsk bondgård, där hon under en månad skulle arbeta som "lantpiga", helt anonym och "utan att någon i hennes omgivning skulle ana att hennes närvaro endast var att betrakta som ett gästspel", som Svenska Dagbladet sedan skrev i den redaktionella ingressen till hennes reportageserie.

Idén var hennes egen. Hon ville skildra tjänsteflickorna och deras liv inifrån, som en "som själv varit med och under mödorna sökt ha blicken öppen för hur en lantpiga har det".

Ljög tappert

Hon sökte platsen under sitt eget namn, Ester Nordström — Blenda var ett senare tillägg, när hon debuterade som författarinna — men för övrigt ljög hon tappert om sitt tidigare liv. Så här lät det enligt Ester Blendas egen skildring när husmodern på gården första morgonen intervjuade den nya pigan:

— At ni potatis och sill hemma också om morna? vänder hon sig plötsligt till mig, som småskrattar och svagt mumlar ett "joo då" medan jag inom mig rodnar över dagens första lögn.

— Skötte pappa lagårn hemma? fortsätter hon.

— Jaa.

— Och mamma grisar'a?

— Jaa.

— Och själv mjölka hon och skötte di andra djurena?

— Jaa.

Det var, om man så vill, ett Walraffreportage långt före Walraff.

När John Landquist fyrtitre år senare ägnade Ester Blenda Nordström ett förälskat kapitel i boken "I ungdomen" kallade han det "en sociologisk undersökning av i Sverige ej förr bedrivet slag".

Både av författarinnans eget förord när reportagen kom ut i bokform och av Svenska Dagbladets ingress till serien kan man få misstanken att det inte i första hand var socialt patos som drev Ester Blenda Nordström att skildra "lantpigornas" liv. Det hade börjat bli svårt att få kvinnlig arbetskraft till jordbruket, konstaterade Svenska Dagbladet. "Varpå beror det? För vårt lantbruk kan svaret på frågan vara av största betydelse."

SVENSKA REPORTAGE

"Med ögon som sågo"

Ester Blenda Nordström säger i sitt företal att hon länge gått och funderat på orsaken till att det "för varje år som går blir allt svårare att anskaffa tillräcklig kvinnlig arbetskraft till lantgöromål. Till slut beslöt jag att ge mig in i alltsammans, okänd och olärd, men med ögon som sågo."

Det seriösa företaget planerades under stor munterhet. Ester Blenda gick som barn i huset hos Elin Wägner och John Landquist, som betraktade henne som en fosterdotter, fast hon bara var tio år yngre än de själva. Hon hade blivit god vän med Elin Wägner 1911 när hon var volontär på Stockholms Dagblad, och hon beundrade Elin Wägner som journalist och strävade efter att uppnå livligheten i hennes stil.

Vi ansåg henne som Elins första lärjunge, skrev John Landquist.

Hos paret Landquist-Wägner hölls täta rådslag om hur Ester Blenda borde vara utrustad och klädd och vilken karaktär hon skulle anlägga. Deras småländska hushållerska, som var både sakkunnig och uppfinningsrik, bidrog i hög grad till att skapa den rollfigur Ester Blenda skulle gestalta.

Försiktigtvis bestämde man att Ester Blenda skulle ha en fästman. Han döptes till Bernhard Karlsson. och en ring med inskriptionen "Din egen Bernhard" anskaffades.

Lärde sig mjölka

Den blivande "lantpigan" hade också lärt sig mjölka på en gård som hennes far ägde. Väva kunde hon redan hjälpligt.

Sålunda förberedd och utrustad klev hon av tåget i Nyköping och togs emot av sin husbonde, i reportagen kallad "bonn på Taninge". Det var valborgsmässoafton, och under färden ut till gården, i isande motvind över slätten, satt hon och tänkte ångerköpt på allt hon reste ifrån: "Och här satt jag på en ranglig fjädervagn på väg till min plats som ladugårdspiga, bakom mig ståtade min koffert med utrustningen av schaletter, bomullsklänningar, tjocka strumpor."

Hon hade varit beredd på hårt arbete, och arbeta fick hon. Hennes brev väckte oro hemma hos paret Landquist-Wägner: "... hon hade åtagit sig en tyngre roll än någon av oss i vårt lättsinniga glam föreställt sig. Mjölkningen på mornarna blev tröttande, oket skar in i hennes axlar vid vattenbärningen, rensningen och tvättningen förstörde huden på hennes händer, och nattvilan i utdragssoffan, som Ester delade med ett annat kvinnligt tjänstehjon, blev mycket prövande och tärde på humöret. Men hon höll tappert ut."

Hon höll ut sin månad och blev sedan, med hjälp av en fritt uppfunnen moster, som hastigt insjuknade, fri från sin anställning för att fara hem och hjälpa mamma med korna.

På gården, Jogersta Norrgård i Tuna en mil utanför Nyköping, finns nu ingen kvar som har personliga minnen av hennes gästspel där. Men folk i trakten har hört berättelserna om henne många gånger och kan i sin tur berätta dem.

"Inte hög av sig"

Och på pensionärshemmet i Jönåker bor Erik Karlsson, åttitvå år nu, som hade slutat sin anställning vid gården vid samma tid som Ester Blenda kom dit. Han hade kvar körningar åt gården och kom ofta dit och hälsade på. Han kände henne väl. Anade aldrig han och de andra att hon inte var någon alldeles vanlig "lantpiga"?

— Nej fan heller, säger Erik Karlsson med övertygelse. — Det var en bra människa och inte hög av sig på något sätt. Och sina sysslor skötte hon, fast det nog var svårt för henne med mjölkningen. Hon var precis som en av oss. Något annat kunde vi aldrig tänka. På lördagarna var hon ute och dansade som vi, och dansa det kunde hon! Och spela munspel. Hon var glad av sig. Och inte var det väl just överdrivet det hon skrev heller.

Den muntliga traditionen i trakten bevarar också i ljus hågkomst den oerhörda uppståndelse som utbröt när "bonn i Taninge" så småningom fick klart för sig vilken skandal som drabbat honom.

Fast det dröjde innan det gick upp för honom.

Maximal otur

Reportagen publicerades i Svenska Dagbladet under den föga upphetsande rubriken "En månad som tjänstflicka på en bondgård" och var signerade Bansai. Den unga reportern hade maximal otur. Första artikeln i serien var införd den 28 juni och dagen därpå hade tidningen nyheten om mordet på den österrikiske tronföljaren. Och därefter kom det ju sommaren 1914 flera nyheter som tog loven av Bansais reportageserie med dess nya, djärva grepp.

Ty hennes journalistiska grepp var nytt. Visserligen levde hon tydligen ganska aningslöst i ett gammalt patriarkaliskt samhälle där det var skillnad på folk och folk och oöverstigliga klyftor mellan herrar och tjänstefolk, och där man måste klä ut sig och spela en roll för att kunna ta steget från den ena klassen till den andra. Det lyser igenom överallt i hennes reportage att hon betraktade både tjänstefolk och "bondfolk" som pittoreska figurer från en annan värld.

Men hon hade i alla fall ambitionen att se och uppleva och berätta vad hon såg utan överdrifter och utsmyckningar.

Modernt skrivsätt

Hennes skrivsätt känns ofta förbluffande modernt; direkt, levande och lättläst. Men var gränsen mellan upplevd verklighet och fiktion går är svårt att avgöra efteråt. Nog känns det här och var som om hon fallit för frestelsen att bre på och lägga till.

Bäst är hon när hon skildrar vardagens arbete så att man känner hur axlar och rygg värker. Hon är också noga med att göra rättvisa åt den arbetsamma husmodern och sin hårt utnyttjade stackas medsyster i pigkammaren.

Mot "bonn" var hon ganska skoningslös:

Vad han gjorde för nytta fick jag aldrig riktigt klart för mig. Medan hustrun gnodde och arbetade alldeles oerhört gick han mest och slog dank — reste till staden i "affärer" och kom hem med nattsäcken full av brännvin, eller låg och sov på drängarnas tysta och tomma kammare utan att göra ett smul. Hans passion var Veckojournalen, Marie Sophie Schwartz och kaffekask. vilket senare han med stor frikostighet bjöd alla som kommo i hans väg. För övrigt var han kvick och rolig och snäll.

Hon har också en lätt burlesk humor och sinne för situationskomik.

Enorm succé

På hösten kom artiklarna ut i bokform. Elin Wägner hade givit henne titeln: "En piga bland pigor". Boken blev nästan genast en enorm succé och kom ut i den ena upplagan efter den andra.

"Framgången var välförtjänt", skrev John Landquist. "En så noggrann och levande närbild av svenskt bondeliv hade inte förr presterats. Skildringen skärpte ambitionen på realism och blev pionjär för likartade undersökningar av svenskt uteliv."

Och när boken gick som bäst fick "bonn i Taninge" upp ögonen för att den handlade om honom och hans gård. Traditionen i trakten, förmedlad av Erik Karlsson, säger att det var en pojke som Ester Blenda haft sällskap med som retsamt påpekade det för honom och visade honom att det t o m fanns en bild av gården och den före detta pigan i boken.

Taningebonden blev synnerligen upprörd och ansåg sig svårt beljugen. Det fanns ingen allmänhetens pressombudsman att vända sig till på den tiden, och Taningebonden försökte först få ett genmäle publicerat i Svenska Dagbladet.

Blev avspisad

Där blev han avspisad med att man inte kunde ge sig in i någon polemik eftersom författarinnan befann sig i Lappland och inte kunde nås. (Ester Blenda Nordström hade sökt ett arbete som nomadskolelärarinna för att sedan kunna skriva en bok om lapparnas liv och givit sig av för att lära sig språket.) Då vände sig "bonn i Taninge" till Dagens Nyheter, som originellt nog i en notis berättade om besöket och hans ärende och därpå kallsinnigt konstaterade att "Dagens Nyheters redaktion fann sig inte kunna ta befattning med saken".

På Dagens Nyheter hade man rått Taningebonden att skynda på med arbetet på den bok han tänkte ge ut som svar på "En piga bland pigor".

"Ett pennskaft som piga" kom i september 1915 på Åhlén och Åkerlunds förlag och bär alla spår av att vara hopsvarvad av en rutinerad skribent med fallenhet för saftiga humoresker. Det enda i boken som är värt beteckningen polemik och känns som en äkta produkt av "bonn i Taninge" är företalet. Det är en förolämpad och klagande mans uppgörelse med den föregivna pigan, och hans allvarstyngda självförsvar.

Taningebonden fick i alla fall den trösten att även hans bok gick ut i för den tiden stora upplagor. Och när han några år senare flyttade från gården och sålde ut inventarierna blev det en oerhörd rusning till auktionen av folk som betalade fantasipriser för att komma över soffan där den litterära pigan kämpat med ohyran och griskultingar som garanterades vara fallna efter den sugga Taningebonden i sin bok påstod att hon försökt skura med solidarpulver.

BRITT MARIE SVEDBERG

Ester Blenda Nordström var Stockholmsflicka, född 1891. Hon tog studenten 1910, gick volontär på gamla Stockholms Dagblad och hamnade så småningom på Svenska Dagbladet.

"Hon var nätt i kroppen, fräknig, oförvägen, pigg och käck och hade just detta i sitt väsen som drog alla pojkars blickar till sig", skriver Ernst Manker, som i minnesboken "På tredje botten" bekänner att hon varit hans drömflicka.

Ännu mer tagen av hennes charm var John Landquist, som talar om henne som Tintomara. Till och med den store Hjalmar Lundbom i Kiruna låg för hennes fötter. och fast han var trettisex år äldre friade han till henne.

Men Ester Blenda gick sina egna vägar, och när hon 1925 äntligen gifte sig, med en fransk vetenskapsman, var det för att på så sätt få komma med på en forskningsfärd till Kamtjatka. Äktenskapet upplöstes när expeditionen avslutats.

Hennes tjänst på bondgården var inte hennes första försök att handgripligen uppleva den miljö hon skulle skriva om.

Ännu tidigare hade hon farit med lastskuta uppför Göta älv och Göta kanal. Och när boken "En piga bland pigor" såldes och diskuterades som häst — den upplevde 15 upplagor och blev både teaterpjäs och film — var Ester Blenda redan i Lappland som nomadskolelärarinna. Härifrån skrev hon "Kåtornas folk", "en av de finaste skildringar av livet i och kring kåtorna som någonsin skrivits", enligt Ernst Manker.

Hon skrev halvt självbiografiska flickböcker från sin barndoms Småland — "En rackarunge", "Patron Ann-Marie" och allt vad de hette, böckerna om flickan som ville bli bonde. Hon for till Amerika som vanlig emigrant och skrev om det.

Och hon kom tillbaka till Stockholm och blev beundrad och eftersökt i sällskapslivet. Hennes talanger var många och varierande: hon red, och hon var en av de första kvinnorna i landet som körde motorcykel, och hon spelade, allt efter publikens preferenser, munspel, handklaver, gitarr och fiol. Och hon sjöng med stor inlevelse allehanda folkliga visor.

Så försvann hon plötsligt från sällskapslivet i Stockholm och sökte enkla mänskliga kontakter i en by i Kamtjatka. Därifrån skrev hon boken "Byn i vulkanens skugga".

Sina sista år tillbringade hon på en gård i Sörmland. Då var hon redan sjuk, och hon dog 1948.

Jogersta Norrgård ser väl inte längre ut som när Ester Blenda Nordström tjänade där. Men stugan till vänster var nog med på den tiden också.

Om hur kläder lakas

Ur "En piga bland pigor" av Ester Blenda Nordström

Vi hade haft stor byk — den varade i tre dagar och allt som smutsats under nära tre kvarts år låg nu rent och ganska vitt i karen, endast väntande på den avslutande lakningen, som skulle göra även den gråaste trasa snövit och skinande. I tre dagar hade vi tvättat och gnott, borstat och stått i av alla krafter från tidigt på morgonen till sent på kvällen; den ena bingen kläder efter den andra hade gått genom våra händer och blivit förvandlad, vilket också dessa samma händer blivit. Från att ha varit ingrott svarta och omöjliga voro de nu rena och röda med rynkigt skinn, och de långa sårrevorna lyste rosenfärgade, djupt inbäddade mellan uppsvällda vita kanter. Knogarna hade fått runda hål efter all gnidning av hårt linne i den starka luten, armarna brände som voro de flådda och prunkade i den vackraste purpurfärg. Det var tredje dagens sista kväll den sista skjortan var mellan våra nävar och Anna sjöng för full hals, medan händerna flögo i takt över tvättbrädans randiga bleck.

Så lyfte hon skjortan och synade den i de sista svaga strålarna från solen, som just kröp ned bakom kyrkans ljusgröna lindar, vände den på alla håll, slängde ner den i baljan igen och tog ännu några hårda rivande tag mot brädan, så vred hon ur löddret med väldig kraft så det riktigt knakade i sömmarna och slängde den ifrån sig i det stora karet, där all den andra tvätten låg.

— Nu du! Jestanes att en änteligen ä färdi. Skynn dej å vri ur så gå vi opp och äter. Ja ä så förbaskade hungri. Va livat de ska bli i kväll du — tänk du, va pöjka här kommer. Ända bort från Svalberga kommer di du å Hilda hon har bakat hela dan. Fy fasan du, ja säjer de. att en bara ska va så trött! Å att de ska göra så tjyvens ont i hännera — å föttera me för den delen. Har du inte ont i hännera? Du, ja säjer de, har du inte ont i hännera?

Ty jag var inte rapp nog med svaret utan står i dystert beskådande av min skjorta, som inte på villkor vill bli ren om halslinningen trots skurborste, tvättbräda och ivrig gnuggning. Nu hörde jag och svarar sakta och tankfullt:

— Jo, tvi hunnan visst gör det ont i händerna. Om jag hade den här usla skjortan ren ändå.

— Få se på'n. Ren! Den måtte väl va ren om nån ä de.

— Men ve halsen.

— Ä kössme! Du tror väl allri, att en ska ta livet åv sej för å ta bort den lorten. Den går allri dän — å går han, så går han i laken. Ge fasen i å stå och gno på'n länger, vri ur en å släng'en. Bonn ä inte så fjäski måtro.

Ingalunda behövde detta sägas mig två gånger, jag vrider och slänger skjortan och med ett befrielsens skratt sträcka vi armarna i luften, räta på ryggen, som känns som vore den mitt av och stöna av välbehag över att ett strängt och tungt arbete ligger bakom oss. Det som nu är kvar är ju bara lek jämfört med det förra och denna kväll ha vi länge sett fram mot som en stor och sällsynt glädje. Ty blev det inte en brakfest i kväll så över alla gränser rolig och fin! Lakgille — det är saker det för pigorna på landet och ett eftersträvat nöje att få komma på, så det var då alls ingen under, att pojkar kom sättande ända bort från Svalberga.

— Har Hilda bakat sa du? frågar jag Anna, som även haft en del innegöra och därför visste litet bättre besked än jag, som stått i brygghuset hela dagen.

— Joo du. Hon har bakt så dant med vetbrö å skorper så ja tror de räcker te femti människer. Men här kommer nog många me. Tänk du, va livat du! Tvi hunnan du va livat!

Annas ögon blänka vid bara tanken, och jag strålar nog också av förtjusning, ty varje litet nöje är så oändligt välkommet, varje liten omväxling så efterlängtad.

— Vi ta på oss schaletterna, lägga in några långvedsträn under pannmuren, som är fylld till brädden med rykande varmt vatten och så kila vi hem till maten, som väntar i form av risgrynsgröt och färskt bröd. Hilda har verkligen bakat och så mycket förstår till och med min ovana blick, att nog kommer det att räcka till och bli över om det så komme femtio personer. Hilda knusslar aldrig. Regält ska det vara.

Just som Anna lagt för sig sin tredje enorma grötportion komma de första gästerna fnittrande. Det är tre flickor från granngårdarna, som ombetts komma litet före, för att hjälpa oss "få undan". De bjudas på gröt också och under dödstystnad sleva de den i sig, milt uppmuntrade av Anna och mig att lägga in ordentliga kvantiteter. Äntligen äro vi alla färdiga, och avdukning och disk ta sin början med otrolig kläm. På mindre än en halvtimme är alltsammans gjort, sopningen omhändertas av flickorna, och Anna och jag störta upp på kontoret för att välja ut aftonens elegans bland vår ingalunda storartade garderob. Anna bestämmer sig för en skär blus och jag för en grön, båda ska vi ha randiga förkläden utan bröstlapp och så tar jag ett steg för att gå ned, med kläderna över armen och helgdagskängorna i nypan. Men Anna tvekar och står kvar framför min koffert med ljuset betänkligt på sned och stearinen drypande nedför fingrarna.

— Skynda dig nu och kom, säger jag otåligt med ett trevande steg mot trappan.

— Nej. vänta ett tag du! Hon står kvar inne på vindskontoret och jag hör på hennes röst, att något viktigt är i görningen.

— Nå, vad vill du då?

— Kom in igen ä du snäll.

Jag vänder om och undrar i mitt stilla sinne vad som skall bli av. Hon står kvar på samma plats, litet vänd ifrån mig, men jag ser, att hon är rödare än vanligt om kinderna, och ljuset låter hon drypa så det är en ren skam.

— Joo, ser du, jag unnrar — — — jag såg i ditt kôffer en gång, när som du visade de där skrinet du fått av Bernhard, att du hadde en krustång. Å Anders han kommer ju i kväll å han ä så gla i krusit hår. Å de kan en ju få me en sån dära tång?

— **Joo, det tänker jag väl. Inte för jag använt den någon gång för jag fick den en gång på en sån där basar du vet, på Lyckans hjul. Men nog kan en väl bli kru**sig av den. det är inte farligt. Fast man får nog värma'n bra.

— Tror du de, att man blir krusi åv'en. Tänk du, va Ante skulle bli förvånad. Får jag lån'n du, så ska jag värma'n på ljuse. Men säj ingenting te jäntera.

Jag plockade fram tången med ett litet leende, men inom mig var jag mycket rörd. Och efter en misstänkt lång stund kom Anna ned med fyra små tafatta lockar i pannan och så själaglad så det var en fröjd att se henne. Flickorna beundrade inte måttligt och hon klädde sig nu i rykande fart, det betydde inte ett smul om en hake kom snett eller en knapp var ur, "bara man får laserna på å kommer i väg!"

Utanför brygghuset stod redan en stor mörk klunga väntande, när vi rusade utför backen, och det dröjde inte länge förrän lampor och lyktor blivit tända och tvättstugan var full med folk. Det var liv och lejan redan från första stund, och det brassades på under pannorna så ångmolnen hängde som dimmor i luften. Kaffepanna hade vi haft med oss, bröd, socker och grädde likaså, och medan vi flickor dukade och gjorde i ordning allt till festen skredo pojkarna till sitt arbete för kvällen och började lakningen.

I två kolossala kar lågo alla vita kläder tätt packade, varv efter varv ända upp till randen. I botten lågo stadiga askpåsar, väl omsvepta med skynken och vilande på ett lager av tombuteljer, för att vattnet lätt skulle rinna undan. Ur pannmuren hämtades nu kokande vatten i stora skopor på långa skaft och östes över kläderna. När så mycket fyllts på, att karet kunde anses mer än till hälften fyllt, lossades en plugg i dess sida, alldeles intill botten och det heta vattnet strömmade ned i en så, nu inte längre klart och vitt utan redan svagt gulfärgat av askan. Så hälldes det i pannmuren igen, kokades och östes på nytt över kläderna. För var gång blev färgen allt gulare och starkare och till slut var luten så stark, att det sved på fingrarna om man fick den på sig. Ju längre det lakades desto finare och vitare blevo kläderna och ju roligare en lakfest var, dess bättre blev lakningen gjord. Pojkarna öste och öste, delade upp sig i lag och organiserade arbetet, och ibland kunde man hålla på både till tre och fyra på morgonen.

Det dracks kaffe också vill jag lova — den ena pannan efter den andra koktes av flickorna och brödstaplarna sjönko ihop för anfallen med sagolik hastighet. När kaffet var slut plockades det fram saft och vatten medan pojkarna lakade och imman stod som en vägg i rummet. Det var knappt man kunde se från den ena hörnan till den andra och luften blev tung att andas till slut, men vad i all världen betydde det! Alltefter som timmarna ledo steg stämningen och till slut var den så hög, att den absolut inte kunde bli högre. Spelman hade det kommit också naturligtvis och dansen gick för fulla segel på det våta golvet, som var så halt av vatten och lut att allt emellanåt en kraftig kullerbytta slogs i hastigheten. Brännvinet kom fram under nattens lopp, pojkarna styrkte sig och lakade, brände sig på skopskaften, svuro och skreko, skrattade och hojtade. Då och då försvann ett par ut i mörkret — utanför dörren låg natten som det svartaste svarta utan stjärnljus eller måne, kallt var det så det isade genom märg och ben och en kulen blåst ven om knutarna. När man kom utifrån in i värmen slog ångorna av kaffe, lut, brännvin och väta en mot huvudet så man blev het och yr, handklaveret drillade och gnällde, dansen svepte så golvet rungade och skratt och skrik ekade.

Lamporna brunno ut så småningom, ett ljus brann till sist ensamt och sorgset fladdrande på pannmurens kant för att lysa de arbetande, och skenet från elden flackade rött och oroligt över väggar och tak, glänste i de små svarta, fyrkantiga fönsterna och speglade i kaffepannans bukiga koppar. Lakvattnet var brunt och starkt och sköljkaren började lagas i ordning medan det lediga kavaljerslaget klämde i med en hejig sjömansvisa. Annas fyra små lockar hade raknat i fukten och hängde raka utefter panna och kinder, men Anders var redan så bedårad han kunde bli och satt i ett hörn på en upp- och nedvänd balja med munspelet i ena handen och Annas hand i den andra, hennes huvud låg mot hans axel och det randiga förklädet var brett under dem till skydd mot vätan.

När dagen kom silande, grå och kall, var ilakningen klar och en sista kaffepanna sattes på elden medan de kokheta kläderna lades i sköljkaren. En sista vals speltes upp, den sista kaffekasken dracks, den sista visan sjöngs och skrattande drog hela den unga skaran hemåt i gryningsdunklet till ett par timmars sömn innan arbetet började på nytt. Anna och jag plockade blixtsnabbt ihop koppar och glas, bommade igen brygghusdörrarna och knegade in i vår kammare, trötta och sömniga, klädde inte av oss ens — vad lönade det, när vi skulle upp om två timmar — och sovo innan huvudet nått kudden.